

Lisa 1. VABARIIGI VALITSUSE JA EESTI LINNADE JA VALDADE LIIDU RIIGIEELARVESTRAATEEGIA 2022-2025 JA RIIGIEELARVE 2022 LÄBIRÄÄKIMISTE TÖÖRÜHMAD KOONDTABEL (info koondatud töörühmade toimumise järgselt 18.02.2021 ja uuendatud september 2021)

1. Rahanduse- ja maksupoliitika töörühma kokkuvõte	1
2. Haridus- ja noorsootöö valdkonna töörühma kokkuvõte	9
3. Töö-, sotsiaal- ja tervise valdkonna töörühma kokkuvõte	16
4. Transpordi ja teede töörühma kokkuvõte	50
5. IKT töörühma kokkuvõte	67
6. Kultuuri ja spordi valdkonna töörühma kokkuvõte	71
7. Keskkonna töörühma kokkuvõte	81
8. Ruumi, elamumajanduse ja maade töörühm	96
9. Lõimumise töörühma kokkuvõte	98

1. Rahanduse- ja maksupoliitika töörühma kokkuvõte (info koondatud seisuga 18.02.2021 ja uuendatud 08.09.2021)

nr	Eesti Linnade ja Valdade Liidu ettepanekud ja selgitused		Ministeeriumi seisukoht	Töörühma kokkulepe, eriarvamused
	Ettepanek ja põhjendus	ELVLi ettepanek maksumusest		
1.	<p>Kohalikele omavalitsustele ülekantava tulumaksumäära tõstmine aastaks 2022 tasemele 12,18% brutotulust.</p> <p>2009. a vähendati KOV üksustele laekuvat osa füüsiliste isikute tulumaksust 0,53 protsendipunkti võrra 11,93%-lt 11,4%-le. Aastaks 2020 on KOVle laekuv füüsilise isiku tulumaksu osa 11,96%, millest 2009.a kärpe taastamine on vaid 0,3 protsendipunkti ning ülejäänud on määra muutus maamaksuvabastuse negatiivsete mõjude katteks (0,03 pp 2014.a), ujumise algõpetuse ja tugiteenuste rahastamiseks (0,03 pp 2018.a), jäätmehoolduse ja sotsiaalteenuste korralduse toetuseks (0,03 pp 2019.a).</p> <p>Seega 2009.a kärpest taastamata osa veel 0,23 protsendi-punkti.</p>	<p>Töstes tulumaksumäära 12,18% võttes arvatuse aluseks 2020. a prognoosi 1 223 mln, saame arvestuslikuks tulumaksu summaks 1 245 mln ehk + 22 mln eurot</p>	<p>KOV-ide jaoks kujunes 2020. aasta COVID19-le vaatamata (või ka osaliselt selle tõttu) rahaliselt väga heaks aastaks ning prognooside kohaselt võib eeldada head tulude kasvu aastat ka 2021.a kohta.</p> <p>Omavalitsuste tulude head laekumist on toetanud nii riigieelarve otsesed lisameetmed 2020. ja 2021. aastatel (kogumahus 130+46 mln eurot), kui ka riigi majanduskeskkonna tugevdamiseks suunatud meetmed. Nende meetmete toel kasvab kohalike omavalitsuste tulumaksu laekumine 2021. aastal 6,5% ja 2022. aastal 8,3% ning on aastaks 2025 ca 41% kõrgem kui oli aastal 2019. Riigi täiendav tugi majandusele on loonud hea pinnase kohalike omavalitsuste tulude kiireks kasvuks.</p>	<p>Jätkata läbirääkimisi</p>

2.	<p>COVID-19 eriolukorrast tulenevalt tulubaasi stabiliseerimise toetus.</p> <p>COVID-19 põhjustatud olukorra halvenemisel võib taas tekkida vajadus tulubaasi stabiliseerimise toetuseks (täiendavaks meetmeks).</p>	<p>Vähemalt 2020. aasta tase 30,0 mln</p>	<p>2021. a lisaeelarvest eraldati KOV tulubaasi stabiliseerimiseks 15 mln ja investeeringute toetamiseks 30 mln. 2022. a riigieelarves selliseid meetmeid ei kavandata, sest ei eeldata COVID-19 leviku tõkestamiseks piirangute rakendamist.</p>	<p>Vastavalt olukorrale tullakse teema juurde tagasi</p>
3.	<p>Rahandusministeerium on 10.09.2020 kirjas nr 5-1/6165-1 asunud seisukohale, et käibemaksuseaduse (KMS) § 12 lõike 2 alusel kehtestatud määrus nr 41 ja selle volitusnorm tuleb tervikuna kehtetuks tunnistada, millega ei saa nõustuda (Tallinna Linnavalitsuse kiri 05.10.2020 nr Õ-1/2328 – 2).</p> <p>Kohalikule omavalitsusele ühistransporditeenuse toetuse käibemaksuga maksustamisel suureneb selle kulu käibemaksu võrra, s.o. 20%. Käibemaksusumma tuleks arvestada kas toetuse või pileтите hüpooteetilise müügihinna põhjal. Käibemaksu saaks riik, s.t. kohalikule omavalitsusele on see kulu. Kui samas olukorras oleks riik, siis peaks riik toetuse andjana küll suurendama toetussummat 20% võrra, kuid riik saaks selle oma ühingult käibemaksuna tagasi. Seega tähendaks käibemaksu lisamine riigile käibemaksuraha ühelt eelarverealet teisele kandmist, mis ei too kaasa vara vähenemist.</p> <p>Kohaliku omavalitsuse üksusele tooks analoogne olukord kaasa likviidsete varade vähenemise ja riigi rikastumise selle arvelt.</p> <p>Toetusel põhinevate avalike teenuste osutamise mudelite erineva maksu-mõju korral ei saaks rääkida tasakaalust riigi ja kohaliku omavalitsuse vahel, kui negatiivne finantsmõju oleks kohalikule omavalitsusele suurem ja see mõju tooks kaasa positiivse finantsmõju riigile.</p> <p><u>Määruse kehtetuks tunnistamise mõjud tuleb kohalikele omavalitsustele hüvitada.</u></p>	<p>ELVL kiri 29.10.2020.a Riigikogu rahanduskomisjonile.</p> <p>ELVL ei ole seaduse muudatuse mõjuanalüüsi näinud.</p> <p>Arvestuslik vajadus kokku ca 30 mln € (sh KOV ühistransport ca 16 mln, huviharidus max 1 mln)</p> <p>14 mln riigi poolt toetus ühistranspordi keskused.</p> <p>Hinnanguliselt on mõju üksnes Tallinnale 15 mln eurot täiendavat kulu</p>	<p>2021. a juunis esitatud ELVL ettepanekud on analüüsimisel.</p>	<p>Jätkata läbirääkimisi</p>
4.	<p>Tõsta toetusfondis kohalike ülesannete täitmiseks antavad sihtotstarbelised toetused hiljemalt aastaks 2022 KOV tulubaasi. Jaotada vastavad vahendid tulumaksu ja tasandusfondi kaudu. Kavandada toetuste üleandmise tingimused ja vastav ajakava 2022-2025 riigi eelarvestrateegias lähtudes Vabariigi Valitsuse ja Eesti Linnade ja Valdade Liidu 2021. aasta riigieelarve läbirääkimistel väljendatud seisukohtadest.</p> <p>Vabariigi Valitsus otsustas 21. septembri 2017 kabinetinõupidamisel tõsta toetusfondis kohalike ülesannete täitmiseks antavad sihtotstarbelised</p>		<p>Rahandusministeerium toetab. Sihtotstarbeliste toetuste tulubaasi üleandmine sõltub ministeeriumite valmisolekust.</p>	<p>Jätkata läbirääkimisi</p>

	toetused hiljemalt aastaks 2021 KOV tulubaasi jaotades vastavad vahendid tulumaksu ja tasandusfondi kaudu. 2021-2024 riigi eelarve-strateegias ning 2021. aasta riigieelarve eelnõus vastavasisuliselt muudatusi ei ole kavandatud.			
5.	<p><u>Dividendi tulumaks</u></p> <p>Jaotada vähemalt osa (nt sama määr kui füüsilise isiku tulumaksu puhul) juriidilise isiku poolt dividendidelt makstavast tulumaksust kohalikele omavalitsustele.</p> <p>Fiskaalne detsentraliseerimine on kooskõlas subsidiaarsuspõhimõttega, suurendab avaliku sektori kulutuste ja objektivsete vajaduste vastavust ning tugevdab demokraatiat. Suureneb KOVide finantsvõimekus, jätkusuutlikkus, pakutavate hüvede kvaliteet, võime täita KOV üksustele seadusega pandud kohustusi. KOV üksustele tekib täiendav stiimul ettevõtluse soodustamiseks.</p>	Riigieelarve strateegias on 2022. aastakse prognoositud 381,0 mln eurot. Kui lähtuda, et KOVle arvestuse aluseks on 50%, siis TM 12,18% korral oleks tulumaksu suuruseks 23,2 mln eurot.	Vabariigi Valitsuse tegevusprogrammis on ette nähtud Rahandusministeeriumile ülesanne analüüsida KOVidele ettevõtluskeskkonna arendamist ja võimalust eraldada osa juriidilise isiku tulumaksust töökohtade järgi.	Jätkata läbirääkimisi
6.	<p><u>Mitteresidendist füüsiliste isikute ja pensionidelt makstav tulumaks.</u></p> <p>Muuta tulumaksuseadust ja näha ette tulumaksuosa eraldamine KOVidele ka mitteresidendist füüsiliste isikute makstud tulumaksust ja pensionidelt makstud tulumaksust.</p> <p>Mitteresidendist füüsilised isikud elavad vastava KOVi territooriumil ja kasutavad selle KOVi taristut ning teenuseid. Seega tuleks ka nende makstavalt tulumaksult osa kanda KOVile, kus vastav isik on registreeritud.</p>	Mitteresidentide makstud tulumaks vajab siseministeeriumiga täpsustamist.	Koostöös Siseministeeriumiga peab üle vaatama töötamise õiguslikuid alused ja Maksu- ja Tolliametiga maksuresidentsuse põhimõtted. Eestis ajutiselt tööd tegeva inimese eest tulumaksu saamise eelduseks on KOVi kohustused avalikku teenust osutada ja isikul peab olema rahvastikuregistri järgne elukoha aadress.	Jätkata läbirääkimisi
7.	<p><u>Pensionidelt makstav tulumaks.</u></p> <p>Eakate osakaal KOVide elanikkonnast suureneb järk-järgult seoses demograafiliste muutustega. Seoses sellega lasub KOVIDel ka edaspidi suurem koormus eakatele suunatud teenuste ja taristu arendamisel, mistõttu peaks ka pensionidelt makstavast tulumaksust osa laekuma vastavale KOVile, kelle elanike registris on pensioni saaja.</p>		Eeldab poliitilist valmisolekut.	Jätkata läbirääkimisi
8.	<p><u>Käibemaks</u></p> <p>Osa käibemaksust (nt 2% maksustatavalt käibelt) eraldada kohalikele omavalitsustele.</p> <p>KOV üksustele tekib täiendav stiimul ettevõtluse soodustamiseks.</p>	Arvestuse aluseks on võetud 2019. a laekunud käibemaksu summa. Arvestuslikult on 2% käibelt 248 mln €	Käibe tekkimist on üha keerukam seostada KOViga. Väga suur käive toimub interneti kaudu, mida ei saa KOVidega seostada. Ca 85% käibemaksust laekub Harjumaalt kui arvestada ettevõtete peakortereid. Sellisel alusega ei ole mõtet aga KOVidele raha eraldada.	Jätkata läbirääkimisi

	<p>2009. aasta majanduskriisi ajal rakendas riik täiendavat maksukoormust, et katta eelarve puudujääki. Tõsteti käibemaksu, meede pidi olema kriisi leevendamiseks ja majandusolukorra normaliseerudes pidi endine maksukoormus taastatama. Samal ajal ei ole praegu maksude hulgas ühtegi sellist, mis otseselt motiveeriks omavalitsusi investeerima ettevõtluskeskkonna loomisesse või selle parandamisse. Teatud osa käibemaksu laekumisel KOV-ile oleks kasu ettevõtluskeskkonna arendamisest otseselt nähtav ja tuntav. Lisaks kaotati kohalike maksude seadusest ka võimalus kehtestada KOVi haldusterritooriumil müügitaksu.</p>			
9.	<p>Korrastada kohalike maksude süsteemi, täiendada kohalike maksude seadust (täiendada loetelu).</p> <p>Laiendada omavalitsuste võimalusi tulu kogumiseks. Täiendada kohalike maksude loetelu (nt turistimaks, müügitaks) juriidiliselt korrektses maksuvaidlusi välistavas sõnastuses, et laiendada omavalitsuste võimalusi tulu kogumiseks. Kohalike maksude seaduse sõnastus vajab ajakohastamist viimaks see vastavusse teiste õigusaktidega. Kohalike maksude osakaal omavalitsuste tuludest on madal, mis on osaliselt tingitud objektiivsetest asjaoludest (näiteks administreerimiskulud), kuid teisalt on valitsuse sekkumise tulemusena vähendatud kohalike omavalitsuste võimalusi (paadi- ja müügitaksu kaotamine). Näha muudatused ette vähemalt 5 aastat enne nende tegelikku rakendamist, andes sellega turuosalistele piisava ajavaru sellega ennetavaks kohanemiseks.</p>		<p>Valitsuskabineti 13.05.2021.a otsuse kohaselt esitab Rahandusministeerium 2021. a IV kvartalis KOVide maksuautonoomia suurendamise ettepanekud.</p>	<p>Jätkata läbirääkimisi</p>
10.	<p>Pikendada hetkel kaheks aastaks 80%-ni tõstetud netovõlakooormuse piiri veel vähemalt 5 aasta võrra 2026. aastani (kaasa arvatud).</p> <p>Majanduse ja KOV tulude taastumine võtab aega ning COVID kriisi kestvus ei ole etteaimatav. Arvestada tuleb ka 2020. aastal võetud laenukohustuste tagasimakse tähtaegu, laenulepingud sõlmitakse tavaliselt 7-10 aastaks</p>	<p>Seaduse muudatuse eelnõu Riigikogus</p>	<p>Riigikogu võttis vastu KOFS muudatuse. Netovõlakooormuse ülempiiri (olenevalt kumb järgmisest on suurem) reegli rakendamine:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 2020–2024. a 10 kordne põhitegevuse tulem või 80% põhitegevuse tuludest; • 2025. a 9 kordne põhitegevuse tulem või 75% põhitegevuse tuludest; • 2026. a 8 kordne põhitegevuse tulem või 70% põhitegevuse tuludest; • 2027. a 7 kordne põhitegevuse tulem või 65% põhitegevuse tuludest; 	<p>Jätkata väiksemas töörühmas</p>

			<ul style="list-style-type: none"> • 2028. a 6 kordne põhitegevuse tulem või 60% põhitegevuse tuludest. 	
11.	<p>Kaaluda infrastruktuuri tasu kehtestamist avalik-õigusliku tasuna ning laiendada planeerimisseaduse § 131 lõikes 2 sätestatud kohaliku omavalitsuse üksuse kohustuste üleandmise õiguse kohaldamisala.</p> <p>Oluline on ühtse mudeli olemasolu, et juba äriplaane koostades oleks selge, millise kuluga tuleb arvestada. Ei saa pidada mõistlikuks ja ökonoomseks olukorda, kus kõik omavalitsused ise leiutavad finantseerimise põhimõtteid, ühtlasi on läbi vaidlemata, milline on õiglane ja proportsionaalne kaasfinantseeringutasu. Nimetatud teema puudutab lisaks teedele ja tehnovõrkudele ka sotsiaalse infrastruktuuri rajamist. Omavalitsusele jääb paindlikus alles, ei ole kohustus valida varianti, kus arendaja kaasfinantseerib taristu rajamist vaid saab leppida kokku selles, et arendaja rajab arendusala teenindamiseks vajaliku taristu 100% ise. Ühtlustatud valikupõhimõtted on see, mida tegelikult ehitustevõtjad/kinnisvaraarendajad avalikult sektorilt ootavad. Lisaks sellele selgepiirilised valikupõhimõtted vähendavad kindlasti ka korrupsiooni-ohtlikke olukordi. Võimalik regulatsioon reguleeriks vaid neid juhtumeid, kus omavalitsused soovivad leppida kokku selles, et taristu rajamise asemel tuleb mingis osas selle rajamist finantseerida.</p>		<p>Valitsuskabineti 25.03.2021 otsusega tehti Rahandusministeeriumile ülesandeks töötada välja sotsiaalse taristu tasu õiguslikud lahendused, mis looks riiklikul tasandil ühtse raamistiku, kuidas huvitatud isikud saaksid osaliselt rahastada arenduste elluviimiseks vajalikke avalikke ehitisi ning mis tagaks kohaliku omavalitsuse üksustele võimaluse valdkonda kohalikul tasandil täpselt korraldada.</p>	Jätkata läbirääkimisi
12.	<p>Detailplaneeringute menetluses arendaja kohustusena detailplaneeringualadega seotud avalikult kasutatavate teede- ja tehnovõrkude kaasfinantseerimise tasu määratlemiseks normdokumendi väljatöötamine</p> <p>Planeerimisseaduse § 131 alusel võiks töötada välja ühtsed põhimõtted, kuidas toimub arendustest huvitatud koostöös detailplaneeringukohaste avalikuks kasutuseks määratud teede ja tehnovõrkude ehitamine ning haljastuse rajamine.</p> <p>Linna nägemuse kohaselt on võimalik lahendada detailplaneeringukohaste rajatiste ehitamist neljal viisil:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Kohalik omavalitsus projekteerib ja ehitab ise vajaliku infrastruktuuri, kaasamata arendaja finantseerimist; 2. Kohalik omavalitsus projekteerib ja ehitab vajaliku infrastruktuuri, kaasab arendajad (osalisel) finantseerijana; 	Seadusandluse muutmise/täiendamine	<p>Rüügikogu menetluses oleva planeerimisseaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seadusega (378 SE) kehtestatakse reegel, et KOV võib detailplaneeringust huvitatud isikuga sõlmida halduslepingu, millega huvitatud isik võtab kohustuse detailplaneeringukohaste ja planeeringulahenduse elluviimiseks otseselt vajalike ning sellega funktsionaalselt seotud rajatiste väljaehitamiseks või väljaehitamise seotud kulude täielikuks või osaliseks kandmiseks.</p>	Jätkata läbirääkimisi

<p>3. Arendaja projekteerib ja ehitab ise vajaliku infrastruktuuri ja pärast valmimist annab kohalikule omavalitsusele üle või seatakse omavalitsuse kasuks isiklik kasutusõigus avaliku kasutuse tagamiseks;</p> <p>4. Kombinatsioon punktidest 2 ja 3. Suurte arenduste puhul võib olla vajalik mingis osas rakendada nii seda, et omavalitsus ise rajab midagi kui ka seda, et mingis osas jääb arendajate enda teha.</p> <p>Linna hinnangul on varianti 2 võimalik rakendada juhtudel, kui omavalitsusel on endal kavas rajada uut taristut või olemasolevat rekonstrueerida ning seeläbi kasvab ka arendaja arenguala väärtus. Suuremad kinnisvaraarendajad aktsepteerivad põhimõtet, et kaasfinantseeritakse objektide projekteerimist ja ehitamist, kuid oluline on ühtse mudeli olemasolu, et juba äriplaan koostades oleks selge, millise kuluga tuleb arvestada. Ei saa pidada mõistlikuks ja ökonoomseks olukorda, kus kõik omavalitsused ise leiutavad finantseerimise põhimõtteid, ühtlasi on läbi vaidlemata, milline on õiglane ja proportsionaalne kaasfinantseeringutasu. Nimetatud teema puudutab lisaks teedele ja tehnovõrkudele ka sotsiaalse infrastruktuuri rajamist. Omavalitsusele jääb paindlikus alles, ei ole kohustus valida varianti, kus arendaja kaasfinantseerib taristu rajamist vaid saab leppida kokku selles, et arendaja rajab arendusala teenindamiseks vajaliku taristu 100% ise. Ühtlustatud valikupõhimõtted on see, mida tegelikult ehitusettevõtjad/kinnisvaraarendajad avalikult sektorilt ootavad. Lisaks sellele selgepiirilised valikupõhimõtted vähendavad kindlasti ka korrupsiooniohtlike olukordi. Võimalik regulatsioon reguleeriks vaid neid juhtumeid, kus omavalitsused soovivad leppida kokku selles, et taristu rajamise asemel tuleb mingis osas selle rajamist finantseerida.</p> <p>1.juulil 2015 jõustunud ehitusseadustiku ja planeerimisseaduse peamiseks eesmärgiks oli ehitus- ja planeerimisvaldkonna menetluste lihtsustamine. Seetõttu on võimalik paljudel juhtudel loobuda detailplaneeringu koostamisest, kui võrd tegemist on aeganõudvama protsessiga ning võimalik ehitusõigus anda projekteerimistingimustega. Seda eeldusel, et üldplaneeringus on vajalikud tingimused määratud ning tegemist on planeerimisseaduses sätestatud juhtumiga, mil kohalik omavalitsus võib detailplaneeringukohustusega alal loobuda detailplaneeringu koostamise nõudest. Kuna täna ei ole seaduses sätestatud võimalust, et planeerimisseaduse § 131 kohase lepingu võib projekteerimistingimuste menetlemise käigus sõlmida, siis selles osas tuleks samuti seadusi täiendada. Lisaks tuleb planeerimisseaduses täpsustada objektide loetelu, mille ehitamist on</p>			
--	--	--	--

	<p>võimalik delegeerida arendusest huvitatud isikule. Täna on antud võimalus delegeerida teede ja seda teenindavate rajatiste ehitamist, kuid loetelus peaksid kindlasti olema ka sotsiaalobjektid (lasteaed vms sarnane), pargid, mänguväljakud. Selgema volitusnormi olemasolu annaks võimaluse sõlmida ka lihtsamalt kaasfinantseerimise kokkuleppeid.</p> <p>Tallinna linn on tellinud ASilt PricewaterhouseCoopers Advisors uuringu kaasfinantseerimise tasu arvutamise valemi väljatöötamiseks, mille alusel korraldada omavalitsuste ja arendajate vahelises koostöös detailplaneeringualadele juurdepääsuks piirkonna arengu seisukohalt oluliste teede ja tehnovõrkude rajamist. Kuid nimetatud valem vajab ühtlustamist riigi tasandil, et kõiki planeeringualade arendajaid kohelda võrdsetel alustel ning anda piirkonnale seeläbi olulist lisandväärtust ja korrastatud linnaruumi või avalikku keskkonda.</p>			
13.	<p>Jätkata läbirääkimisi tasandusfondi valemi täiustamiseks.</p> <p>Tasandusfond peaks rohkem arvesse võtma regionaalseid erinevusi.</p>		Rahandusministeerium ootab konkreetseid ettepanekuid.	Jätkata läbirääkimisi
14.	<p>Eraldada Tallinna linnale vahendid riiklike esindusülesannete täitmiseks kaasnevate kulutuste katteks.</p> <p>Tallinna linn kui pealinn peab sageli täitma esindusfunktsioone. Erinevate riiklike sündmuste organiseerimisega kaasnevad kulutused. Võiks kokku leppida fikseeritud summas aasta kohta. Kui sarnaseid esindusfunktsioone tuleb täita mõnel muul KOVil, siis tuleks ka vastavale KOVile ette näha toetus kulude vähemalt osaliseks katmiseks.</p>	Vajab analüüsi.	<p>Rügieasutused korraldavad ise enda üritused ja tasuvad vastavad arved. Kui Tallinna linn annab ürituseks loa, tuleks läbi rääkida ka kulude katmine. Üha levinum on skeem, et rügieasutused tellivad teistelt töid ja maksavad selle eest.</p> <p>Samuti peab KOV arvestama, et mitmed riiklikud üritused toovad piirkonnale lisaks kuludele ka tulu</p>	Jätkata läbirääkimisi
15.	<p>Tagada Riigikohtu üldkogu 16. märtsi 2010 kohtuotsuse nr 3-4-1-8-09 täitmine.</p> <p>Antud Riigikohtu otsusega tunnistati põhiseadusega vastuolus olevaks selliste õigust loovate aktide andmata jätmise, mis sätestaksid, millised seadusega kohaliku omavalitsuse üksustele pandud kohustused on omavalitsuslikud ja millised riiklikud ja eristaksid kohaliku omavalitsuse üksustele kohaliku elu küsimuste otsustamiseks ja korraldamiseks ette nähtud raha riiklike kohustuste täitmiseks mõeldud rahast ning näeksid ette kohaliku omavalitsuse üksustele seadusega pandud riiklike kohustuste rahastamise riigielarvest.</p> <p>Tegelikult on andmata õigusakt millega on määratud omavalitsuste tulud KOKS'iga sätestatud omavalitsuslike ja kohaliku omavalitsusele ainuomaste ülesannete täitmiseks.</p>		<p>Rügieelarve seaduse § 51 määratleb riiklike ülesannete rahastamise põhimõtted. Riigikohtu lahendi otsus on valitsuse poolt loetud täidetuks. Uute ülesannete andmisel ning ülesannete muutmisel on ülesannete liigitamist ja vastavalt ülesande loomusele rahastuse tagamist järgitud.</p> <p>Riigikohtu otsus ei näe üheski vormis ette õigusakti andmist, mida ELVL on oma taotluses esitanud.</p>	Jätkata läbirääkimisi

16.	<p>Näha riigieelarves ette vahendid maamaksu vähenemise kompenseerimiseks kohalikele omavalitsustele.</p> <p>Eesti maismaa pindalast on 31.12.2018 seisuga kaetud kaitstavate loodusobjektidega 18,8% (816 556 ha). Kaitsealade kogupindalast on 71% riigiomandis, 27% eraomandis, 1% avalik-õiguslikus omandis ja 1% munitsipaalomandis.</p> <p>01.01.2021 jõustub maamaksuseaduse muudatus, mille kohaselt veeseaduse § 118 alusel sätestatud kalda või ranna veekaitsevööndi maalt makstakse maamaksu 50 protsenti maamaksumäärast.</p> <p>Sellest tulenevalt väheneb Tallinna linnas kogutav maamaks hinnanguliselt 300 000 eurot.</p> <p>Mõju KOV eelarvetele: Iga-aastaselt jääb KOV-idel looduskaitsealade maksusoodustuste tõttu saamata ca 3,1 mln eurot , millest 1,6 mln moodustavad maksuvabad sihtkaitsevööndi alad ning 1,5 mln 50% maksuvabastusega piiranguvööndi alad. Kõige suuremad „kaotajad“ on Tallinna linn (367 822), Kuusalu vald (175 969), Vihula vald (165 174) ja Suure-Jaani vald (120 917). Ca 80% KOV-ides on looduskaitsealadest tingitud maamaksu vähenemine üle 1000 euro.</p> <p>Looduskaitsealadest tingitud maamaksu vähenemist KOVidele otseselt ei kompenseerita. Tasandusfondi jaotamisel arvestatakse KOVi väiksema maamaksulaekumisega ning saamata jääva maamaksu tõttu on tasandusfond suurem . Tasandusfondi mitte saava KOVi jaoks selline võimalus puudub.</p> <p>Ettepanek on, et raha laekuks KOV-ile eraldi reana.</p>	<p>Tallinn: 0,37 mln eurot +0,3 mln, kokku 670 000 eurot. Kuusalu vald 175 969 eurot, Vihula vald 165 174 eurot ja Suure-Jaani vald 120 917 eurot.</p> <p>Ca 80% KOV-ides on looduskaitsealadest tingitud maamaksu vähenemine üle 1000 euro.</p> <p>Iga-aastaselt jääb KOV-idel looduskaitsealade maksusoodustuste tõttu saamata ca 3,1 mln eurot , millest 1,6 mln moodustavad maksuvabad sihtkaitsevööndi alad ning 1,5 mln 50% maksuvabastusega piiranguvööndi Üks kõige suurem kaotaja on Tallinna linn, kus maamaksu vähenemine on 0,37 mln eurot. Seoses veeseaduse jõustumisega uuest aastast väheneb laekuv maamaks järgmisel aastal veel ca 0,3 mln eurot.</p>	<p>Rahandusministeerium toetab. Plaanis on esitada RES taotlus.</p>	<p>Jätkata läbirääkimisi</p>
-----	--	--	---	------------------------------

2. Haridus- ja noorsootöö valdkonna tööühma kokkuvõte (info koondatud seisuga 18.02.2021 ja uuendatud 20.09.2021)

nr	Eesti Linnade ja Valdade Liidu ettepanekud ja selgitused		Ministeeriumi seisukoht	Tööühma kokkulepe, eriarvamused
	Ettepanek ja põhjendus	ELVLi ettepanek maksumusest		
1.	<p>Haridustoetuse kasv ja õiglase jaotamine on KOVide jaoks oluline:</p> <p>1) Kehtiv hariduse rahastamismudel vajab muutmist. Töötada välja üldhariduse rahastamismudel, mis arvestab õppekava, õpetajate alampalgamäärasid ning klassitäituvust, mitte ei lähtu riigieelarvelise haridustoetuse eraldamisel koefitsientidest.</p> <p>Jätkata läbirääkimisi haridustoetuse lisamisest KOV tulubaasi, sh millistel alustel.</p> <p><u>Põhjendus:</u></p> <p>1) Riigieelarvelise haridustoetuse eraldamine koefitsientide alusel tekitab ebavõrdsust ja ei rahulda KOVide ootusi.</p> <p>Ühtne pearaha eraldamise alus I-III kooliastmeni ei arvesta erinevate kooliastmete tegelikke kulutusi. Haridustoetuse maht peab kujunema kuni 2012. aastani kehtinud valemikomponentide summast ja jaotus KOVide vahel kindlustama õppekava täitmise kõigil kooliastmetel.</p> <p>2) KOVidele on oluline, et nende roll ning otsustusõigus kohaliku hariduselu korraldamisel kasvaks.</p>	<p>Vähemalt 2021. aasta tase 357,8 + 30,25 mln</p>	<p>1) Riigieelarvest antakse linnadele ja valdadele üldhariduskoolide pidamiseks toetust. Koolivõrgu kujundamine ja koolide eelarvete kulude katmine on koolipidaja vastutus.</p> <p>2) Omavalitsuse põhine õpetajate tööjõukulude koefitsient tagab väiksemate õpilaste arvudega kohalikele omavalitsustele 2021.aastal lisaraha 27,9 mln € so 10% õpetajate tööjõukuludest. Ka suuremat tuge vajavate laste õpetajate tööjõukulu toetuse aluseks on lisakoefitsiendid, mis tagab lisaraha 36,8 mln € so 13% õpetajate tööjõukuludest.</p> <p>3) ELVL ettepanek, et haridustoetuse maht peab kujunema 2012. aastani kehtinud valemikomponentide summast ja jaotus KOVide vahel kindlustama õppekava täitmise kõigil kooliastmetel.</p> <p>4) Riigieelarvelise toetuse andmiseks tuleb kokku leppida ajaraam ja läbi rääkida, millistel tingimustel see on võimalik. Muudatusega ei tohi kaasneda negatiivset mõju haridus- ja noortevaldkonnale, sh õpetaja palgale.</p>	<p>Kokkulepe:</p> <p>1) Toetame suunda, et pikema perspektiiviga muudatused st põhihariduse, alus- ja huvihariduse sihtotstarbeline toetus tulubaasi ja keskhariduse vastutus riigile ja koostöö keskhariduse õppekohtade osas KOVide ja eraõiguslike juriidiliste isikutega toimuks samal ajal. Muudatuste eelduseks on, et õpetajate töötasu läbirääkimiste protsessi arengud ja põhihariduse korralduseks riigieelarvelise rahastuse jaotus tulubaasis on kokku lepitud. Tegevuskulude arvelduse arengute osas tuleb leida omavalitsuste vahelised kokkulepped.</p>
2.	<p>Õpetajate töötasu kasv on jätkuvalt prioriteet.</p> <p>1) Õpetajate töötasu alammäär peab kasvama ennaktempoga 2022.aastal.</p> <p>2) 2022. aastal taastada õpetajate tööjõukulu toetuse vähemalt 20%-ne lõtk (hetkel on see 17%).</p> <p>3) Õpetajate järelkasvu teemaga tuleb tegeleda komplekselt.</p> <p>4) Koolide juhtimiskulu toetus peab kasvama samas proportsioonis õpetajate tööjõukulu kasvuga.</p> <p><u>Põhjendus:</u></p>		<p>1) Õpetajate töötasu kasv on prioriteet. Seadus kohustab riigieelarvest tagama sihtotstarbelise õpetajate tööjõukulude toetuse õpetajate töötasu alammääradeks. Riigieelarveline toetus on loonud koolipidajale võimalused optimaalse koolivõrgu puhul õpetaja töötasu kooli tasandil diferentseerida ja maksta õpetajale keskmise palgana vähemalt 17% õpetaja töötasu alammäärast enam.</p> <p>2) HTM on välja töötanud COVID kriisist väljumise meetmed, eraldanud koolipidajatele</p>	<p>Kokkulepe:</p> <p>1) Õpetajate töötasu kasv on haridusvaldkonna arengukavas kokku lepitud ühine prioriteet. Eesmärgiks on väärtustada õpetajaametit, tagada õpetajate järelkasv ja üldhariduskoolide õpetajate keskmine palk vähemalt 120% Eesti keskmisest. Selleks tuleb kavandada 2022.a. riigieelarves ja</p>

	<p>1) Õpetajate töötasu kasvu ei tohi teha teiste haridustoetuste või tööjõukulude toetuse lõtku arvelt.</p> <p>2) Koolidel on kasvanud vajadus õpetajate täiendavateks lisatasudeks seoses suurenenud töökoormusega sh osalise distantsõppe ja/või hübriidõppe korraldamisega.</p> <p>3) Õpetajate puudus on kasvamas, eriti loodus- ja täppisteaduste ning tehnoloogia (LTT) ainevaldkonnas, koostöös ülikoolidega tuleb leida lahendused.</p> <p>4) Arvestades koolijuhtide vastutust ja kompetentsimudelit vajab juhtimiskulu toetus tõstmist.</p>		<p>2021.aastal täiendavaid ressursse enam kui 20 mln € (õpilünkade tasandamine, õpihuvilaagrid, digivõimekus, viiruse tõkestamise meetmed) ja esitanud lisataotluse jätkurahastuseks RESi.</p> <p>3) Õpetajate järelkasvu teema on haridusvaldkonna arengukava üks olulisemaid prioriteete. HTM kutsus kokku erinevaid partnereid hõlmava töörühma, kuhu kaasati ka ELVL esindaja. Tegevuse tulemusena valmib 2021. aasta lõpuks järelkasvu tagamise tegevuskava.</p> <p>4) Koolivõrgu, juhtimisstruktuuri ning koolijuhtide töötasude kokkulepped teeb koolipidaja. Koolijuhtide kompetentsimudel koostati kaasates omavalitsuste ja koolide esindajaid juba aastal 2012, kuid juhtide regulaarse hindamisega valdav osa koolipidajaid veel ei tegele.</p>	<p>järgnevatel aastatel RESi protsessis täiendav lisaraha.</p> <p>2) Toetame COVID kriisist väljumise meetmete jätkurahastust.</p> <p>3) Õpetajate järelkasvu tagamise tegevuskava ja selle rakendamine räägitakse ELVLiga läbi.</p> <p>4) Toetame pädevate ja motiveeritud koolijuhtide ja haridusjuhtide arengut ja koolipidajate võimekust, jätkame ühiselt kavandatud tegevusi.</p> <p>ELVLi eriarvamus:</p> <p>Arvestades koolijuhtide vastutust ja kompetentsimudelit vajab koolide juhtimiskulu toetus tõstmist samas proportsioonis õpetajate tööjõukulu kasvuga.</p> <p>Ministeeriumi vastus eriarvamus: Koolidirektori töötasu kasvuks saab omavalitsus kasutada nii toetusfondi, kui ka tulubaasi vahendeid. Riigieelarvest on lisaks koolijuhtide palgatoetusele rahastatud ka nende arengprogrammid.</p>
3.	<p>Koolieelsete lasteasutuste õpetajate tööjõukulude toetuse kasv.</p> <p>Lasteaiaõpetajate töötasud on proportsionaalselt seotud õpetajate töötasu kasvuga, selleks on vaja täiendavaid vahendeid lasteaiaõpetajate töötasutoetuse tõstmiseks.</p>		<p>1) Aastast 2017 on kavandatud täiendav riigieelarveline toetus lasteaiaõpetajate palgakasvu motiveerimiseks, millest on osa saanud kõik omavalitsused.</p> <p>2) Koolieelse lasteasutuse seaduse kohaselt lepivad lasteasutuse õpetaja palga alammääras kokku kohalike omavalitsusüksuste esindajad ja lasteasutuste õpetajate esindajad.</p>	<p>Kokkulepe:</p> <p>Riigieelarveline toetus on ka järgmistel aastatel vähemalt 15 mln € aastas.</p> <p>ELVLi eriarvamus:</p> <p>Kui nähakse ette üldhariduskooli õpetaja töötasu kasv, peab samas proportsioonis kasvama ka lasteaiaõpetajate tööjõukulude toetus. KOVidele eraldatava 15mln € riigieelarvelise toetusega ei ole võimalik</p>

				<p>tagada lasteaiaõpetajate palgakasvu ning KOVidele kohustust palgatasemete ühtlustamiseks enam panna ei saa.</p> <p>Minsiteeriumi vastus eriarvamusele:</p> <p>Kohaliku omavalitsuse tulumaksu laekumine kasvab 2021.aastal 6,5 % ja 2022.a prognoositult 8,3%. See loob omavalitsustele võimekuse suurendada lasteaiaõpetajate töötasu. Kohalikel omavalitsustel on võimalus, mitte kohustus riigieelarvest antavat täiendavat toetust kasutada, kui nõustutakse seatud Vabariigi Valitsuse määramises seatud tingimustega.</p>
4.	<p>Tuge vajavate laste ja õpilaste toetamine ning tugipersonal:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Pöörame jätkuvalt tähelepanu tugispetsialistide üldisele puudusele nii koolieelsetes lasteasutustes kui üldhariduskoolides. Jätkata KOVide toetamist tugiteenuste kättesaadavuse tagamiseks tulubaasi kaudu samas mahus. 2) Keskenduda tugevajavate laste ning õpilaste haridus- ja sotsiaalvaldkonna tugiteenuste loimimisele ning rahastustele. 3) Suurendada toimetulekuraskustes perede õppurite õpilaskodu kohatoetust. 4) Täiendada HTMi määrus 21.08.2018 nr 5 "Õpetaja ja tugispetsialisti lähtetoetuse taotlemise, maksmise ja tagasi-nõudmise kord" paragrahvi 1 sõnastust ja sätestada „Koolieelse lasteasutuse seaduses“ ka alustava tugispetsialisti lähtetoetus. <p><u>Põhjendus:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Jätkuvalt ei ole leidnud lahendust tugipersonali puudus paljudes üldhariduskoolides. Samas peame vajalikuks 		<ol style="list-style-type: none"> 1) Tugiteenuste kättesaadavuseks on riigieelarveline tegevuskulutoetus igal aastal oluliselt kasvanud (KOV koolidele võrreldes 2017.aastaga +20,2 mln €). 2) Tugiteenuste kättesaadavus on paranenud, kuid Riigikontrolli hinnangul on veel ca veerandis põhikoolides tugiteenuste kättesaadavus vähene või olematu. Samas EHISe andmetel töötavad paljud tugispetsialid osakoormusega. 3) Sotsiaalkaitseminister on moodustanud erivajadustega laste tugisüsteemi uuendamise töörühma, mille ülesandeks on planeerida valdkonna seaduste muudatusettepanekud hiljemalt 03.03.2023. 4) Õpilaskodu meetme mõju on vajalik koos teiste toimetulekuraskustes peredele ja lastele 	<p>Kokkulepe:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Jätkame tugispetsialistide kättesaadavuse eesmärgil finantseerimist tulubaasi ja toetusfondi kaudu õigusaktides sätestatud alustel. 2) Analüüsime põhjuseid, miks paljud omavalitsuste haridusasutuste tugispetsialistid töötavad osakoormusega olukorras, kus tugispetsialiste napib ja milline on tugispetsialistide järelkasvu vajadus omavalitsustes. 3) Jätkame arutelusid koostöös Sotsiaalministeeriumiga, et kokku leppida erivajadustega laste tugisüsteemi terviklikuks ja süsteemseks arenguks vajalikud tegevused. 4) Toetame suunda ja kavandame tegevused, et suurem haridus- ja sotsiaalvaldkonna tugiteenuste

	<p>õpetajate jätkuvat täiendkoolitust kaasava hariduse põhimõtete rakendamiseks ja ka tugispetsialistide ettevalmistust ülikoolides.</p> <p>Märgime, et kaasava hariduse põhimõtete rakendamisel vajab õpetaja tuge klassiruumis statsionaarselt abiõpetaja näol esimesest klassist alates, sh varajase märkamise ja ennetustöö eesmärgil.</p> <p>2) Hetkel on olukord, kus rahastamine toimub läbi erinevate valdkondade ja põhimõtete ning erinevad osapooled ei tee piisavalt koostööd, et seada laste huvid esikohale. Eesmärk peaks olema, et lapse abivajaduse hindamine ja teenuste osutamine võiks käia võimalikult läbi „ühe ukse poliitika“.</p> <p>3) Õpilaskodutoetus – 2000 eurot õpilaskodu koha kohta on püsinud 2014. aastast. Kujundada koostöös HTMiga kriteeriumid, millisele sihtrühmale oleks seda toetust kõige enam tarvis. Eraldatav toetus personali- ja majandamis- kulude, tugiteenuste ning vaba aja tegevuste kulude katteks ei ole piisav, kooli pidaja katab enamuse kuludest KOVi eelarvest.</p> <p>Varajane märkamine algab ennekõike koolieelsest lasteasutusest kus samuti töötavad tugispetsialistid, kes väärivad võrdset kohtlemist koolis tööd alustavate tugispetsialistidega</p>		<p>suunatud tugiteenuste meetmetega analüüsida tervikuna.</p> <p>5) Nõustume, et koolieelsetes lasteasutustes tugispetsialistide kättesaadavus on oluline ning neile lähtetoetuse laiendamine on vajalik.</p>	<p>lõimimine toimuks nii keskvalitsuse kui ka kohaliku omavalitsuse tasandil.</p> <p>5) Analüüsime õpilaskodu meedet koostöös Sotsiaalministeeriumiga sh kujundame seisukoha, millisele sihtrühmale on seda toetust kõige enam tarvis.</p> <p>6) Toetame lähtetoetuse laiendamist ka koolieelsete lasteasutuste tugispetsialistidele ning selle sätestamist alushariduse seaduses. See eeldab riigieelarvest täiendavalt 0,4 mln eurot aastas.</p>
5.	<p>Koolitervishoiuteenus vajab täiendavat rahastamist</p> <p>Koolitervishoiuteenuse olulisemad tegevused on tervise edendamine, haiguste ennetamine, tervise jälgimine ja esmaabi. Teenust rahastab Eesti Haigekassa vastavalt õpilaste arvule koolis: ühe õpilase kohta 3,93 eurot, lisaks KOVi toetavad oma eelrvest.</p>		<p>2020. aastal muudeti VV määrusega kehtestatud Eesti Haigekassa tervishoiuteenuste loetelu. Muudatusega loodi uus pearahapõhine teenus, mida rakendatakse teenuse osutamisel statsionaarses õppes põhiharidust või üldkeskharidust omandavale õpilasele, kes vajab tõhustatud või erituge, ning kutseõppe tasemeõppe statsionaarses õppevormis õppivale kuni 19-aastasele (k.a) õpilasele, kes vajab mõõdukat või põhjalikku pedagoogilist sekkumist. Alates 01.01.2021 kehtivad koolitervishoiuteenusele järgmised püürhinnad ühe õpilase kohta ühes kalendrikuus:</p>	<p>Kokkulepe:</p> <p>1) ELVL kaardistab koolitervishoiuteenuse osutamisega seonduvad probleemid, mis vajavad omavalitsuste arvates lahendamist.</p> <p>2) Kaasame ELVLi kaardistatud probleemide arutellu ka Sotsiaalministeeriumi.</p>

			<ul style="list-style-type: none"> – koolitervishoiuteenus 4.18 eurot – koolitervishoiuteenus, kui teenuse osutamise kohas moodustavad vähemalt 90% õpilastest haridusliku erivajadusega õpilased 18.59 eurot; – koolitervishoiuteenus haridusliku erivajadusega õpilasele 5.69 eurot. 	
6.	<p>Koolivõrgu investeeringute toetamine uuel finantsperioodil 2021-2027:</p> <p>1) Tagada jätkuvad investeeringutoetused (vähemalt samas mahus praeguse finantsperioodiga) kohalike omavalitsuste pidamisel olevatele koolidele, sh:</p> <p>hariduslike erivajadusega õpilaste (HEV) haridusasutuste renoveerimiseks ja loomiseks kasvavatesse piirkondadesse; põhikoolivõrgu taristu korrastamiseks.</p> <p>2) Kujundada terviklikud regionaalpoliitilised lahendused, sh toetusmeetmed koolivõrgu korrastamiseks. Kaaluda väikekoolide strateegia koostamist, toetada täiendavalt neid väikekoole, kes rakendavad personaliseeritud õpet.</p> <p>3) Keskharidust puudutava õigusruumi kaasajastamine.</p> <p><u>Põhjendus:</u></p> <p>1) Taristu ja õpikeskkonna jätkuv edendamine on üheks osaks ka kvaliteetse hariduse tagamisest. Õppimiseks ja õppija arenguks toetava keskkonna loomisel on oluline kaasagne õpikeskkond, mis toetab kaasavat haridust ja nüüdisaegset õpikäsitust.</p> <p>Nt kasvavates piirkondades Harjumaal on vajadus uue haridusasutuse rajamiseks HEV-õpilaste jaoks piirkonnas kus selleks oma võimalused puuduvad. Eelkõige on vaja luua uus kool või lasteaed-kool, kus saavad haridust omandada toimetuleku ja hooldusõppe õppekava alusel haridust omandavad õpilased, vajadusel ka lihtsustatud õppekava õpilased, kus neile on selleks loodud toetav ja arendav</p>		<p>1) Uue programmeerimisperioodi mahud ja prioriteedid täpsustatakse kohalike omavalitsustega 2021 aasta jooksul. Põhiliseks fookuseks on jätkuvalt kohalike omavalitsuste ja keskvalitsuste koostööl- jätkusuutlikul koolivõrgul kahaneva rahvastikuga piirkondades, kvaliteetsel ja kättesaadaval õppel.</p> <p>Haridustaristu ventilatsiooni parendamiseks ja CO² andurite/mõõtjate ostuks on 2021.a.eraldatud täiendavalt 2,6 mln eurot. Ette on valmistamisel CO² meede haridushoonete energitõhususe suurendamiseks, sh ventilatsioonisüsteemide ehitamiseks.</p> <p>2) Haridusvaldkonna arengukava 2021-2035 oli riigikogus aruteluks 13.09.2021. Suund on, et vastutus keskhariduse tasemel tuleb muuta selgemaks, andes enam vastutust riigile ja jätkates gümnaasiumivõrgu konsolideerimisega. Vastutuse täpsustamisega kaasneb rahastamise ning tulemus- ja kvaliteediraamistiku terviklik korrastamine alus-, põhi- ja keskhariduse tasemel. Koostatakse ettepanekud keskharidust puudutava õigusruumi kaasajastamiseks.</p>	<p>Kokkulepe:</p> <p>1) Rahastamise perioodil 2021-2027 jätkame koolivõrgu korrastamist toetavate investeeringutega põhikoolide taristutesse. Toetame põhimõtet, et integreerida uue programmiperioodi erinevate meetmete vahendeid, et kujundada terviklikud regionaalpoliitilised lahendused (n kohaliku tasandi haridus- ja kogukonnakeskuste kujunemine). ELVLi esindajad kaasatakse koolivõrgu korrastamise tegevuskava ja selle rakendamiseks vajalike meetmete kujundamisse.</p> <p>2) Määratleme haridusvaldkonna arengukavas selgelt, kelle vastutada on keskhariduse kättesaadavus ja rahastamine. Jätkame läbirääkimisi võimalike muudatuste osas. Toetame keskharidust puudutava õigusruumi kaasajastamist.</p>

	<p>füüsiline keskkond koos õpilaskoduga ning alushariduse saavad arendusrühma soovitustega lapsed.</p> <p>2) Koolivõrgu korrastamine on KOVide jaoks saamas oluliseks küsimuseks, nii kasvavates kui kahanevates piirkondades. Investeeringutoetuste meetmed peaksid arvestama erinevaid aspekte: nt koolihoone renoveerimine kasvavates piirkondades, vajadusel nii suurte kui ka väikekoolide jätkusuutlikkuse tagamine.</p> <p>3) Otsustada, kelle vastutada on tulevikus keskhariduse kättesaadavus ja rahastamine.</p> <p>Pika kohanemis- ja üleminekuajaga vintsutatakse neid omavalitsusi ja koole, kes arendavad keskharidust lootuses, et tulevikus sõlmitakse HTMiga halduslepingud tasemeõppe pakkumiseks ning kulude katmiseks.</p>			
7.	<p>Keeleõppe rahastamine.</p> <p>Koolide ja lasteaedade eesti keele õppe rahastamist on vaja jätkata vähemalt samal tasemel.</p> <p>Täiendava eesti keele õppe korraldamine (ja seda mitte ainult muukeelse õppega koolides vaid kõikides koolides, kus on muukeelseid õpilasi) vajab suuremat toetamist. Lisaks on eesti keele õpetajate puudus jätkuvalt aktuaalne.</p>		<p>Riigieelarves on suurendatud haridusliku lõimumisega seotud tegevusi, 2021.a on see ca 8 mln € (keelekümblus, pilootprojektid, uuringud jne).</p> <p>Õppeaastal 2021/22 anti lisaraha 0,5 mln 23-le eesti õppekeelega koolile, et toetada muu emakeelega põhikooliõpilaste täiendavat eesti keele õpet. HTM on esitanud piloodi jätkamiseks lisataotluse.</p>	<p>Kokkulepe:</p> <p>Toetame programmide jätkamist ja piloodi jätkurahastust riigieelarvest, et võimaldada korraldada õppeprotsessi eesti keeles, tagades kvaliteetse hariduse.</p>
8.	<p>Nüüdisaegse õpikäsituse rakendamine.</p> <p>1) Luua digitaalse õppevara toetusfond, mis võimaldaks õppekava rakendamisel digiõppe uuele tasemele jõudmist.</p> <p>2) Jätkata õppematerjale koondavate e-teenuste (E-Koolikott, Opiq jms) arendamist ja toetamist, samuti vastavate litsentside keskset hankimist.</p> <p>Õppekava rikastamise eesmärgil võimaldada õpilastel külastada mäluasutusi tasuta.</p> <p>1) Digiõppevara kasutamine on oluliselt kasvanud COVID-19 kriisi ajal. Samas on vaja suuremat toetust, nt vastavat fondi,</p>		<p>1) Kohalikele omavalitsustele eraldati 2020.a 1,5 mln lisaraha, et suurendada kooli pidajate võimekust tagada üldhariduskoolides õpilastele sobiva (digi)õppekirjanduse kättesaadavus.</p> <p>2021.aastal anti omavalitsustele 1 mln eurot, et digiõppe ja võimalused oleks tagatud õpilastele ka distantsõppe korral. Toetust on võimalik kasutada ka digiõppekirjanduse kättesaadavuseks. Harno eestvedamisel toimub digiteenuste süsteemne arendamine.</p>	<p>Kokkulepe:</p> <p>1) Toetame HARNO eestvedamisel ja erinevate koostööpartneritega kavandatavaid tegevusi, mis aitavad koolidel ellu rakendada muutunud õpikäsitust.</p> <p>2) Teeme koostööd Kultuuriministeeriumiga kultuurirahastuse kontseptsiooni väljatöötamisel, toetame selle rakendamiseks lisarahastust riigieelarvest .</p>

	<p>mille kaudu võimaldada digiõppe ja digivahendite arenguhüpe kõikides koolides.</p> <p>2) Oluline on keskselt (läbi riigihangete) kindlustada kõikidele koolidele võrdne ligipääs digitaalsetele õppematerjalidele.</p> <p>3) Koostöös Haridus- ja Teadusministeeriumi ja Kultuuriministeeriumiga leida võimalusi õppekäikude suurendamiseks, eraldades selleks täiendav toetus nii üldhariduskoolidele kui mäluasutustele erinevate koolitusprogrammideks</p>		<p>2) Koalitsioonileppes lähtudes on loomisel kultuurirahastu, mille eesmärgiks on suurendada noorte võimalust kultuurist osa saada.</p>	<p>ELVLi eriarvamus:</p> <p>Tagada õppekirjanduse baastoetuse kasv (10 eurot) seoses digiõppevara tsentraalsete litsentside hankeperioodi lõppemisega</p>
9.	<p>Kolmandatest riikides saabuvate laste ja õpilaste koolitamine ja õpetamine.</p> <p>Leida lahendus toetamiseks KOVe sisserrändajate ja sissekirjutuseta laste koolieelse lasteasutuse koha ja selle maksumuse ja õpilaste õppekoha tegevuskulu arvlemise osas, sh vajadusel erinevate tugiteenuste osas.</p> <p>Paljude omavalitsuste jaoks on probleem sissekirjutuseta lastele lasteaia- ja koolikoha tagamine, sh erinevate teenuste tagamine (nt HEV-laps). Millised on lahendused ajutiste õppekohtade loomiseks ja kas selleks on kavandatud ka riigipoolne toetus?</p>		<p>1) Sisserrändajate lastele on tagatud riigieelarves õpilasepõhised toetused sh toetusfondis olevale toetusele lisaks ka täiendav eesti keele õppe rahastus ja nõustamisteenus.</p> <p>2) Riigieelarves on kavandatud tegevused koostöös Siseministeeriumi jt koostööpartneritega, et toetada uussisserrändajate kohanemist .</p>	<p>Kokkulepe:</p> <p>1) D-viisaga riigis viibivatele isikutele ja nende pereliikmetele tuleb luua seadusandluse muudatustega võimalused lihtsustatud korras rahvastikuregistrisse kandmine. See tagab peredele nii sotsiaal-, tervishoiu valdkonna avalike teenuste kui ka hariduse kättesaadavuse. Teeme koostööd Kultuuriministeeriumi, Siseministeeriumi, riigieelarve läbirääkimiste rahanduse ja lõimumise valdkondlike töörühmadega terviklahenduse leidmiseks</p> <p>2) Toetame uussisserrändajate kohanemise programmide jätkamist.</p>
10.	<p>Vaadata üle täiendava huvihariduse ja huvitegevuse riikliku toetuse jagamise põhimõtted.</p> <p>Tekkinud on teatav ebavõrdsus toetuse kasutamise osade kohalike omavalitsüksuste poolt.</p>	<p>Töörühma seisukoht: pöörduda Haridus- ja Noorteamet poole analüüsida ühiselt toetusmudeli arvestamise aluseid.</p>	<p>Toetame ettepanekut analüüsida rahastamise aluseid.</p>	<p>Kokkulepe:</p> <p>Jätkame arutelusid . Teemakohane alatöörühm on loodud 1.07.2021. Uus kohtumine on kavandatud 24.09.2021.</p> <p>ELVLi eriarvamus:</p> <p>Huvihariduse ja huvitegevuse täiendava toetuse taastamine on vajalik 2017.aastast kehtinud mahus.</p>

3. Töö-, sotsiaal- ja tervise valdkonna töörühma kokkuvõte (info koondatud seisuga 18.02.2021 ja uuendatud 14.09.2021)

nr	Eesti Linnade ja Valdade Liidu ettepanekud ja selgitused		Ministeeriumi seisukoht	Töörühma kokkulepe, eriarvamused
	Ettepanek ja põhjendus	ELVLi ettepanek maksumusest		
1.	<p>Leida riigil täiendavaid eelarvelisi võimalusi toetamiseks kohalikke omavalitsusi ESF ja ERF vahenditest välja arendatud ja osutatud teenusmahtude hoidmiseks.</p> <p>EL struktuurfondide 2014-2020 periood hakkab lõppema ning sellega ühiselt ka toetusrahad KOV-idele sotsiaalteenuste arenduseks ja osutamiseks. EL struktuurfondide vahendid on olnud oluliseks abiks KOV-idele arendamiseks välja teenuseid ja tösta oluliselt ka osutatavate teenuste mahtu. Oluline on arendatud teenuseid juba saavutatud mahus osutamist jätkata, kuid EL vahenditest väljumine tekitab KOV-idele olemasolevate eelarveliste võimaluste piires suurt muret. On oht, et peale EL vahendite lõppemist võib väheneda oluliselt teenuste osutamise maht või sootuks katkeda. See oleks arvestades positiivset efekti, mis on saavutatud, väga kahetsusväärne ja inimeste toimetulekut halvendav.</p> <p>Kuigi mitmeid EL käesoleva rahastuse perioodi meetmeid on pikendatud, siis lahtine on jätkuvalt, kas riik kuidagi toetab täiendavalt ja näeb omavalitsustele ette lisavahendeid väljatöötatud teenuste jätkamiseks ja mahtude hoidmiseks.</p> <p>Nt Tallinna puudutavad väga suurte eelarvetega projektide lõppemine, mille rahastust on linna eelarves raske tagada:</p> <ul style="list-style-type: none"> - EL regionaalfondi vahenditest kodude kohandamine 2018 – 2021.a välisvahendite summa 1,34 miljonit. - Meede „Isikukeskse erihoolekande teenusmodeli rakendamine kohalikus omavalitsuses“ välisvahendite rahastus 2020-2021.a ca 800 000 eurot. 	<p>Tagada vähemalt eelmise perioodi 2014+ tase.</p>	<p>SHSs nimetatud KOV sotsiaalteenuste korraldamine ja pakkumine on kohalike omavalitsuste ülesanne ning teenused peavad olema kättesaadavad kõigis kohalikes omavalitsustes. Põhimõtet kinnitab ka Riigikohtu 9.12.2019 lahend Narva linnas sotsiaalteenuste osutamist reguleerivate õigusaktide kohta¹. Kohalikud omavalitsused peavad analüüsima oma kulude struktuuri ja investeringute prioriteete selleks, et elanikkonna vajadustele paremini vastata. Näiteks toetab Sotsiaalministeerium 2019-2021 Ida-Virumaa kohalikke omavalitsusi teenuste disaini- ja mentorlusprogrammiga ning sotsiaalteenuste arendusprojektide elluviimist 3 milj € ulatuses. Sarnane toetusprogramm on alates 2023 kavas ka Kagu-Eesti omavalitsuste võimestamiseks.</p> <p>Rahandusministeeriumi andmed näitavad, et kohalike omavalitsuste omanuse osakaal maksutuludest ja toetusfondist sotsiaalsesse kaitsesse on viimaste kümne aasta jooksul vähenenud (vt ka SoM ettepanek 1 ELVL-le eelarveläbirääkimisteks) ning sotsiaalhoolekanne on olnud alarahastatud. Tulubaasi kasvu tingimustes on asjakohane eeldada, et kohalikud omavalitsused investeeriksid sotsiaalsesse kaitsesse tulubaasi keskmisest kasvust rohkemgi, eelisarendades kodus iseseisvat elamist toetavaid teenuseid (nt isiklik abistaja, tugiisik, koduhooldus, päevahoid päevakeskustes).</p> <p>Sotsiaalministeerium toetab KOVe struktuurivahenditest eelkõige teenuste arendamisel, aga teatud määral ka teenuste pakkumisel. Näiteks on toimunud kolm avatud taotlusvooru töötamist toetavate hoolekandeteenuste arendamiseks ja pakkumiseks, mille raames kokku on rahastatud 33 projekti. Augustist 2020 on avatud neljas taotlusvoor COVID-19 tingitud</p>	<p>Läbirääkimised lõpetatud.</p> <p>Sotsiaalministeerium jätkab kohalike omavalitsuste toetamist struktuuri- vahenditest ka järgmisel struktuurivahendite perioodil.</p>

¹ Riigikohtu 9.12.2019 lahend nr 5-18-7 „Narva Linnavolikogu määruste ja õigustloova akti andmata jätmise põhiseaduslikkuse kontroll“ on kättesaadav: <https://www.riigikohus.ee/et/lahendid/?asjaNr=5-18-7/8>

	<p>- Raske ja sügava puudega lastele tugisiku, lapsehoiu ja transporditeenuse osutamine.</p> <p>Nende projektidega on tõstetud üles oluline maht teenuste osutamiseks ning kui välisrahastuse tugi lõpeb, siis tekib omavalitsustele oluline eelarveline koormus.</p>		<p>kriisi mõjude leevendamiseks². Senisest lihtsamalt ja laiemale sihtgrupile on KOVidel võimalus taotleda rahastust koduteenuse, tugisikuteenuse, isikliku abistaja teenuse, päevahoiu- ja intervallhooldusteenuse, integreeritud hooldusteenuse, nõustamisteenuse ja tugigruppide, psühholoogilise nõustamise, kogemusnõustamise, võlanõustamisteenuse jt teenuste pakkumiseks või eelpoolnimetatud teenustest või teenuse komponentidest uute teenuste arendamiseks ja pakkumiseks. Taotlusvoor maksumusega 5 milj € on avatud kuni vabade vahendite lõppemiseni või hiljemalt 2021. aasta lõpuni (2021 augusti seisuga on toetust saanud 9 projekti eelarvega 3 milj €). 2021. aastal toimus avatud taotlusvoor Ida-Virumaa kohalikele omavalitsustele toetusega 1,5 milj €.</p> <p>Järgmisel struktuurivahendite perioodil planeerib Sotsiaalministeerium toetada KOVe teenuste arendamisel ja teenuste kättesaadavuse parandamisel, kuid ministeerium on seisukohal, et teenuste pakkumine on KOV ülesanne ning struktuurivahenditest ei ole asjakohane teenuseid püsivalt rahastada. Soovime struktuurivahendite 2021-2027 perioodi vahendeid kasutada hoolduse ja tervise infrastruktuuri investeeringuteks, pikaajalise hoolduse korralduse rahastamiseks, töövõimereformi jätkumiseks, laste ja noorte toetamiseks, toiduabi korraldamiseks ning tööturu struktuursete probleemide lahendamiseks. Struktuurivahendite planeerimisel koostöö jätkub, seejuures minnakse teemades detailsemaks ning arutatakse teenuste arendamise ja infrastruktuuri investeeringute vajadusi KOV põhiselt.</p> <p>10.01.2020 toimunud töö- sotsiaal- ja tervise töörühmas³ lepiti kokku, et KOVid täpsustavad struktuurivahenditest väljumise rahalist koormust meetmete lõikes.</p>	
2.	<p>2.1. Tagada erihoolekandeteenuste sh igapäevaelu toetamise, kogukonnas elamise ja ööpäevaringse erihooldusteenuse kättesaadavus ja piisav rahastamine.</p> <p>Olukord erihoolekandeteenuste kättesaadavuses on viimastel aastatel halvenenud. Riiklikule erihoolekandeteenusele on</p>	<p>2.1. Tegemist on riigi poolt rahastatava teenusega.</p>	<p>Oleme nõus, et (eelkõige) ööpäevaringse erihoolekandeteenuse teenuskohti on puudu ja rahastus ei ole piisav. SKA on teenuste järjekordasid põhjalikult analüüsinud ja hinnanud, et piisava ööpäevaringsete teenuskohtade kaetuse üle Eesti tagaks 150 teenuskoha lisandumine. Kohtade lisandumisele on mitmeid takistusi. Kõige olulisem takistus on rahapuudus, nii uute kohtade</p>	<p>Läbirääkimised lõpetatud.</p> <p>Sotsiaalministeerium jätkab erihoolekandeteenustele täiendava</p>

² Avatud taotlusvoor kohta leiab teavet Riigi Tugiteenuste Keskuse lehelt: <https://www.rtk.ee/toetused/toetuste-rakendamine/toelu-ja-hoolekanne/hoolekanne>

³ Kokkulepe on kajastatud 10.01.2020 protokollis: <https://www.elvl.ee/tst-protokoll-10.01.2020>

järjekorrad pikad ja teenuse rahastamine tihti ebapiisav. 30.09.2020 seisuga on SKA kodulehe andmetel teenuse järjekorras 1838 inimest sh neist 841 inimest ööpäevaringsele erihooldusteenusele. Et inimesi mitte abita jätta, on KOVID paigutanud riikliku teenuse ootel olevaid abivajajaid üld- või erihooldekodusse, tasudes teenuse eest oma eelarve vahenditest. Riiklike erihooldekandeteenuste ebapiisava mahu tõttu tekib rahaline koormus omavalitsustele. Seadusega ei ole kohaliku omavalitsuse ülesandeid erihooldekandeteenuse kulude katteks sätestatud ega eelarvelisi vahendeid eraldatud.

Lisaks ei kata erihooldekandeteenuse hind tegelikku teenuse kulu igapäevaeltu toetamise teenuse (IET) ja ööpäevaringse erihooldusteenuse korral:

IET teenuse maksimaalne maksumus isiku kohta 155 € kuus. Praegusel juhul IET teenus 1: 10 (personal ja kliendid) ei taga erinevate hooldus- ja järelevalve vajadusega inimestele kvaliteetset teenuse osutamist. Tegelikud kulud on ligi kolm korda suuremad, seda eelkõige juba personali kulude katteks.

ehitamiseks- kohandamiseks kui ka uute kohtadega lisanduvaks igakuiseks püsikuluks.

Erihooldekandeteenuste maksimaalset maksumust on tõstetud regulaarselt. Üldjuhul on jäänud teenuse hindade kasv aastas 5–7% piiresse, v.a mõned erandid. Näide mõnedest hinnakasvudest:

Teenus	01.01.2014	01.05.2020
Igapäevaeltu toetamise teenus	97,24	155
Toetatud elamise teenus	151,4	224
Töötamise toetamise teenus	79,79	130
Kogukonnas elamise teenus	250,52	454

Teenuse hinna tõstmise juures on meie fookus olnud alati tegevusjuhendajate palga tõstmise võimaldamisel. Mitte vähem oluliseks peame piisaval arvul töötajate kohalolu, et tagada teenuste kvaliteet.

2018. aastal võeti sihiks tõsta erihooldekandetegevusjuhendajate töötasu perioodil 2019-2022 järk-järgult nii, et töötasu jõuaks 2022. aastaks 95%-ni öendustöötajate töötasust. See tähendab näiteks 2020. aastal 20% palgatõusu, kuid plaan ei ole realiseerunud.

	2020	2021	2022
Tegevusjuhendajate palgakasv (%)	20%	18%	11%
Tegevusjuhendaja tööjõukulu kuus (eurot)	1302	1539	1701

Allikas: Sotsiaalministeeriumi arvutused

Tegevusjuhendajate töötasu tegelikku tõusu näeb allolevast tabelist:

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Tegevusjuhendajate keskmine brutopalk	584	634	699	745	832	937	997

rahastuse taotlemist riigieelarvest.

		<p>Erihoolekande eelarve on kasvanud viimase 10 aastaga enam kui kahekordseks, kuid seoses teenuse osutamise uute viisidega (väikesed teenuseüksused, perelaadne elukorraldus) on kasvanud ka reaalsed kulud ja teenuste hindade tõus ei ole jõudnud soovitud tasemeni. Sotsiaalkindlustusamet on välja töötanud erihoolekandeteenuste kulumudeli, mille koostamise aluseks oli õigusaktides teenustele kehtestatud nõuded, teenuste/ toodete keskmised turuhinnad ja erihoolekandeteenust osutavate asutuste antud sisend. Teenusehindade tõstmisel lähtutakse kulumudeli põhisest proportsioonist.</p> <p>Sotsiaalministeeriumi jaoks on oluline parandada erihoolekandeteenuste kättesaadavust ja selleks on iga-aastaselt riigieelarvest ka lisavahendeid taotletud.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Viimase kümne aasta jooksul on erihoolekandeteenuste eelarve kasvanud 14,5 mln €-lt ca 38 mln €-ni. • Lisavahendite taotlemisega jätkatakse ka edaspidi, sest järjekorra kaotamine ja hindade tõstmine nõuab lõppkokkuvõttes veelgi suuremaid summasid. <p>2021. aasta juulis otsustas VV eraldada reservist erihoolekande baaseelarvesse tervishoiutöötajate palgakokkuleppe alusel 1,1 miljonit, et võimaldada tösta töötajate palkasid tagasiulatuvalt alates 01.04.</p> <p>Lisaks rahanappusele on uute kohtade tekkimisel takistuseks teenusepakkujate leidmine. Näiteks on välja töötatud ja kulupõhiselt hinnastatud teenus äärmuslikult kahjustava käitumisega autistidele, kuid juba üle aasta ei ole reaalset teenuse pakkumisega alustatud, kuna ei ole leitud sobivat teenusepakkujat ja teenuse pakkumise ruume. Euroopa Regionaalarengu Fondi (ERF) toel uute kohtade loomise protsess tõi selgelt välja mõneti ootamatu takistuse- kogukondade tugeva vastuseisu psüühikahäirega inimeste lisandumisele kogukonda. AS Hoolekandeteenused on selles osas teinud väga tublit selgitustööd. 2021. aasta aprillis sõlmisime riigihanke tulemusena koostöölepingu Milton JPL OÜ-ga, et ellu viia projekt „Psüühiliste erivajadusega inimeste ühiskonda kaasamist toetavad</p>	
--	--	---	--

			<p>kommunikatsioonitegevused Sotsiaalministeeriumile“.</p> <p>Laiahaardeline projekt kestab 2022. aasta lõpuni.</p> <p>Positiivsema poole pealt toome välja:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hästi on käivitunud päeva- ja nädalahoiuteenus suures mahus hooldust, järelevalvet ja kõrvalabi vajavatele intellektihäirega isikutele. See teenus sai välja töötatud eesmärgil soodustada inimese võimalust võimalikult kaua elada oma kodus, kuid mitte vähem olulisena vähendab teenus lähedaste hoolduskoormust (annab võimaluse käia tööl ja osaleda ühiskonnaelus). Mainitud teenus pakub leevendust ka ööpäevaringse teenuse järjekorras ootajatele; • Uued arendatud teenused – igapäevaelu toetamise päeva- ja nädalahoiuteenus, ööpäevaringne erihooldusteenus autistidele – on kulupõhise hinnaga. Samuti on saavutatud kulupõhine hind kohtumääruse alusel ööpäevaringsel erihooldusteenusel. • Aastatel 2021-2022 tekib turule juurde üle 30 sügava liitpuudega inimeste ööpäevaringse teenuskoha, mis vähendavad oluliselt selle teenuse järjekorda; • SKA planeerib koostöös teenusepakkujatega 30 ööpäevaringse teenuse kasutaja ette valmistamist kogukonnas elamise teenusele liikumiseks. Protsessi lõppedes saavad ööpäevaringsele teenusele liikuda järjekorrast selle teenuse vajajad; • Lõppemas on ERF toel toimuv 10 institutsionaalse erihooldekodu reorganiseerimise protsess, peagi sulgevad uksed ka Sõmera ja Võisiku hooldekodud. Kaalume võimalust uuest ERF perioodist reorganiseerimistega jätkata; • Jaanuaris 2021 alustame koostöös tegevusjuhendajate koolitajatega tegevusjuhendajatele sissejuhatava e-õppe/hübriidõppe võimaluse väljatöötamist. 	
3.	2.2. Leida vahendid kohalikele omavalitsustele vastavate teenuste (erihooldekandeteenuste sh igapäevaelu toetamise, kogukonnas elamise ja ööpäevaringse erihooldusteenuse) tagamisega seotud kulutuste kompenseerimiseks.	2.2. SKA andmetel 2017. aastal eraldas	Alates 2017. aastast katsetab Sotsiaalkindlustusamet isikukeskse erihooldekande teenusmudeli rakendamist kohalikes omavalitsustes. Pilootprojekti raames on KOVidel võimalik taotleda rahastust psüühikahäire ja intellektipuudega inimestele ning nende	Jätkatakse dialoogi. Selgitatakse välja erihooldekandeteenuste kulude

<p>Kuna õöpäevaringse erihooldusteenuse hind ei kata teenuse osutamiseks vajalikke kulutusi, siis see ei motiveeri KOV–e ja teenuseosutajaid uusi teenuskohti looma. Hetkel on ÖP teenuse maksimaalne maksumus 938 € kuus isiku kohta, juhul kui teenuse osutamise rühma kuulub kuni 12 isikut ja üks juhendaja. Tegelik personali vajadus võib sõltuvalt klientide eripärasest olla kuni kaks korda suurem ja seega ka tegelikud kulud 1200-1400-1600, vastavalt hooldus- ja järelevalve vajadusele.</p> <p>Probleem on väga kriitiline, kuna teenuse alarahastuse tõttu (teenuse mahud + madal hind) on inimesed teenuseta või ei saa vajalikus mahus teenust. Tegu on riiklikult rahastatava teenusega, kuid omavalitsused peavad teenuste eest ise tasuma, et inimesed abita ei jääks.</p> <p>Näiteks:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Tallinn maksab teenuste mahu ebapiisavuse tõttu täiendavalt ainuüksi oma hallatavates asutustes teenuse piisavas mahus tagamiseks juurde 2020. aastal ligi 2,7 miljonit eurot. 2) Rakvere linn maksab ühe kliendi teenuse eest igakuiselt üle 500 euro. 3) Viru-Nigula vald tasus möödunud aasta jooksul 16 452.-eurot klientide eest, kes vajavad erihooldekandeteenust, aga on paigutatud üldhooldusteenusele. 	<p>KOV kokku 1 213 727 €.</p>	<p>lähedastele vajaliku abi korraldamiseks. Esimeses pilootprojekti (2017) osales kaheksa kohalikku omavalitsust, teenust pakuti 41 inimesele. Teine, pikemaajalisem pilootprojekt käivitus septembris 2019, selle raames pakutakse teenust kokku kuni 700 inimesele. Täna on läbi viidud kolm taotlusvoor (septembris 2019, jaanuaris 2020 ja septembris 2020) ja 20 kohalikku omavalitsust on alustanud uude psüühilise erivajadusega inimeste teenuste korraldusmudeli katsetamist. Isikukeskse erihooldekande pilootprojekti raames toetatakse KOVe aastatel 2019-2021 kokku 7,4 milj euroga.</p> <p>Alates 2018. aastast lähedaste hoolduskoormuse vähendamiseks pindlikku igapäeva elu toetamise päeva- ja nädalahoiteteenust, mida on inimesel võimalik kasutada 23 (öö)päeva kuus. 27.08.2021 seisuga kasutab teenust 173 suure hooldusvajadusega vaimupuudega inimest. Alates 2019. aastast on võimekus rahastada ka õöpäevaringset erihooldusteenust autismispektrihäirega inimestele, kuid paraku pole selle teenuse osutamine käesolevaks ajaks alanud, kuna sobivat teenuse osutamise keskkonda on keeruline leida.</p> <p>ESF vahendite toel rahastab Sotsiaalkindlustusamet 2020-2021 erihooldekandeteenuste kvaliteedi parandamiseks tegevusjuhendajatele järgmisi koolitusi:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Raskesti mõistetava käitumise juhendamine - 48 tundi koolitust (140 tegevusjuhendajale) 2) Toimetulek agressiivse käitumisega - 24 tundi koolitust (630 tegevusjuhendajale) 3) Nõustamisoskuste koolitus tööks alkoholisõltuvusega inimestega - 52 tundi koolitust (560 tegevusjuhendajale) 	<p>kompenseerimise vajadus kohalike omavalitsuste lõikes.</p>
<p>4. Rahastada üldhooldusteenust osaliselt riigieelarvest, selleks kas KOV tulubaasi suurendamisel või sihtotstarbeliste eraldistena.</p> <p>Üldhooldusteenuse koha maksumus käib Eesti pensionäridele üle jõu. Teenuse hinnad tõusevad igal aastal. Statistikaameti andmetel elas 2018.a. Eestis 43,7 % eakatest suhtelises vaesuses, vanaduspensionäridest 51% ja üksinda elavatest eakatest elas suhtelises vaesuses koguni 78,7%. Keskmisest pensionist ei piisa isegi poole</p>	<p>SKA 2019. a andmete põhjal eraldasid omavalitsused üldhooldusteenuse toetamiseks</p>	<p>Eakate hoolekande korraldamine on alati olnud KOV ülesanne ja see ei ole muutunud. KOVid tunnevad oma elanikkonda kõige paremini ning peavad oskama oma eelarves näha ette vajalikud investeeringud, et vastata oma inimeste vajadustele hoolekandelise abi järele.</p> <p>Hoolekande valdkonna eesmärk on olnud arendada eelkõige kodus elamist toetavaid teenuseid, et inimene saaks võimalikult kaua, iseseisvalt ja väärikalt elada oma enda</p>	<p>Jätkatakse dialoogi.</p> <p>Osapooled on leppinud kokku eesmärgi vähendada inimeste omaosalust hooldusteenuste eest tasumisel.</p>

<p>teenuse maksumuse tasumiseks. Teenuse eest aitavad tasuda ülalpidamiskohustusega isikud või omavalitsus. Murekohaks on ka võlgades eakad. Kohtutäituritel on õigus kuni 50% pensionist võtta võlgade kattteks. Kui inimene on hooldekodus ja vajab teenust, siis puudujääva osa tasub sageli omavalitsus. Seega omavalitsus tasub inimeste võlgu kohtutäiturite jaoks, mis ei ole omavalitsuste suhtes õiglane.</p> <p>Näiteks:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Viimsi vald kompenseerib aastas 25 inimese teenuse maksumust, kulutades selleks 130 000.-€, 2) Tartu linn toetab 300 inimest, panustades 1 milj. eurot. 3) Viljandi linn toetab ca 60 inimest hooldekodu kulude tasumisel, tasudes paljudel kogu pensionist puudujääva osa. Eelarvekulu 2019 oli ca 426 000 eurot. 4) Rakvere linn maksab keskmiselt 65 eaka teenuse eest kogukulus kuni 320 000 eurot. 5) Viru-Nigula vald tasub 2020.aastal igakuiselt keskmiselt 25 isiku üldhooldusteenuse eest, suurusjärgus summas 109 000.- eurot aastas. 	<p>kokku 18 591 015 €.</p> <p>Ettepanek – jagada kulud:</p> <p>Klient ja KOV 50%</p> <p>Riik 50%</p>	<p>kodus, kuid kvaliteetset teenust tuleb pakkuda ka hoolekandeesutuses. Riik on otsinud võimalusi KOVE hoolekandeesutuste kaasajastamisel ja teenusekohtade kohandamisel ja uute loomisel toetada. Näiteks on toetatud KOVE uute energiatõhusate hoolekandeesutuste ehitamisel energiatõhususe meetmetest, samuti on toetatud teenuseosutajaid dementsusega inimestele kohtade loomisel ja kohandamisel. Seonduvalt COVID-19 on riik toetanud hoolekandeesutusi ka isikukatisevahenditega ning katnud üld- ja erihooldekande asutustele täiendavate tööjõukulud seoses asutuses aset leidnud COVID-19 haigusjuhtumitega. Eraldiseisvalt on riik planeerinud ESF-st ja ERF-st REACT-EU vahendite toel tugimeetmed COVID-19 mõjude leevendamiseks.</p> <p>Euroopa Liidu uuel rahastusperioodil soovib Sotsiaalministeerium välisvahendeid suunata eelkõige institutsionaalset hooldusvajadust ennetava infrastruktuuri arendamisse, erinevaid lahendusi nt eakate teenusmajade tekkeks, aga ka dementsussündroomiga inimeste ja nende lähedastele mõeldud teenuste kvaliteedi ja kättesaadavuse parandamiseks. Ettevalmistamisesse kaasatakse ministeeriumi jaoks olulised partnerid, sh ELVL.</p> <p>Sotsiaalministeeriumi andmetel olid 2020. aastal kulutused üldhooldusteenusele keskmiselt 825 eurot kuus. Statistikaameti andmetel oli keskmine pension 2020. aastal 473 eurot ja keskmine vanaduspension 482 eurot. Arvestuslikult kattis <u>keskmine pension hooldekodu keskmisest kulust kokku 57,3 % ja keskmine vanaduspension 58,4%</u>. Abivajaja ja tema pereliikmete kanda oli keskmiselt 77,8% asutusepõhise hooldusteenuse kulust, abivajaja elukohajärgse kohaliku omavalitsuse panus oli ca 21,7% teenuse kulust⁴.</p> <p>TMS § 131 lg 1 p 10 toob välja, et riiklikku pensionit ei saa arestida seaduses sätestatud ulatuses. Samuti sätestab §132 lg 1, et ei saa arestida sissetulekut, mis ei ulata ühe kuu eest ettenähtud töötasu alammäära (584 €). Sama paragrahvi lg 1 secunda sätestab erisuse, et kui kohtutäitur ikkagi ei saa võlgnevust kätte, tohib arestida ühes kuus kuni 20% inimese sissetulekust kui see on vähemalt töötasu alammäära suurune. Kui sissetuleku suurus jääb</p>	<p>Sotsiaalministeerium kaasab ELVLi ja teenuseosutajaid komponendipõhise rahastusmudeli välja töötamiseks.</p>
--	---	---	---

⁴ Andmete tõlgendamisel tuleb silmas pidada, et juhul kui inimese pension laekub tema elukohajärgsesse KOVi ning KOV lisab kohamaksumuselt puudujääva osa ning kannab seejärel kogu vajaliku summa asutusele üle, eristamata isiku ja KOVi osa, arvestatakse kogu summa KOV rahaks.

		<p>alla töötasu alammäära, tuleb elatusmiinimum sissetulekust maha arvestada ja seejärel tohib arestida 20% ülejäänust.</p> <p>Alla elatusmiinimumi (220,48 €) olevat sissetulekut ei arestita. Seega tuleb alati võlgniku sissetulekutele sissenõude pööramiseks (sh riiklikust pensionist kinnipidamiseks) kindlaks teha võlgniku kõik sissetulekud ning nende suurus kokku. Riiklikule pensionile võib sissenõude pöörata RPKS § 47 lõikes 3 toodud ulatuses üksnes juhul, kui pensionäri ülejäänud sissetulekud (pensioni alles jääv osa jt sissetulekud kokku) vastavad TMS § 132 lõikes 1 toodud alammääradele.</p> <p>Näiteks, kui pensionäri ainsaks sissetulekuks on 500 eurot pensioni näol, siis sellele saab maksimaalselt pöörata sissenõude TMS § 132 1 secunda näol: $(500-220,48) \times 20\% = 55,90$ eurot mitte 50%.</p> <p>Paraku on kohtutäiturite praktika erinev, lähtutakse kohtutäituritele soodsamatest kohtulahenditest või tõlgendatakse seadusi erinevalt.</p> <p>Sotsiaalministeeriumi eesmärk on vähendada inimeste osakaalu üldhooldusteenuse kulude kandmisel. Selleks, et vähendada pereliikmete hoolduskoormust ja pakkuda vajadustele vastavaid teenuseid, tuleb suurendada teenuste mahtusid ja teenuste saajate ringi ning vähendada hooldusvajadusega inimeste ja nende perede omaosalust hooldusteenuste eest tasumisel. Sotsiaalministeerium koostöös Sotsiaalkindlustusameti ja Rahandusministeeriumiga on välja töötanud esmase mudeli komponendipõhise rahastuse rakendamiseks üldhooldusteenusel. Mudelis jaguneb teenuse rahastamine järgmiselt:</p> <ul style="list-style-type: none"> - hooldusteenuse komponentide eest tasub kohalik omavalitsus, eeldusega, et riik abistab eelarveliste vahenditega KOVe selle ülesande täitmisel; - teenuse saaja kanda jääb majutuse, toitlustuse ja ravimite kulu. - õendusteenuse komponendi eest üldhooldusteenusel tasub Eesti Haigekassa. <p>2021. aasta IV kvartalis on kavas seda mudelit tutvustada ja saada tagasisidet nii ELVLilt kui teenuseosutajate katusorganisatsioonidelt.</p>	
--	--	---	--

			<p>Jaanuaris 2020 otsustas VV jätkata pikaajalise hoolduse korralduse arendamist kohaliku omavalitsuse ja riigi partnerlusmudeliga, kus teenuste korraldus jääb sarnaseks praegusele, kuid etapi-viisiliselt tehakse muudatusi ja arendusi, et teenused oleksid kättesaadavad ja nende eest tasumine inimestele jõukohane. 2021. aasta IV kvartalis on plaanis saata EIS-i kooskõlastusringile sotsiaalhoolekande seaduse ja teiste seaduste muudatuste eelnõud (jõustumisajaga al 2022. aastast), mis mh käsitlevad valdkonna oluliste mõistete (pikaajaline hoolduse jne) reguleerimist, teise astme sugulaste ülalpidamiskohustusest vabastamist, hoolduskoormusega inimeste ja nende toetusvajaduse hindamist jne.</p> <p>25.03.2021 oli valitsuskabineti arutelul omastehooldajate toetamise ettepanekuid käsitlev memorandum, kus tehti muu hulgas ettepanek rakendada alates 2022. aastast väljaspool kodu osutataval üldhooldusteenusel komponendipõhist rahastusmudelit, laiendada hoolduspuhkuse saajate ringi jne. Valitsus kiitis ettepanekud põhimõtteliselt heaks, rahastust puudutavate otsuste juurde tullakse tagasi järgmiste RES läbirääkimiste raames.</p>	
5.	<p>Tagada Sotsiaalteenuste ja -toetuste andmeregistri (STAR) võimekus andmevahetuseks KOV-te andmekogudega. Tagada STAR järjepidev arendamine vastavalt kohalike omavalitsuste vajadustele ja seaduste muudatustega lisandunud ülesannetele.</p> <p>Ei ole mõistlik, et kohalikud omavalitsused loovad kõrvale oma infosüsteeme.</p> <p>Riik on aastaid tegelenud STAR-i arendustega eklektiliselt. Endiselt on välja arendamata teenuseosutajate ja kliendipäeviku moodulid, puudu on iseteeninduse moodul klientidele. Süsteem on üles ehitatud keeruliselt ja mitte kasutajasõbralikult, mis võtab kasutajalt palju väärtuslikku tööaega. Riik teostab suuri reforme, kuid ei ole võimeline STAR arendusi samas tempos ellu viima, nt hooldusperede registri arenduse viibimine pool aastat. Siiani on puudu liidestumised erinevate riiklike registritega, saamaks KOV sotsiaaltöötajatele ligipääsu Töötukassa, Sotsiaalkindlustusameti infosüsteemides olevalele detailsemale infole, et vältida kodanikelt info uuesti küsimist.</p>		<p>Oleme samuti seisukohal, et KOVidel ei ole mõistlik luua oma teenuste pakkimiseks eraldi infosüsteeme. Inimene soovib leida teenused ühest kohast, olgu need siis kohalikud või riiklikud teenused ning omada ülevaadet, mis andmeid riik tema kohta kogunud ja kuidas andmeid kasutanud on.</p> <p>2021. aastal on plaanis alustada STAR andmekogu tehnilise platvormi etapiviisilist uuendamist. Andmekogus hallatavad uued teenused või teenuseuuendused viiakse üle kaasaegsele mikroteenustepõhisele arhitektuurile.</p> <p>Esimene teenus, kus mikroteenustepõhine arhitektuur kasutusele võetakse on lapse abivajaduse eelhindamine. Kevadel 2021 toimunud ELVL ja SKA kohtumisel tutvustati laste abivajaduse eelhindamise teenuse prototüüpi ning selle arendus on algamas IV kv 2021. See lahendus toetab ka plaanitavat seadusemuudatust puudega isiku andmete edastamisest SKA poolt KOVidele ja kohese abivajaduse hindamist, mis on kavandatud jõustuma laste osas aastal 2022 ja täisealiste osas aastal 2023.</p>	<p>Läbirääkimised lõpetatud.</p> <p>STAR arenduste ettevalmistamine jätkub STAR töörühmade raames. SKA ja ELVL kohtumised STAR teemadel toimuvad regulaarselt keskmiselt kord kvartalis.</p>

	<p>Riik pani matusetootuse maksmise alates 2018.aastast KOV ülesandeks, andes selleks rahalised vahendid üle omavalitsustele ja sätestades kohustuse andmete kandmiseks matusetootuse saajate kohta STAR-i. Samas ei paku STAR endiselt ühtegi e-teenust kodanikele.</p> <p>Oluline on ka eesmärk vähendada KOVi koormust statistika kogumiseks vajalike erinevate aruannete täitmisel.</p> <p>Nt: 1) Peamiselt just eeltoodu tõttu loodi Tallinnas matusetootuse lahendus Tallinna universaaltoetuste andmekogusse UNTO, mis võimaldab taotlejal lihtsalt ja mugavalt paari klikiga taotlust esitada.</p> <p>UNTO on üles ehitatud nii, et võimaldaks x-tee kaudu andmevahetust STAR-ga. Eelkõige matusetootuse menetlemisel on otstarbekas andmete massiivse käsitsi sisestamise asemel kasutada andmeallikana juba olemasolevaid andmeid. Tallinna linn on valmis omaltpoolt rahastama liidestumist STARiga, kuid asjaajamine SA-ga TEHIK on jäänud toppama, sest plaanitakse omaniku vahetust jmt.</p> <p>2) Viljandi ja Saue kasutab toetuse taotlemise keskkonnana Spoku.</p>		<p>Valminud on inimese viibimiskoha sisestamise võimalus üldhoolekoduudele, mis võimaldab KOVil saada koondülevaade, kus KOVides tema elanikud viibivad ja millised inimesed viibivad selle KOVi territooriumil.</p> <p>Väiketööde osas oleme täiendanud sotsiaalse staatuse klassifikaatorit, loonud järelhoolduse viibimiskoha märkimise võimaluse jm pisimuudatused järelhoolduse teenuses.</p> <p>Lähiajal läheb arendusse andmete vahesalvestamine, et pooleldi sisestatud menetlusandmestik ära ei kaoks ja võimalus sisestada välismaa pangakontosid väljamakseteks.</p> <p>Septembrikuus alustab SKA analüüsi STAR iseteeninduse loomiseks koos SKA teenustega. Iseteeninduses saaks inimene hakata turvaliselt KOViga suhtlema st küsima isikustatud infot, tutvuda tema kohta koostatud dokumentidega jms.</p>	
6.	<p>Tagada kohalike omavalitsustele õigus kasutada oma piirkonna isikute kohta riiklikesse infosüsteemidesse kantud infot, mis on vajalik kaalutletud otsuse tegemisel teenuste määramisel.</p> <p>01. jaanuaril 2016 jõustunud sotsiaalhoolekande seaduse paragrahvi 15 näeb ette hindamiskohustuse ja sellele järgneva otsuse tegemise teenuse/toetuse andmise kohta.</p> <p>Selleks, et teha teenuse või toetuse määramiseks vajalikku kaalutletud haldusotsust, on kohaliku omavalitsuse sotsiaaltöötajal vaja saada ligipääs riiklikes andmekogudes sisalduvale delikaatsetele isikuandmetele, milles on hinnatud isiku toimetulekut ja määratletud isikule rakendatavad tugimeetmed.</p>		<p>Abivajaduse hindamise ja sellega seonduva juhtumimenetluse läbiviimise funktsionaalsuse arendamine on Sotsiaalkindlustusameti üks lähiaastate tegevusi⁵.</p> <p>Esmalt on plaanis alustada lapse abivajaduse eelhindamise ja vastavat infovahetust toetava e-teenuse arendamisega. 2021.a II pa on plaanis alustada ka täisealise inimese abivajaduse hindamise teenuse analüüsiga. Nii lapse abivajaduse eelhindamise kui täiskasvanu abivajaduse hindamise analüüsi on plaanis kaasata KOVide esindajad, et teenus saaks KOVi spetsialisti vajadusi arvestav. Mõlema teenuse juures on arvestatud, et abivajaduse hindamise tulemus jm isikut puudutav info peab olema inimesele e-teenusena kättesaadav.</p> <p>Lisaks on käimas SKA, SoMi, TEHIKu ja KOVide esindajate osalusel toimetulekutoetuse teenuse ümberdisainimise</p>	<p>Läbirääkimised lõpetatud.</p> <p>Osapooled leppisid kokku, et riik täpsustab õigusruumi.</p>

⁵ Arendustööde alustamise aeg 2021. aasta algus.

	<p>Nt: Tallinna linn (tõenäoliselt ka teised kohalikud omavalitsused) vajab sotsiaalteenuste- ja toetuste määramise paremaks korraldamiseks STAR-i kaudu ligipääsu või mõningatel juhtudel ka muude Riigi Infosüsteemide Ametis registreeritud andmekogude kaudu (nt Tallinna linn: Universaaltoetuste andmekogu) Töötukassa või Sotsiaalkindlustusameti poolt hallatavates andmekogudes sisalduvale isikustatud informatsioonile (delikaatsetele isikuandmetele), mis on vajalik kaalutletud haldusotsuse langetamiseks.</p>		<p>protsess, mille eesmärgiks on lihtsustada ja ühtlustada KOVide üleselt toetuse menetlust nii kliendile kui ametnikule. Praeguste plaanide kohaselt peaks toimetulekutoetuse teenuse analüüs toimuma samuti 2021. aastal.</p> <p>2021. a alguses korrastati SKAIS-STAR liidest puude andmestiku osas ja nüüdsest on puude raskusastme ja funktsiooni kõrvalekalde andmed kvaliteetsemad kui varem.</p>	
7.	<p>Kohalikud omavalitsused vajavad tuge teenusmajade või -korterite st sotsiaalpindade rajamisel.</p> <p>Seoses elanikkonna vananemisega ja väärrika vananemise toetamiseks, on vaja oluliselt suurendada teenusmajade ja -korterite rajamist. Sotsiaalpinnad, kus on tagatud esmane tugi igapäevastes toimingutes, võimaldab kliendil, kes ei tule erivajaduse tõttu kodus (üksi) toime, vältida asumist üldhooldekodu teenusele. Siin võib abivajajatele osutada vastavalt vajadusel erinevaid tugiteenuseid nt koduteenus ja isikliku abistaja teenus jne.</p>	<p>Vajalik kaardistus – milline on vajadus. Arvestuslikult vajadus ca 2,5 mln KOVle Kokku 85,0 mln</p> <p><u>(Elamuehituse valdkonna TR ettepanek.nr 1)</u></p>	<p>Sotsiaalministeerium on taotlemas Euroopa Liidu 2021–2027 struktuurivahendeid, et toetada pikaajalise hoolduse reformi läbiviimist.</p> <p>Välisvahendite abil on oluline luua riigi poolt struktuur ja võimekus pikaajalise hoolduse teenuste pakkumiseks. Selleks oleme taotlemas ka infrastruktuuri investeeringuid järgmistes valdkondades:</p> <ol style="list-style-type: none"> kodus elamist toetavate teenuste ja uudsete lahenduste kättesaadavuse parandamine sh nutikate IKT-lahenduste kasutuselevõtmise toetamine inimese kodus; kogukonnapõhiste teenusmajade loomine vanemaealiste sihtrühmale; kogukonnapõhiste erihoolekande teenuste arendamine <p>Algselt planeeritud hoolekandeesutuste dementsussõbralikuks loomise toetamist struktuurivahenditest ministeerium hetkel lubada ei saa, sest Euroopa Komisjoni tagasiside kohaselt ei saa ERF vahendeid kasutada hoolekandeesutuste infrastruktuuri kohandamiseks/rekonstrueerimiseks. Toetatakse vaid tegevusi, mis toetavat inimeste kodus või kogukonnas elamist.</p> <p>Vanemaealistele mõeldud toetatud elamise teenuse eesmärgiks on võimalikult iseseisva toimetuleku toetamine selleks eraldi loodud keskkonnas (teenusmajas), kus tagatakse inimesele vajalik kõrvalabi ja võimalused olla kogukonda kaastatud.</p> <ul style="list-style-type: none"> Toetatud elamise teenus on kombinatsioon eluruumi võimaldamisest ja teenusmaja elanikele pakutavatest toetatavatest teenustest ning tegemist ei ole klassikalises mõttes ööpäevaringse hoolekandeesutusega. 	<p>Läbirääkimised lõpetatud.</p> <p>Sotsiaalministeerium jätkab struktuurivahendite järgmise perioodi planeerimist. Vanemaealistele mõeldud toetatud elamise teenuse investeeringute üldpõhimõtted arutatakse läbi kohalike omavalitsustega.</p>

			<ul style="list-style-type: none"> • Toetatud elamise teenus on inimesele, kes vajab kõrvalabi või toetavaid teenuseid igapäevaelutoimingutes regulaarselt pikema aja jooksul, kuid kellel ei ole välja kujunenud ööpäevaringset hooldusvajadust, mille puhul on vajalik teenuse osutamine hoolekandeesutuses. • Toetatud elamise teenust osutatakse hoones (teenusmajas), kus on 1- või 2-toalised korterid koos kööginurgaga, tualeti ja pesemisruumiga. <p>Vanemaaliste teenusmajade projekti puhul on plaanist toetada ka loodavate teenusmajade varustamist nutikate IKT lahendustega, mille kasutuselevõtmine tagab teenusemaja elanikele järjepideva ja nende vajadustele vastava igapäevase toimetuleku ja heaolu toetamise tema kodus.</p> <p>Teenusmajade meetme rakendamisega on plaanis alustada 2022. aasta II poolaastast ning sellele eelneb rakendusmeetmete väljatöötamine, kuhu kaasatakse ka kohalikke omavalitsusi.</p>	
8.	<p>Suurendada asendushoolduse korraldamise kulude katteks eraldatavaid vahendeid</p> <p>Rahad teenuse osutamiseks on KOV-idele eraldatud tuginedes teenuse varasemate aastate hindadele. Käesoleval ajal on enamus teenuse osutajaid hindu oluliselt tõstnud. Asenduskoduteenuse üleandmisel omavalitsustele tekkis olukord, kus senine ministri kinnitatud teenuse hind asendus vabaturu tingimustes oluliselt kõrgema teenuse hinnaga.</p> <p>Asendus- ja järelhooldusteenuse kulud kasvavad seoses 1.juulist 2020 jõustunud seadusemuudatusega, mille kohaselt muutus minimaalne summa, millega kohalik omavalitsus on kohustatud toetama hooldusperet lapse hooldamisel. Võrreldes varasemaga suurenes hooldusperede minimaalne toetamine kaks korda ehk hooldusperele makstava toetuse või tasu miinimum on edaspidi pool töötasu alammäärast lapse kohta. KOVi kulused tõstab ka üldine suundumus jätkata perepõhise asendushoolduse väärtustamist. Omavalitsustelt oodatakse suuremat panustamist, kui seaduses sätestatud miinimum.</p>	<p>Omavalitsustelt oodatakse suuremat panustamist, kui seaduses sätestatud miinimum.</p> <p>Ettepanek suurendada tekkiva vahe võrra toetust.</p>	<p>Asendus- ja järelhooldusteenuse rahastussüsteemi eesmärk on motiveerida kohalikke omavalitsusi paigutama lapsi eelkõige perepõhisele hooldusele, sh otsida pidevalt perepõhise elu-korralduse võimalusi ka nende laste puhul, kes on varasemalt institutsionaalsele hooldusele suunatud. Kuigi hooldusperes elavate laste arv on alates 2019. aastast pöördunud vähesele tõusule (kui 2018. aasta lõpu seisuga elas hooldusperes 124 last, siis 2020. aasta lõpu seisuga oli selliseid lapsi 145.), on perepõhine hooldus oodatust tagasihoidlikumalt kasutatud, mistõttu ootame KOV-delt aktiivset panust perepõhise hoolduse soodustamise osas, sh seda, et ka juba täna asutuses kasvavatele lastele otsitaks pidevalt perepõhiseid võimalusi. STAR-s on üldjuhul ca 15-25 vaba peret, samal ajal asutustes ca 800 last. Hooldusperede toetamise eesmärgil suurendati ka alates 1.07.2020 hooldusperede toetamise miinimummäära. Arvestades, et 2020. aastal eraldati hooldusperes elava lapse kohta KOV toetusfondi ühe kuu kulude katteks ca 1653 eurot, jäi KOV-l peale kohustuslikke kulutusi (1653 – 240 (lapse isiklike kulude katteks) - 292 (hooldusperede toetamiseks)) alles ühes kuus 1121 eurot hooldusperes viibiva isiku kohta, mida kasutada kas lapse või pere täiendavaks toetamiseks või muul moel sihtotstarbeliselt. Seega oleme seisukohal, et hooldusperede</p>	<p>Jätkatakse dialoogi.</p> <p>Asendushoolduse arutelud on lisatud SoM-ELVL 2021. aasta koostööplaani.</p> <p>Asendushoolduse arutelu KOVide ja ELVLga toimus 28.05.2021. Riigi esindajad tutvustasid valdkonna arenguid ja edasisi plaane. ELVL esitas KOVide põhjaliku tagasiside edu-sammude ja peamiste väljakutsete kohta.</p>

<p>Näiteks : 1) Kui kuni 2017. aasta lõpuni oli asenduskoduteenuse hind vastavalt 1150 eurot (tavalaps) või 1450 eurot (alla 3-aastane või erivajadusega laps), siis 2020. aastal ostab Tartu linn teenust hinnavahemikus 1265-2250 eurot. Tartu linn on küsinud kõigilt teenuspakkujatelt 2021. aasta teenuse hindade info, mille põhjal teenuste hinnad tõusevad ca 12-31% ja on 2021. aastal vahemikus 1600-2260 eurot. Teenuse hind jääb 2020. aastal eelmise aasta tasemele ainult kahes asenduskodus.</p> <p>Järelhooldusteenuse hind tõuseb 2021 aastal kuni 47%, jäädes vahemikku 590-1920 eurot.</p> <p>2) Viljandi SA Perekodude kallim koht hakkab 2021 aastast olema 2550 eurot.</p>		<p>toetamise miinimummäära tõstmine ei toonud KOV-dele kaasa kulutusi, mida toetusfondi eraldatud vahendid ei kataks.</p> <p>Asutusepõhise hoolduse puhul eraldati 2020. aastal KOV toetusfondi perekodus viibiva lapse kohta ühes kuus 1983 eurot ning asenduskodus viibiva lapse kohta 1901 eurot kuus. Samal ajal STAR andmetel oli perekodu keskmine teenuse hind 2020. aasta septembrikuus 1716 eurot ning asenduskodus 1866 eurot. Seega katsid 2020. aastal toetusfondi eraldatud vahendid keskmise teenuse maksumuse. Alates 2018. aastast kuni 2020. aastani on isiku kohta eraldatud vahendite hulk suurenenud ligi 1,5 kordselt (47-48%).</p> <p>Keskmisest kulukamad on teenused spetsiifiliste vajadustega lastele (nt sügava puudega suure hooldusvajadusega lapsed, kompleksprobleemidega, sh tõsiste käitumishäiretega lapsed jne). Peale 2022. aasta alguses valmiva 2018. aasta SHS asendushoolduse muudatuste mõjuanalüüsi saab otsustada, kas nimetatud sihtrühmade rahastamise osas vajaks rahastusskeemi täiendamist. Teenuse hinnas kajastuvad ka kasvatajate ja perevanemate töötasud, mis jäävad oluliselt alla Eesti keskmisele töötasule ega ole kooskõlas tööpanuse ja vastutusega ning mille tõstmisega tuleb pidevalt tegeleda. Samuti analüüsitakse 2022. aastal vahendite võimalikku üleminekut toetusfondist tulubaasi ning tehakse sihtrühmi huvidest lähtuvad ettepanekud.</p> <p>Asendus- ja järelhooldusteenuse vahendite kasutus 2020. aastal võrreldes varasemaga kasvas ning jääk vähenes. 2020. aastal jäi KOV-des kasutamata 2,9 miljonit eurot, mis on ca 1 miljon vähem kui eelmisel aastal. Jääkide vähenemise valguses oleme taotlenud valdkonda lisavahendeid.</p> <p>Vahendite kasutamise osas ootame, et kohalikud omavalitsused kasutaksid asendus- ja järelhoolduse eraldist paindlikult ja vastavalt sihtrühmi hinnatud vajadusele, sh näiteks toetaksid senisest enam asendushooldusel viibivaid lapsi ja hooldusperesid. Suuremat tähelepanu soovime pöörata kohalikul tasandil hooldusperede läbimõeldud ja järjepidevale toetamisele, mis tagab peredele toe ja kindluse aastaringselt (aasta lõpus jääkide vähendamise eesmärgil ühekordsete suurte toetuste maksmist ei</p>	
--	--	---	--

		<p>saa pidada heaks praktikaks ning see ei pruugi olla kooskõlas ka SHS § 3 lõikes 1 sätestatud sotsiaalhoolekande põhimõtetega). Samuti on võimalik ülejääke kasutada nt asendus- ja järelhooldusteenuse osutamise korraldamiseks täiendava või osalise ametikoha rahastamiseks, et tagada ka tihedam kontakt KOV eestkostel olevate ja asendushooldusel viibivate lastega. Juhime tähelepanu, et eelkõige tuleb süüsi katta teenuse osutamise ja perede toetamisega seotud kulutused ning lubamatu on korraldamise kulude suure mahu tõttu jätta asendus- või järelhooldusteenus vajaduspõhiselt rahastamata.</p> <p>Selleks, et tekiks piisaval arvul erinevaid hooldusperesid, kes oleks valmis pakkuma nii lühi- kui pikaajalist hooldust, hooldust keerulisemate käitumisprobleemidega lastele või rohkematele lastele (õed-vennad) on kohalikel omavalitsustel oluline roll – KOV-d saavad aidata kaasa sellele, et suurendada kogukonnas teadlikkust asendushooldusel viibivate laste vajadustest, leida üles kogukonnas potentsiaalsed pered, motiveerida peresid hooldusperena oma KOV lastele teenust pakkuma, toetama peresid ja lapsi igakülgset suhtluses lapse võrgustikuga (nt koolides jm). Tunnustame ja täname kohalikke omavalitsusi, kes nendega tegevustega juba aktiivselt on alustanud.</p> <p>Juhime tähelepanu, et KOV kohustus on asendushooldusteenuse tagamine, st et ka kuni piisaval arvul hooldusperede tekkeni tuleb KOV-del tagada teenuse osutamine, lubamatu on jätta teenuskohtade puudumise tõttu hädaohus olevad lapsed perest eraldamata või pikaks ajaks turvakoduteenusele.</p> <p>Valdkonna arendamiseks jätkame Euroopa Sotsiaalfondi vahenditest rahastatud tegevusi – koolituste ja tugiteenuste pakkumist kõigile asendushoolduse osutajatele, teavitus- tegevusi hooldusperede leidmiseks, kriisi- ja kutselise erihoolduspere pilootprojekti ning 2021. aastal veel järelhooldusteenusel viibivate noorte tugiisikuteenuse osutamist ja rahastamist. Kuna tugiisikuteenuse näol on tegemist järelhooldusteenuse raames osutava teenusega, antakse teenuse korraldamine ja rahastamine KOV-dele üle alates 2022. aastast. Ettevalmistavate tegevustega tegeleb Sotsiaalkindlustusamet.</p>	
--	--	--	--

			<p>Hooldusperede leidmiseks Sotsiaalkindlustusameti poolt ellu viidud ESF vahenditest rahastatud teavitustegevused käivitusi 2020. aastal aktiivselt ning hoolduspereks soovijate arv kasvas (kui 2019. aastal esitati 51 sooviavaldust perede poolt, siis 2020. aastal oli sooviavaldusi 72). Koostöös perede ja spetsialistidega (sh KOV-dega) on valminud mitmed hoolduspereks saamise võimalusi tutvustavad lood ning muud asendushoolduse teemalised artiklid trüki- ja internetimeedias, podcastid, asendushoolduse uudiskiri, vestlusringid jne. 2021. aasta mais käivitus üleriigiline teavituskampaania, mille fookuses oli hoolduspereks saamise võimaluse esile toomine, perede juurdekasvu soodustamine ning teema normaliseerimine ühiskonnas. Oluline on jätkata koostööd kohalike omavalitsustega hooldusperede juurdekasvu soodustamiseks.</p> <p>Kriisihoiduspere ning kutselise erihoiduspere pilootprojekt käivitus 2020. aastal, mil toimus esimeste perede leidmine, hindamine, koolitamine ning teenuse pakkumisega alustamine. Hankepartnerlus tegevuse läbiviimiseks SOS Lastekülaga kehtib hetkel kuni 2021. aasta lõpuni, mil tehakse esmased järeldused ja ettepanekud teenuse edasiseks pakkumiseks.</p>	
9.	<p>Leida vahendid KOVile eestkoste korraldamisega seotud kulude hüvitamiseks.</p> <p>Eestkoste korraldus vajab üle vaatamist, sest tänane olukord ei taga eestkostetava huvide maksimaalset kaitset. Kohalikel omavalitsustel on eestkostja ülesannete täitmisel probleemiks rollikonflikt, mis seisneb kohaliku omavalitsuse avalikus ülesandes pakkuda isikule kohaseid teenuseid ja eestkostja rollis valvata teenuste sobivuse ja kvaliteedi üle isiku esindajana. Probleemiks on ka see, et KOVid kannavad kulusid seoses eestkostega nii juhul, kui KOV on määratud eestkostjaks kui ka siis, kui eestkostjaks on määratud füüsiline isik. Eestkostega seotud ülesanded on olnud KOVil küll Eesti taasiseseisvumisest alates, kuid nende sisu on oluliselt muutunud. Ka Perekonnakoodeksi järgi oli eestkostega seonduv teatud ulatuses kohalik ülesanne (eestkoste seadis rahvasaadikute nõukogu täitevkomitee), kuid näiteks ei määratud eestkostjat nendele isikutele, kes asusid</p>	Vajab analüüsi.	<p>Oleme teadlikud, et eestkostetavate arv on viimastel aastatel suurenenud, eriti vanemaealiste seas. Mõõname, et eestkoste korraldus vajab üle vaatamist. Sotsiaalministeerium korraldas 2020 aasta lõpus kohalike omavalitsuste seas küsitluse, et selgitada välja kohalike omavalitsuste kohustused, kohustuste maht ja probleemkohad eestkostega seoses. Kahjuks laekus vastuseid vaid 28 omavalitsusest. Vastuste analüüs on sisendiks 2022 läbiviidavale eestkoste uuringule, mille pinnalt otsustada edasised sammud.</p> <p>Sotsiaalministeeriumis kaalutavad lahendusvariandid on suunatud eelkõige eestkostet vajavate inimeste huvide kaitsele läbi neile vajaliku toe tagamise. Oleme kaalunud võimalusi, kuidas eestkoste määramisi vähendada, tagades inimese huvide kaitse muul moel. Näiteks oleme põgusalt kaalunud toetatud otsustamise süsteemi loomist, kus tuge vajav inimene saaks vajalikku tuge otsuste tegemisel ja eestkoste määramine ei oleks vajalik või</p>	Jätkatakse dialoogi.

<p>mõnes hoolekande- või kasvatusasutuses, seal lasusid vastavad kohustused nimetatud asutuste administratsioonis.</p> <p>Kuni 2010.a. kehtinud perekonnaseaduse kohaselt oli KOV eestkosteorjan, kelle ülesandeks oli füüsilisest isikust eestkostja leidmine ja kohtule eestkoste seadmiseks avalduse esitamine. Vastavalt seadusele pidi eestkosteorjan korraldama ka järelevalvet. Eestkostjaks määrati tavaliselt vanavanemad või selle asutuse töötaja, kus isik asus (nt hooldekodu töötaja). Juriidilist isikut või KOVi ei saanud eestkostjaks määrata. Seaduses sätestati ka eestkostja aruandekohustus, mida pidi eestkostja kord aastast eestkosteasutusele esitama, kuid sellest olid vabastatud vanemad.</p> <p>Alates uue perekonnaseaduse jõustumisest 2010.a. on olukord oluliselt muutunud. Eestkostjaks võib määrata ka juriidilise isiku, ka KOVi. Välistatud on nende juriidiliste isikute ja juriidiliste isikute töötajate määramine eestkostjaks, kus isik asub. Kui suure koormuse see KOVile töö, võib näha Riigikontrolli auditist, mille kohaselt oli 2017. aasta alguses KOVi eestkostel kokku 1014 last (järelaudit: omavalitsuse eestkostel olevate laste elatisraha sissenõudmine 17.11.2017).</p> <p>Leiame, et seoses eestkoste korraldamisega seotud ülesannete täitmisega ja vaatamata kohustuste olulisele kasvamisele, ei ole riigi poolt KOVile kulude katteks raha eraldatud. Täna ei saa KOV riigilt eestkoste korraldamiseks mingit toetust, kuid nt eraisikud, kes määratakse kohtu poolt laste eestkostjaks, saavad SKA kaudu toetust. Leiame, et ka täiskasvanud isikute eestkostjad võiks saada toetust. Neid isikuid on päris palju, kes määratakse KOV-i eestkostele ja KOV ajab eestkostjana tegutsedes eraisiku asju. Samuti on eestkostja ülesannete täitmisel KOV-il päris suured kulud (töötaja palk, telefoni ja sõidukulud jne).</p> <p>Nt 1) Viljandi linnas on täna ühel spetsialistil üle 60 eestkostetava, kellest ca pooled elavad oma kodudes ja kellega seonduvalt on väga palju tööd. Optimaalne oleks ca 30-40 isikut ühel töötajal. Ühe töötaja töötasu on praegu ca 25 000 eurot aastas. Vajaksime juba teist töötajat ka. Seega oleks kulu ainult töötasudele ca 50 000 eurot aastas.</p>		<p>määratakse osaline eestkoste. Süsteemi võtmekoht on toetaja ettevalmistus. Nimelt näeme praeguse eestkoste süsteemi ühe kitsaskohana füüsilisest isikust eestkostjate ettevalmistuse puudumist.</p> <p>Eestkoste korralduses muudatuste tegemise üks takistustest on see, et eestkoste määramise kohta ei koguta sisulist statistikat (määramise põhjuste kategooriad, kas eestkoste ja osaline või täielik jms), millest tulenevalt on keeruline ka hetkeolukorra kaardistamine.</p> <p>KOV eestkostel olevate laste asendushooldusteenuse tasumiseks eraldatakse igal aastal toetusfondi sihtots- tarbelised vahendid (2021. aastal summas 18,03 miljonit eurot). Vahendeid võib kasutada nii asendus- kui järelhooldusteenuse osutamiseks, hooldusperede toetamiseks kui ka teenuste korraldamiseks. Korraldamiskuludena arvestatakse SHS § 45⁹ lõikes 4 nimetatud tegevuste kulutuste katmist (KOV ülesanded asendushooldusteenuse korraldamisel), sh on võimalik katta nt täiendavaid tööjõukulutusi, mida KOVid nende ülesannete täitmiseks teevad. Seega on võimalik laste puhul osaliselt eestkoste teostamisega seotud kulutusi katta KOV toetusfondi eraldatud vahendite arvelt. Täpsem juhised ja selgitused KOV toetusfondi vahendite kasutamise kohta on leitav Sotsiaalkindlustusameti kodulehelt.</p> <p>Täiendavalt selgitame, et väide nagu kaetakse füüsilisest isikust eestkostel olevate laste puhul eestkostjale eestkoste korraldamise seotud kulutusi SKA poolt makstava eestkostetava lapse toetuse kaudu ei ole korrektne. Tegemist on peretoetusega, mille eesmärgiks on lastega peredele laste hooldamise, kasvatamise ja õppimisega seotud kulutuste osaline hüvitamine. Toetusele õigustatud isikuks on laps ning sellest kaetakse kindlalt piiritletud summas lapsega seotud kulutusi, mitte eestkoste korraldamise seotud kulutusi.</p>	
--	--	--	--

	<p>2) Rakvere linnas on KOV eestkostel olevate täisealiste arv kasvanud, 2017-2020 aastatel tõusnud 17 inimestelt 35 inimesele. Meie piirkonna kohus eelistab täisealistele KOV eestkostet, sest lapsed ja lähedased loobuvad juba menetluse raames tihti oma lähedase abistamisest või tekivad probleemid eestkostet vajava inimese raha asjadega. Näiteks saadakse teada võlgade summa, kardetakse varadega seotud kohustusi jne. See kõik on toonud väga suure töömahu meie sotsiaaltöötajale, kes korraldab oma igapäeva töö kõrvalt ka täiskasvanute eestkoste korraldamist.</p> <p>3) Viru-Nigula vallas on eestkostel 8 last ja 10 täiskasvanut, kohtus on otsuse ootel 1 ja kahe isiku puhul on eestkoste seadmise vajadus hetkel selgitamisel. Võrdluseks 2018.aastal oli valla eestkostel 3 täiskasvanut ja 6 last. Hetkel veel jõuab üks töötaja toime tulla muude kohustuste kõrvalt. Kuid KOV sotsiaalvaldkonnale järjest lisanduvate kohustuste valguses jääb järjest vähemaks võimalus süveneda personaalselt iga eestkostetava vajadustesse. Kuna osa eestkostetavaid on laiali üle vabariigi asuvates hoolekandetasutustes, siis on ka eestkostetavate külastamine keeruline ja kulutusi nõudev.</p>			
10.	<p>Näha ette takistusteta liikumise ja ligipääsetavuse tagamise projektide rahastamine riigi eelarvelistest vahenditest või Euroopa Liidu finantsperioodi 2021+ vahenditest ning planeerida vajalikud vahendid EL finantsperioodi 2021-2027 raames.</p> <p>Puuetega inimeste õiguste konventsioon (PIK) ja fakultatiiv-protokoll jõustusid 29. juunil 2012. Konventsiooni rakendamise eest vastutavad erinevad osapooled sh ka kohalikud omavalitsused oma vastutusala pädevuses. PIK-i vastu võtmisel juhtisid kohalikud omavalitsused tähelepanu tõsiasjale, et PIK-i jõustumine toob KOV-idele kohustusi, mille täitmiseks puuduvad rahalised vahendid. Nt nõuab PIK ligipääsu tagamist kõigile ehitistele, ka olemasolevatele, mitte ainult uutele, samuti transpordile, infole jne. Nimetatud kohustuse täitmiseks st ligipääsetavuse tagamiseks, ei ole KOV-idele rahalisi vahendeid eraldatud.</p>	<p>Tuleks välja töötada vastav meede, mis arvestaks vajadusi.</p> <p>Ligikaudne transporditaristu ligipääsetavuse kohandustööde maksumus 37 793 040.-€.</p> <p>https://www.s.m.ee/sites/default/files/transpordi_ja_tehiskes</p>	<p>Ligipääsetavuse tagamine on riigi ja KOV ühine vastutus väärikat ja iseseisvat toimetulekut võimaldava elu tagamisel kõigi inimeste jaoks. Ligipääsetavusest ja universaalsest disainist saab kasu kogu elanikkond, sh on suurteks sihtgruppideks eakad, lapsed, lastega pered jt.. Teenuste planeerimisel ja keskkonna kujundamisel peavad ligipääsetavuse parandamiseks tegema vajalikke investeeringuid ühtviisi nii riik kui kohalikud omavalitsused.</p> <p>Peame oluliseks rõhutada, et ligipääsetavaid lahendusi on võimalik luua ning kaasava disaini ja ligipääsetavuse põhimõttega arvestada jooksvalt ja pidevalt. Muuhulgas on ligipääsetavus üks horisontaalsetest põhimõtetest ning ligipääsetavuse nõuete järgimine kohustuslik struktuurivahendite kasutamisel nii uuel kui lõppeval perioodil.</p> <p>Riik toetab kohalikke omavalitsusi läbimõeldud ja põhjendatud tegevuste elluviimisel. Näiteks oli kohalikel omavalitsustel võimalik taotleda toetust erivajadusega inimeste eluruumide</p>	<p>Jätkatakse dialoogi.</p> <p>Edasiste tegevuste planeerimisel lähtutakse ligipääsetavuse rakkerühma lõpparuandest VV kiitis heaks 2. septembril 2021)⁸.</p>

⁸ Ligipääsetavuse rakkerühma lõpparuanne on avaldatud: <https://riigikantslei.ee/media/1169/download>

<p>On oluline, et läbi riiklike tegevuste panustataks ligipääsetavuse saavutamisse ning lisaks ERF vahenditele isikute eluruumide kohandamiseks (mida peaks laiendama ka kütte- ja elektrisüsteemide parandamisele), leitaks täiendavaid võimalusi ka läbi muudeks toetavateks meetmeteks, pidades eriti silmas ligipääsetavust avalikke teenuseid pakkuvatele hoonetele.</p> <p>Nt Tallinn kohaliku omavalitsusena on välja töötanud Tallinna ligipääsetavuse arengusuunad 2016-2022. Eelmainitud dokumendi oluliseks ja kandvaks elemendiks on universaalse disaini ja ligipääsetavuse infosüsteemi loomine (tinglik nimetus Accessible Tallinn), mis kajastaks ligipääsetavuse seisukorda hoonete, rajatiste jms linnaruumi osas, jagaks infot elanikele ja linna külalistele, aga oleks ka töövahendiks linna ametitele ligipääsetavuse tegevuste planeerimisel ja mõõdikuks ligipääsetavuse hindamisel. Planeeritav infosüsteem kavandatakse arvestusega, et muuta see üleriigiliselt kättesaadavaks kõigi omavalitsuste jaoks. Infosüsteemi kasutamine on tulemuslik vaid regulaarse hooldamise, sh info uuendamise ja süsteemi tsentraalse haldamisega. Üleriigilise portaali töös hoidmine vajab riigi poolset rahastamist hinnanguliselt aastas 20 000-€. </p>	<p>kkonna analüüs.pdf</p> <p>Transpordi ja tehiskeskonna ligipääsetavuse analüüs. Ligipääsetavuse Foorum.</p>	<p>kohandamiseks (toetuse maht kokku 10 milj €). Meetmeks ettenähtud rahastus on lõppenud ning uue vooru saab avada lisavahendite leidmisel.</p> <p>Kohalike omavalitsuste edasiseks toetamiseks on vaja teada KOVide tegelikku ligipääsetavuse vajadust, KOVide valmidust ise ligipääsetavusse investeerida ning seniseid häid kogemusi jagada.</p> <p>Ligipääsetavuse parandamiseks riigis tervikuna moodustati septembris 2019 ligipääsetavuse rakkerühm⁶. Rakkerühma ülesanne oli 2021. aasta suveks selgitada välja ligipääsetavuse olukord ja probleemid kõikides olulisemates elukeskkonna ja ühiskonna aspektides ning töötada välja poliitikasuunised ja lahendused, mis võimaldavad lähima kümne aasta jooksul liikuda kõikidele inimestele ligipääsetava ühiskonna, avaliku ruumi ja teenuste suunas.</p> <p>Rakkerühma vahearuanne⁷ toob välja, et ka KOV spetsialistide ja poliitikakujundajate tasandil on teadlikkus ligipääsetavusest madal kõikides olulistest valdkondades. See takistab ligipääsetavate lahenduste loomist KOVi poolt avaliku ruumi objektide tellimisel. Aruandes tehakse mh ettepanekud tuua ligipääsetavuse nõue sisse KOV planeeringutesse ning kajastada ligipääsetavust KOV arengukavas olulise investeeringute planeerimise alusinfona. Lisaks on aruandes arvukalt esialgseid ettepanekuid, mis ühel või teisel viisil suunavad KOVe tulevikus suuremale ligipääsetavuse teadlikkusele ja valikutele.</p> <p>Kõigis ministeeriumites tuleb arvestada välisvahendite, sh perioodi 2021–2027 struktuurivahendite planeerimisel ja õigusaktide eel-nõude ettevalmistamisel eesmärgiga tagada välisvahenditest rahastatavate investeeringute ja tegevuste vastavus kehtivatele ligipääsetavuse nõuetele.</p>	
---	---	---	--

⁶ Lisateavet ligipääsetavuse rakkerühma kohta leiab <https://www.riigikantselei.ee/et/ligipaasetavus>

⁷ Ligipääsetavuse rakkerühma vahearuanne https://www.riigikantselei.ee/sites/default/files/news-related-files/ligipaasetavuse_rakkeruhma_vahearuanne_09_2020.pdf

11.	<p>Tagada Haigekassa rahastusega statsionaarse õendus-teenuse kättesaadavus üldhooldekodudes kõigil nädalapäevadel, ja vastavalt vajadusele nt suuremates hooldekodudes ka öötundidel</p> <p>Tunnustavalt märgime, et alates 2020. aastast rahastab Eesti Haigekassa eraldi teenusena õendusteenuse osutamist üldhooldekodudes, et parandada teenuse kättesaadavust. Õendusteenust üldhooldekodus osutatakse koduõenduse tegevusloa alusel, mida võib omada või taotleda väljaspool kodu asuva üldhooldusteenuse pakkuja (ehk üldhooldekodu) ise või sõlmib haigekassa lepingu vastava teenuseosutajaga, kellel on koostöölepe üldhooldekoduga. Kui üldhooldekodu tahab ise osutada õendus-teenust, peab tal olema Terviseameti poolt väljastatud koduõenduse osutamise tegevusluba.</p> <p>Teenus on rahastatud pearaha põhimõttel, kuhu kuulub ühe täistööajaga õe ressurs 40 üldhooldekodu elaniku kohta.</p> <p>Tegemist on teenuse osutamisega tööpäevadel, puhkepäevadel ja riiklike pühade ajal teenust ei osutata, mis ei ole mõeldav suures 300-kliendilises hooldekodus (nt Iru Hooldekodu).</p> <p>Ambulatoorne õendusteenus vajab laiendamist kõikidele nädalapäevadele, suuremates hooldekodudes ka öötundidel. Paljud üldhooldekodu kliendid vajavad pidevat meditsiinilist abi, milleks hooldustöötajad ei ole pädevad.</p>	Vajab analüüsi.	<p>Alates 2020. aastast rahastab Eesti Haigekassa eraldi teenusena õendusteenuse osutamist üldhooldekodudes, et parandada teenuse kättesaadavust (alates 01.07.2021 on piirhind 60,69 € ühe hooldekodu elaniku kohta ühes kalendrikuus).</p> <p>Kulumudelil on muuhulgas järgnevad hinnakomponendid: õe puhkuse tasu (aitab kaasa asendaja leidmiseks), isikukaitsevahendite kulu, õe tööriiete kulu, ohtlike jäätmete utiliseerimise kulu ning kontaktivaba infrapuna termomeetri soetamise kulu.</p> <p>Haigekassa on ette näinud teenuse osutamisel miinimumi, st et teenust osutatakse tööpäevadel ning päevasel ajal. Muudel aegadel õendusteenuse osutamine hooldekodu ning õendusteenuse osutaja vahel on kokkuleppeline. Iga teenuseosutaja peab hindama, millised on tema teenuse saajate vajadused ning sellest lähtuvalt kasutama olemasolevaid võimalusi. Kui hooldekodu kliendil on tervisest tulenevalt suurem tervishoiuteenuse vajadus, kui seda olemasolev teenus katab, siis on võimalik kaaluda iseseisva statsionaarse õendusabiteenuse osutamist (kui asutuse tingimused vastavad, on võimalik taotleda vastav tegevusluba, palgata personal jms).</p> <p>Väljaspool kodu osutatava üldhooldusteenuse raames osutatava õendusteenuse rakendumise analüüsimisel on võimalik esitatud ettepanekut kaaluda. Analüüsi viib läbi Eesti Haigekassa.</p>	<p>Jätkatakse dialoogi.</p> <p>Koostatakse ülevaade hooldekodude õendusabi lepingutega kaetusest ning hinnatakse, kas teenuse laiendamine on põhjendatud. Õendusabi teenuse sisu muutmiseks teevad vastava vormikohase ettepaneku haigekassale teenuseosutajate ühendus (hooldekodud).</p> <p>Üldhoolduse arendamine on Sotsiaalministeeriumi prioriteet.</p>
12.	<p>Tagada esmatasandi arstiabi (perearstiteenus) kättesaadavus võrdsetel alustel üle Eesti.</p> <p>Üle Eesti on suur probleem perearstide teenuse kättesaadavusega. Eesti Haigekassa andmetel on ligi 20 000 inimest ilma perearstita.</p>		<p>Toetused esmatasandi tervisekeskuste loomiseks EL Regionaalarengufondi meetmest: jätkub alustanud projektide rahastamine. Lõpparuanne on esitatud 18 projektile 56st, ülejäänutega töö jätkub.</p> <p>Tervishoiuteenuste korraldamise seadus on muutmisel. Muudatuste eesmärgiks on üldarstiabi kättesaadavuse parandamine läbi süsteemi paindlikumaks muutmise ning suurema rahalise toetuse võimaldamise.</p> <p>Jätkub hoolduskoordinatsiooni projekt, mille eesmärk on leida häid viise koostöö korraldamiseks KOV, üldarstiabi osutaja ja kohaliku haigla vahel. Tihedam koostöö ja tugi on ka oluline osa heast töökeskkonnast.</p>	<p>Jätkatakse dialoogi.</p> <p>Sotsiaalministeeriumi eesmärk on tagada perearstiabi kõigile neile lastele, kellel ei ole perearsti. Lahendamiseks tegelevad Terviseamet ja Eesti Haigekassa koostöös Sotsiaalkindlustusametiga.</p>

			<p>Hiljuti valminud raport Praxise detsentraliseerimise analüüs hindas KOV võimalusi üldarstiabi kättesaadavuse parandamisel⁹. Paremaid töötajimusi ja mitmekülgsemat teenust pakkuvate tervisekeskuste loomisel võivad takistused olla ka organisatoorse laadi ja see on üks näide, kus KOV võiks abiks olla.</p> <p>Seni on perearstide ja asendajate leidmine olnud Terviseameti ülesanne. 2022. aastaks võtab selle järk-järgult üle seni vaid rahastaja rollis olnud Eesti Haigekassa.</p> <p>Ülesannete haigekassale üleviimine ja TTKS muutmine on aluseks mitmetele korralduslikele ja rahastust puudutavatele muutustele üldarstiabi kättesaadavuse parandamiseks.</p> <p>Eesmärke toetab ka äsjane valitsuslepe, kus lahenduste otsimine esmatasandi tervishoiuteenuste piirkondliku kättesaadavuse parandamiseks on samuti välja toodud.</p> <p>Töörühma moodustamiseks on endiselt valmisolek olemas, kuid sellega võiks alustada siis, kui Covid-19 olukord seda paremini võimaldab.</p>	
13.	<p>Tagada koolitervishoiuteenuse rahastamine kõigile õpilastele.</p> <p>Koolitervishoid vajab täiendavat rahastamist. Tervisele luuakse vundament lapse- ja koolieas. Koolitervishoiu olulisemad tegevused on tervise edendamine, haiguste ennetamine, tervise jälgimine ja esmaabi. Koolitervishoiuteenust rahastab Eesti Haigekassa vastavalt õpilaste arvule koolis 1 õpilane - 3,93 eurot</p> <p>Nõutud tööaeg on 6 tundi nädalas. Keeruline on leida õde nii väikesele koormusele ja suurele vastutusele. Praegu on KOV-id sunnitud teenuse toimimiseks juurde maksma. Eriti raskes olukorras on väiksemad koolid. Teema on oluline, sest laste puhul on varane märkamine eriti oluline. Täiskasvanueas ägenevad ja süvenevad terviseprobleemid saavad sageli alguse just</p>	<p>Moodustatakse eraldi töörühm Sotsiaalministeeriumi juhtimisel.</p>	<p>Selgitame, et kõikidele kooliõpilastele on juba täna õigus Eesti Haigekassa rahastatud koolitervishoiuteenusele.</p> <p>Eesti Haigekassas oli töörühm, kellega koostöös uuendati kooliõenduse tegevusjuhendit. Tulenevalt uuenenud juhendist täpsustati tervisekontrolliga seonduv ka määruses nr 54 „Koolitervishoiuteenust osutava õe tegevused ning nõuded õe tegevuste ajale, mahule, kättesaadavusele ja asukohal“¹⁰</p> <p>Lisaks analüüsis Eesti Haigekassa koolitervishoiuteenuseid ja hindu. Kui varem oli kaks teenust: koolitervishoiuteenus (piirhinnaga 3,93€) ja erivajadustega õpilaste koolitervishoiuteenus (piirhinnaga 17,42€), siis nüüd on rahastatavaid teenuseid rohkem¹¹.</p>	<p>Jätkatakse dialoogi.</p> <p>Koolitervishoiu teenuse hinna muutmiseks saab teenuseosutajate ühendus (koolitervishoiuteenuse osutajad) teha vastava vormikohase ettepaneku haigekassale.</p>

⁹ Analüüs on kättesaadav Rahandusministeeriumi veebilehel:

https://www.rahandusministeerium.ee/system/files_force/document_files/omavalitsustele_ulesannete_detsentraliseerimise_analuus.zip?download=1

¹⁰ Määrus on avaldatud Riigi Teataja veebilehel: <https://www.riigiteataja.ee/akt/13349448?leiaKehtiv>.

¹¹ Eesti Haigekassa tervishoiuteenuste loetelu § 6 <https://www.riigiteataja.ee/akt/123122020016>

<p>koolieas. Probleemideks on vähene liikumine, ülekaalulisus, netsõltuvus, rohke stress, vaimne tervis. Suures osas on kooliõe tegevus ennetustegevus.</p> <p>Nt 1) Nõo vald maksab põhikooli tervishoiutöötajale oma eelarvest töötasu 0,5 ametikoha eest kuus 270 eurot. Kulu aastas kokku 4 4 65 eurot.</p> <p>2) Lääne- Virumaa vald – valla eelarvest makstakse perearstile 400 EUR täiendavat toetust</p> <p>3) Elva - kohalik omavalitsus tagab tasuta ruumid ning maksab spetsiaalse arvutiprogrammi kuutasu (2018. aastal 1169 eurot) ning toetatud on koolitervishoiuteenuse pakkuja ruumide sisustamist (2018. aastal 1518 eurot).</p> <p>4) Anija valla poolt on tagatud teenuse osutajale tasuta ruumid ja samuti nende sisustus.</p> <p>5) Konguta Kool 80 õpilast, sissetulek 314 eurot kuus (summa sisse peab mahtuma kooliõe palk, nõutud koolitused, vahendid, alustades kabineti sisustamine, koolitervishoiu IT lahendus).</p>		<p>Haigekassa võtab koolitervishoiuteenuse eest tasu maksmise kohustuse üle 12 kalendrikuul aastas.</p> <p>Koolitervishoiuteenuse piirhind ühe õpilase kohta ühes kalendrikuus on järgmine:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Koolitervishoiuteenus (piirhind 4,36€) • Koolitervishoiuteenus, kui teenuse osutamise kohas moodustavad vähemalt 90% õpilastest haridusliku erivajadusega õpilased (piirhind 20,35€) • Koolitervishoiuteenus haridusliku erivajadusega õpilasele (piirhind 5,93€). <p>Lisaks on koolitervishoiuteenuse piirhind vähemalt 20-aastasele õpilasele, kes õpib kutseõppe tasemeõppe statsionaarses õppes:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Koolitervishoiuteenus kutseõppeasutuses vähemalt 20-aastasele õpilasele (piirhind 6,93€). <p>Eelpoolnimetatud määruses nr 54 on sätestatud ka õe töökoormus, mis on täiendavalt planeeritud Eesti Haigekassaga koostöös üle vaadata.</p> <p>Märgime, et vajaduse korral on võimalik vaadata koostöös osapooltega üle olemasolevate teenuste hinnad. Piirhinna arvutamine toimub vastavalt sotsiaalministri 19. jaanuari 2007. a määrusele nr 9 „Kindlustatud isikult tasu maksmise kohustuse Eesti Haigekassa poolt ülevõtmise kord ja tervishoiuteenuse osutajatele makstava tasu arvutamise meetoodika“, sealjuures arvestatakse ka Vabariigi Valitsuse 12. juuli 2018. a määrusega nr 62 „Eesti Haigekassa tervishoiuteenuste loetelu kriteeriumide täpsem sisu ning kriteeriumidele vastavuse hindajad, tervishoiuteenuste loetelu hindamise tingimused ja kord, tervishoiuteenuste loetelu komisjoni moodustamine ja töökord ning arvamuse andmise kord“. Lõpliku piirhinna kiidab heaks ja esitab Vabariigi Valitsusele kinnitamiseks Eesti Haigekassa nõukogu arvestades ravikindlustuse seaduse kohaselt ravikindlustuse eelarve võimalusi.</p> <p>Mis puudutab koolitervishoiuteenuse osutamiseks vajalikke ruume ja vahendeid, siis vastavalt põhikooli- ja gümnaasiumi-</p>	
---	--	---	--

			<p>seadusele (§ 43 lg 2) kooli pidaja tagab ruumide ja mittemeditsiinilise sisseseade olemasolu koolis tervishoiuteenuste korraldamise seaduse § 25 lõike 2 alusel kehtestatud nõuete kohaselt ja katab sellega seotud kulud. Aparatuur, tarvikud, ravimid jm teenuse osutamise jaoks vajalik kulu on arvestatud teenuse hinna sisse.</p> <p>Seega on jätkuvalt koolitervishoiuteenuse hinna muutmine võimalik, kui teenuste osutajate ühendused esitavad haigekassale argumenteeritud ettepaneku hindade muutmiseks. KOVide osaluse kindlakstegemiseks teeme ettepaneku, et ELVL koostaks konkreetse ülevaate, kes kui palju ja mille eest koolitervishoiuteenuse osutamisel juurde maksab.</p> <p>Samuti rõhutame, et tervislike eluviiside edendamiseks ei piisa ainult tervishoiuteenuste osutamisest, vaid siin tuleb appi ka RTA 2020-2030 tervislike valikute programmi elluviimine. Samuti on tervitatav KOVide panus ja senisest enama vastutuse võtmine oma piirkonna rahvastiku tervise edendamise eest.</p>	
14.	<p>Luua riiklik toetusprogramm noorte tugisüsteemi arendamiseks ja tõhustamiseks.</p> <p>Üha enam vajab tähelepanu noorte vaimse tervise toetamine ning noorte sotsiaalse tõrjutuse riskide vähendamine. Rõhutame vajadust pöörata erilist tähelepanu haavatavatele noortegrühmadele (sh NEET-staatuses noored, erivajadustega noored, rändetaustaga noored) hõlbustades ligipääsu hariduse, tööhõive ning tervise ja heaoluga seotud teabele ning nõustamisele. Sagenevad vaimse tervise mured nagu depressioon ja ärevus. Oluline on pakkuda noortele kvaliteetset ja kättesaadavat abi vaimse tervise küsimustes ning täiendada ka noorte endi teadmisi ja sotsiaalseid oskuseid selleks, et nad oleksid võimelised vaimse tervise probleeme ennetama, ära tundma ja õigeaegset abi otsima. Praegu pakutakse noortele tuge suures osas projektipõhiselt. Noorte tugisüsteemi arendamiseks ja tõhustamiseks tuleks luua riiklik toetusprogramm.</p>		<p>Sotsiaalministeerium peab oluliseks noorte, eriti NEET-noorte ülesleidmiseks ja toetamiseks vajaliku koostöömudeli arendamist koostöös kohalike omavalitsustega.</p> <p>Noortegarantii tugisüsteemi piloteerimise käigus ning järelanalüüsi tulemustest¹² selgus mitmeid kitsaskohti, mille parendamiseks oleme valmis ka järgmistel aastatel panustama.</p> <p>Samuti on ellu kutsunud tööriühm, mis toob kokku hariduse-, sotsiaal- ja töövaldkonna eksperdid eesmärgiga kaardistada täna NEET noorte toetamisel kitsaskohti ja töötada välja ning rahastada uuest struktuurivahendite perioodist täiendavaid sekkumisi.</p> <p>Sotsiaalministeerium koostöös Haridus- ja Teadusministeeriumi, Haridus- ja Noorteameti ja Sotsiaalkindlustusametiga on ellu kutsunud koosloome protsessi, mille raames töötatakse välja olemasolevate praktikate põhjal ühtlane, efektiivne ja toimiv NEET-noorte toetamise mudel KOV-idele. Protsessi on kaasatud Tallinn, Pärnu, Viimsi, Viljandi vald ja Narva linn.</p>	Jätkatakse dialoogi.

¹² Noortegarantii tugisüsteemi analüüsi lõpparuanne on avaldatud Sotsiaalministeeriumi kodulehel: https://www.sm.ee/sites/default/files/lopparuanne_ngts.pdf

15.	<p>Laiendada erisoodustuse vabastust töötaja vaimse terviseiga seotud teemadele- eelkõige vaimse tervise tasakaalus hoidmise kulud, nt nõustamisteenused, supervisioon jms.</p> <p>Vaimse terviseiga seotud teemad on kasvav probleem eriti koroonajärgses- ja -aegses ühiskonnas. Oluliselt on kasvanud nõustamise, supervisiooni ja psühholoogilise toe vajadus. Mures inimesed pöörduvad sotsiaalvaldkonna spetsialistide poole tihti just nõustamisteenuse või psühholoogi teenuse leidmiseks, aga ka teenuse eest tasumiseks toetuse saamiseks.</p> <p>Ka KOV-i enda spetsialistid, eriti sotsiaal- ja haridusvaldkond, vajavad õigeaegset supervisiooni ja psühholoogilist tuge, et vältida läbipõlemist. Haigekassa kulul teenuse õigeaegne saamine on praktiliselt võimatu (pikad järjekorrad ulatuvad kuudesse). Tasuline teenus on psühholoogi puhul 45. – 75. eurot kord. Siinkohal võiks olla võimalus tööandjal neid kulusid hüvitada vähemalt, siis kui teenuse vajadus on otseselt töö iseloomust või -keskkonnast tingitud.</p> <p>Näiteks pakutakse praegu individuaalset supervisiooni hinnaga 85.- eurot sessioon, mida saavad endale vähesed lubada. Tööandjal võiks olla erisoodustuse vabastus mitte ainult sportimise toetamisel vaid ka vaimse tervise hoidmisel.</p>	<p>Töötervishoiu, sh vaimse terviseiga tegelemise, kulud on maksuvabad, kui need tulenevad töötervishoiu ja tööohutuse seaduse § 13 lõikest 1. See tähendab seda, et:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) tööandja on hinnanud töökeskkonna riskianalüüsiga töökeskkonnas esinevaid ohutegureid (sh psühhosotsiaalseid) ja nendega seotud riske töötajate tervisele; 2) tööandja on koostanud töökeskkonna riskianalüüsi alusel tegevuskavas, milles on näinud ette meetmed riskide vältimiseks või vähendamiseks. <p>Samuti ei kuulu maksustamisele töötervishoiuarsti otsuse alusel konkreetsele isikule tulenevalt tema töö iseloomust ennetustegevuseks või taastusraviks tehtavad kulud. Arsti soovitus peab olema arusaadav ja täidetav ning seotud konkreetse töötaja töö iseloomust tuleneva võimaliku tervisekahjustuse ennetamise või vähendamisega. Kui töötervishoiuarsti soovitus on üldsõnaline, siis on tegemist erisoodustusega.</p> <p>Seega, kui tegevus tuleneb töötervishoiu ja tööohutuse seadusest ja selle alusel väljaantud õigusaktidest, siis ei loeta seda tegevust erisoodustuseks.</p> <p>Oluline on, et kulutused, mis tööandja lähtuvalt töötervishoiu ja tööohutuse seaduse § 13 lõikest 1 teeb, on ka dokumentaalselt tõendatavad, et maksuhaldur ei käsitaks tema poolt tehtud kulutusi erisoodustuse või ettevõtlusega mitteseotud kuluna.</p> <p>Tulumaksuseaduse § 32 lõike 2 kohaselt on kulu ettevõtlusega seotud, kui see on tehtud maksustamisele kuuluva ettevõtlustulu saamise eesmärgil või on vajalik või kohane sellise ettevõtluse säilitamiseks või arendamiseks ning kulu seoses ettevõtlusega on selgelt põhjendatud, samuti kui see tuleneb töötervishoiu ja tööohutuse seaduse § 13 lõikest 1. Tulumaksuseaduse § 48 lõike 5⁵ kohaselt ei maksustata erisoodustusena töötaja tervise edendamiseks tehtavaid kulutusi tervishoiutöötajate riiklikusse registrisse kantud või vastavat kutsetunnistust omava taastusarsti, füsioterapeudi, tegevusterapeudi, kliinilise logopeedi või kliinilise psühholoogi 100 euro ulatuses töötaja kohta kvartalis, kui tööandja on neid võimaldanud kõikidele töötajatele.</p>	<p>Jätkatakse dialoogi.</p>
-----	--	--	------------------------------------

			Erisoodustuste kohta on täpsemalt kirjeldatud ka Maksu- ja Tolliameti kodulehel: https://www.emta.ee/et/ariklient/tulud-kulud-kaivekasum/erisoodustus/tootervishoid .	
16.	<p>Tallinna ja Eesti riigi koostöös rajada Tallinna Haigla.</p> <p>Eesmärgiga parandada eriarstiabi kättesaadavust on Tallinna Linnavolikogu otsustanud rajada Narva mnt 129, 129b kinnistutele uue meditsiinilinnaku – Lasnamäe meditsiinilinnaku, kuhu ehitatakse kaasaegne ca 550 kohaline aktiivravi haigla, mis koondaks endasse valdava osa tänaste Tallinna keskhaiglate ravitööst. Uue kavandatava Tallinna Haigla ravitöö maht moodustab ca 25% kogu Eesti eriarstiabi ravitöömahust ning sellest töömahust ca 50% pärineb väljastpoolt Tallinna ning Harjumaad. Läbitud on projekti määratlemise ja funktsionaalse arengukava koostamine (SoM-i poolt heaks kiidetud 19.veebruar 2019.a), koostatud detailplaneering aadressil Narva mnt 129 ja 129b. DP on plaanis kehtestada märtsis 2021.a. Orienteeruv objekti rajamise ehitusmaksumus on 480 mln €, millele lisandub haigla seadmemistamise ja sisustamise maksumus ca 70 mln €. Rahastamine lahendatakse linna ja Sotsiaal- ning Rahandusministeeriumi ühistegevusena.</p> <p>Tallinna selgitus: Kuigi vahepealsel ajal on riigi poolt tulnud rahastuse osas toetavad seisukohad ja on olnud jutuks EL vahenditest riigiosaluse katmine 380 miljoniga. Samas ei ole veel kindlust, et Euroopa Komisjon on seda toetamas. Seni kuni ei ole Eesti riigi ja Euroopa Komisjoni vahel sõlmitud partnerluslepet uueks eelarve perioodiks, mille üheks osaks oleks ka Tallinna Haigla rahastus 380 miljoni euroga, peame jätkuvalt oluliseks teemat eelarve läbirääkimistel prioriteetsena hoida.</p>		<p>Sotsiaalministeeriumi poolt on kinnitatud Tallinna Haigla funktsionaalne arengukava, mis paneb paika teenused erialade kaupa ja orienteeruvad prognoositavad mahud planeeritavas haiglas.</p> <p>Läbirääkimised Tallinna Haigla rahastamise üle Euroopa Liidu taaskäivitamisrahastu (RRF ehk <i>Recovery and Resilience Facility</i>) vahenditest jätkuvad.</p>	<p>Läbirääkimised lõpetatud.</p> <p>Sotsiaalministeerium jätkab läbirääkimisi Euroopa Komisjoniga.</p> <p>Euroopa Komisjon kiidab Eesti taastekava heaks eeldatavalt septembris 2021. Tallinna Haigla rajamist toetatakse 280 milj euroga.</p>
17.	<p>Tagada ravikindlustuseta isikutele esmatasandi arstiabi kättesaadavuseks selle rahastamine riiklikest vahenditest, täna on ravikindlustuseta inimeste abistamine kohaliku omavalitsuse vastutada.</p> <p>Tagamaks Põhiseadusest tulenevat kõigi elanike õigust tervise kaitsele, tagada ravikindlustusega hõlmamata isikutele tasuta</p>	Eestis on hinnanguliselt kuni 120 000 tööealist inimest, kellel puudub püsiv Haigekassa ravikindlustus ja	<p>Sotsiaalministeerium ei poolda kindlustuspaketi kaheks jagamist sisuliselt ja sellel on väga palju põhjendusi.</p> <p>Sotsiaalministeerium analüüsis, kas luua eri sihtrühmadele erineva ulatusega paketid, nt katta ravikindlustamata isikutele ainult esmatasandi kulutused. See tekitaks aga olukorra, kus tuleks hakata sekkumiste kaupa määrama, mis peaks inimesele lisaks perearstibile ja vältimatule abile olema veel kaetud ja mis mitte. Näiteks on</p>	<p>Jätkatakse dialoogi.</p> <p>Sotsiaalministeeriumi suund on universaalne ravikindlustus.</p> <p>Analüüs ja ettepanekud</p>

<p>esmatasandi tervishoiuteenus ja katta nende statsionaarse raviteenuse kulud.</p> <p>Tagada nimetatud isikutele rinnavähi, emakakaelavähi ja jämesooleskriiningu tasuta teostamine riiklikus ennetuskavas ettenähtud vanusrühmades.</p> <p>Nt: 1) Tallinnas osutatakse ravikindlustamata isikutele statsionaarset abi Kallavare Haigla AS-is 120 ravikindlustusega hõlmamata isikule. Vastuvõtul AS Lääne-Tallinna Keskhaigla Kopli Polikliinikus, lisaks öömajades öendusteenuse osutaja poolt. Linnaeelarveliste vahendite kulu 2020.a on 138 000 eurot ja sama summa on planeeritud ka 2021. aastasse.</p> <p>2) Tartu kulu ravikindlustuseta isikutele aastast on 6000.-.</p>	<p>kelle ligipääs riiklikele tervishoiuteenustele on seetõttu piiratud.</p> <p>Universaalse kindlustuskaitse pakkumine tooks Haigekassale esimestel aastatel ligi 80 miljoni suurust lisakulu, mis on hetkel 6% asutuse aastakuludest.</p> <p>Kaugemas väljavaates tekiks riigile kindlustamata inimestele ravikindlustuse pakumisel igaaastaselt 4,4% suurune lisakulu.</p> <p>Praxise uuring http://www.praxis.ee/wp-content/uploads/2017/09/Ravikindlustus.pdf</p>	<p>perearstiabi kättesaadavusest vähe abi, kui perearstil ei ole võimalust väljastada soodustingimusel retsepti ja seetõttu ei suuda inimene kindlustuse puudumise tõttu soetada vajalikke ravimeid.</p> <p>Seega oleks teenusepaketi diferentseerimine poolik lahendus, mis paneks perearstidele ebaproportsionaalse vastutuse tegeleda nende pädevusse mittekuuluvate haigusseisunditega või leida patsiendile võimalus saada kindlustus, et patsienti edasi suunata või alustada vajalikku ravi.</p> <p>Seega ei saa ministeerium toetada teenuste paketi eristamist sõltuvalt kindlustuse olemasolust. Arenenud ühiskondades riiklike ravikindlustussüsteemide puhul on see ka õigustatult tava-pärane lähenemine. Võttes arvesse teiste riikide kogemust ja varasemaid uuringuid ning arvestades Eesti tervishoiusüsteemi praegust korraldust, oleme pigem analüüsinud ja teinud ettepanekuid ravikindlustuse universaalseks laiendamiseks kogu elanikkonnale. Vastav eesmärk on meil püstitatud ka Rahvastiku tervise arengukavas 2020-2030. Kas ja kui kiiresti uus valitsus selle küsimuse käsitlemisega plaanib edasi liikuda, me hetkel veel vastata ei osa.</p> <p>Alates 2021. hakati sõeluuringutes osalemist ravikindlustamata isikutele rahastama Eesti Haigekassa eelarvest.</p>	<p>tervishoiu rahastamissüsteemi jätkusuutlikkuse ning tervishoiuteenuste kättesaadavuse tagamiseks ravikindlustamata isikutele esitati VV-le 2021 aasta aprillis. VV nõupidamisel ei tehtud otsuseid kindlustuskaitse laiendamise osas. Sotsiaalministeerium jätkab osapooltega läbirääkimisi, et laiendada ravikindlustus kogu elanikkonnale.</p>
---	--	---	---

18.	<p>Täiendada liiklusseadust lahendamaks invakaartide väärkasutamisega kaasnevaid probleeme.</p> <p>Olukorra parandamiseks on vaja luua üleriigiline parkimiskaartide register, et saada üle-eestiline ülevaade kehtivatest parkimiskaartidest ning võimalus nende kehtivust kontrollida.</p>		<p>Sotsiaalkindlustusamet on alustanud parkimiskaartide ühtse registri loomist. SKAs on loodud soodustingimustel parkimise võimaldamise teenuse disainimise töörühm, kuhu kuuluvad ka puudega inimesed, kes seda teenust ise kasutavad. Töörühma arutelude tulemusel on valminud teenuse prototüüp, mida testitakse lõppkasutajatega.</p> <p>2020. aasta SF rahastuse taotluste esimeste prioriteetide alla parkimiskaartide registri arendamine ei kuulunud. SKA saab uue taotluse arendusrahade saamiseks esitada 2021. a kevadel.</p> <p>Rüügikogule ei ole liiklusseaduse muudatust veel menetlemiseks esitatud. Liiklusseaduse muudatuse jõustumine toimub eelduslikult 01.01.2022. Kui seaduse muudatus jõustub enne uue teenuse valmimist, leiab SKA ajutise lahenduse parkimiskaartide väljastamiseks ja üleriigilise registri käivitamiseks.</p>	Jätkatakse dialoogi.
nr	<p>Ministeeriumi ettepanekud ja selgitused¹³</p> <p>Ettepanek ja põhjendus</p>	ELVL seisukoht		Töörühma kokkulepe, eriarvamused
1.	<p>Suurendada kohalike omavalitsuste omanapust sotsiaalsesse kaitsesse vähemalt samas tempos tulubaasi kasvuga, eelisarendades kodus elamist toetavate teenuste pakkumist ning teenusmajade rajamist eakatele.</p> <p>Hoolekandeline abi korraldamisel on kohalike omavalitsuste lõikes erinevused. Olgugi, et viimastel aastatel on kasvanud nende omavalitsuste arv, kus korraldatakse kõiki kohustuslikke sotsiaalteenuseid, on jätkuvalt veel omavalitsusi, kes seda ei tee¹⁴. Kuna kohalike omavalitsuste omanapuse osakaal maksutuludest ja toetusfondist sotsiaalsesse kaitsesse on viimase kümne aasta jooksul stabiilselt vähenenud (vt joonis 1 ja 2) ning sotsiaalhoolekanne on pikka aega olnud alarahastatud, on tulubaasi kasvu tingimustes asjakohane eeldada, et kohalikud omavalitsused investeeriksid sotsiaalsesse kaitsesse tulubaasi</p>	<p>Kohalikud omavalitsused on valmis panustama sotsiaalsesse kaitsesse vastavalt elanike vajadusele ja omavalitsuse võimalustele. Kindlasti aitab sellele kaasa tulubaasi kasv.</p> <p>Oleme nõus, et kodus elamist toetavad teenused vajavad arendamist, kuid üheks takistuseks on teenuse osutajate puudus. Selleks ja lähedaste hoolduskoormuse vähendamiseks, on kindlasti vaja integreerida sotsiaal- ja tervishoiuteenuseid. Suur osa isikutest, kes vajavad pikaajalist abi ja saaksid hakkama kodus, vajavad ka tervishoiuteenuseid nt koduõenduse teenust.</p> <p>Rahaliste vajaduste ja võimaluste hindamiseks on vajalik põhjalikum analüüs, kui hetkel ettepanekule lisatud selgitused. Sotsiaalkaitse kulude osakaalu tõstmine saab tulla ainult mingite teiste valdkondade osakaalude vähenemise arvelt. Oleks abiks, kui oleks võimalik välja tuua ka valdkondi või tegevusi, mis KOVide poolt on täna ülerahastatud või ebamõistlikult rahastatud?</p>		<p>Jätkatakse dialoogi.</p> <p>Ettepanek lisatakse SoM-ELVL koostööplaani.</p>

¹³ Sotsiaalministeeriumi ettepanekud Eesti Linnade ja Valdade Liidule 2022.aasta riigieelarve läbirääkimisteks koos põhjalikumate selgituste ning tulemusnäitajatega on kättesaadavad Sotsiaalministeeriumi veebilehel: https://somblogi.wordpress.com/2020/12/12/milliste-ettepanekutega-laheb-riik-vastu-celarvelabiraakimistele-linnade-ja-valdade-liiduga-2/#_ftn1

¹⁴ 2019. aastal oli kokku 15 omavalitsust, kus osutati või korraldati kümnet sotsiaalhoolekande seaduses sätestatud sotsiaalteenust (koduteenus, tugiisikuteenus, eluruumi tagamise teenus, sotsiaaltranspordi teenus, isikliku abistaja teenus, võlanõustamisteenus, täisealiste isikute hooldus, raske ja sügava puudega lapse lapsehoiuteenus, asendushooldus ja järelhoolduse teenus). Sotsiaalministeerium ei kogu andmeid üldhooldusteenuse, turvakodu- ja varjupaigateenus korraldamise kohta omavalitsuste lõikes.

	<p>keskmisest kasvust rohkemgi, eelisarendades teenuseid. Selle üheks eelduseks on, et omavalitsused pööraksid senisest enam tähelepanu abivajajate leidmisele ning nende nõustamisele ja toetamisele.</p> <p>Lähedaste hoolduskoormuse vähendamiseks tuleks kohalikel omavalitsustel senisest enam investeerida kodus elamist toetavate teenuste (isiklik abistaja, tugiisik, koduteenus, päevahoiuteenus) pakkumisse, seejuures tagama teenuste kättesaadavuse igas omavalitsuses.</p>	<p>Kindlasti tuleb jätkata möödunud aastal alustatud KOVide sotsiaalkaitseliste kulude analüüsi. Esialgset tulemusi näitavad, et KOVidelt kogutavate andmete alusel ei ole võimalik korrektseid järeldusi teha.</p> <p>KOVde panus sotsiaalkaitsele on kahtlemata oluline. Siinjuures tuleb siiski arvestada ka eelmisest aastast muutunud olukorda, kus ollakse üsna tugeva majandusliku surve olukorras.</p> <p>Teenusmajade rajamine vajab meedet, kus KOVide osalus on võimalikult madal (nt mitte kõrgem kui nt 10%). Lisaks on oluline, et meetme raames saaks teenusmajade rajamisel teha kootööd erasektoriga. Arvestades COVID-19 järelmõju, sh eeldatavat majanduslangust, ei teki KOVidel juurde vahendeid, mille arvelt investeringuid ja uue taristu ehitamist realiseerida. Meetmes võiks olla taotlejaks või omaosaluse maksjaks erasektor, kes tulevikus võtaks teenusmaja opereerimise enda hallata, st et meetmes tekiks võimalus omaosalust jagada KOVdel erasektoriga.</p> <p>Tänuväärne on, et ESF meetmetest saab taotleda kodus elamist toetavate teenuste rahastamist. Meetmest võiks kaaluda lisaks teenuse loomisele ka olemasoleva teenuse laiendamist ehk uute teenuskohtade loomise rahastamist.</p> <p>KOVle on teada, et üldhooldusteenus asutuses on kallis ja teenuskohtadest on puudus, aga teataval hulgal on ööpäevaringse üldhooldusteenuse kohti siiski vaja juhtudeks, kus kodus elamist toetavad teenused ei kata inimese teenusvajadust. Üldhooldekoduteenusele suunamist saab mõjutada ka läbi riigi teenuste parema toimimise ja kättesaadavuse, nt taastusravi või statsionaarse õendusabi kättesaadavus ja teenuse mahu ebapiisavus, perearstiabi vastutus (kõrges eas inimene on perearsti nimistus, aga reaalseid kontakte ei ole olnud mitmel aastal), erihoolekandeteenuste kättesaadavus jne.</p>	
2.	<p>Viia teenuste osutamise korrad kooskõlla sotsiaalhoolekande seadusega, siduma teenuste ja muu abi saamine lahti puude raskusastme tuvastamise nõudest ning asendama selle abivajaduse hindamisega.</p> <p>Mitmetes kohalikes omavalitustes kehtestatud nõue, et teenuste ja muu abi saamiseks peab inimesele olema tuvastatud puude raskusaste, ei ole kehtiva sotsiaalhoolekande seadusega kooskõlas ega tohi olla teenuste ja muu vajaliku abi saamise tingimuseks.</p> <p>Toetuste ja teenuste pakkumisel tuleb võtta arvesse inimese tegelikke vajadusi. Eelkõige tuleb pakkuda abivajaduse tekkimist või süvenemist ennetavaid meetmeid ning vältida olukordi, kus inimene jääb abitud süsteemide vahele (nt lapseast</p>	<p>Kohalikud omavalitsused on asunud oma teenuste osutamise kordasid üle vaatama, et likvideerida võimalikud vastuolud sotsiaalhoolekande seadusega.</p> <p>Tuleb pöörata tähelepanu vajadusele täpsustada SHS sätete sõnastust. Riigikohtu lahendis on tõdetud: „Kollegium mõnab, et sotsiaalhoolekande seaduses on terminid puue ja selle raskusastmeid kasutatud ebajärjekindlalt, mis võib raskendada omavalitsusüksustel seaduse rakendamist.“</p> <p>KOVe suunatakse juba kohe täna siduma abistamiskohustus puudest lahti ja kõik otsused peaksid sündima hindamise tulemusel, samas selgitatakse, et riigil on 2021.a II poolaasta plaanis alustada ka täisealise inimese abivajaduse hindamise teenuse analüüsiga st töövahendi osas alles alustatakse analüüsiga.</p>	<p>Jätkatakse dialoogi.</p> <p>Ettepanek lisatakse SoM-ELVL koostööplaani.</p>

	<p>täiskasvanuikka jõudmisel, hariduselust tööellu üleminekul, tervisesüsteemist hoolekandesse üleminekul).</p> <p>Puuetega inimeste abivajaduse hindamisel ning toetuste ja teenuste pakkumisel on suund lihtsustada abi andmise korraldust. Mõistlik on, et inimene pöördub abi saamiseks kõigepealt kohaliku omavalitsuse poole, kes viib läbi esmase abivajaduse hindamise, korraldab vastavalt teenuste ja muu abi osutamist ning vajadusel toetab inimest riigipoolse abi taotlemisel.</p>	<p>Kohaliku omavalitsuse vaates on loomulik, et abivajadusega inimene peab vajaliku abi saama ja abistamine ei tohi takerduda vorminõuete tõttu. Samas on riigi teenuste puhul tavapärane, et need võivad olla seotud puude olemasolu või raskusastmega (soodustus retseptiravimitele, tasuta sõiduõigus jne).</p> <p>Teeme ettepaneku, et sama põhimõtet rakendataks ka riiklike teenuste ja toetuste puhul, mis seotaks puude määramisest lahti, et inimene ei peaks teenuse või toetuse saamiseks puuet taotlema, vaid ta saaks vajaduspõhiselt abi, nt rehabilitatsioon, abivahendid jne.</p> <p>Täielikult hindamispoliitika lähenemisele minek eeldab vajaliku hindamispädevuse ja töövahendite olemasolu. Vajalikud on ühtsete hindamisvahendite juurutamine, süsteemsed hindamispädevust ühtlustavad koolitused ja KOVide toetamine ühtse hindamispraktika kujundamisel</p> <p>KOV-i jaoks tähendab olukord, kus senised erivajadusega inimeste kodus elamist toetavad teenused on lahti seotud puude olemasolust, selget kulude suurenemist nii teenuste kui tööjõukulu osas. Eeldatavalt kasvab abivajaduse hindamiste arv, lisaks tuleb hinnata ka seda osa abivajadusest, mida praegu võiks katta hindamine puude määramisel.</p> <p>KOV nõustamisele pöördub üha enam inimesi, kellel ei ole puuet pikendatud, mistõttu nad on ilma jäänud senisest riigi korraldatud abist. KOV-le tähendab see nii suurenevat nõustamiste hulka kui otsesest rahalist kulu (toetused abivahendite ostuks jne).</p> <p>Oluline on mõtestada ka seda, kas inimene vajab hoolekandeteenust või on küsimus muude teenuste korralduses (nt piisava liinivõrguga, madalapõhjaline ühistransport vs sotsiaaltransporditeenus).</p>	
3.	<p>Suunata enam tähelepanu inimeste tööhõive toetamisele kohalikul tasandil, eeskätt mitteõppivate ja mittetöötavate noorte tagasi aitamisel haridusse ja tööturule, et ennetada noorte suurenevat sotsiaalabivajadust tulevikus.</p> <p>Kohalikud omavalitsused on inimestele kõige lähemal ja võimalus aidata kaasa mittetöötava ja mitteõppiva inimese suunamiseks haridusse või tööturule on suur. Tööhõive edendamise peaks olema oluline ja süsteemne ka kohaliku omavalitsuse tasandil, mitte ainult Töötukassa vastutusel.</p> <p>Kohalikul omavalitsusel on rohkem potentsiaali ja võimalusi toetada inimeste tööhõives osalemist, kui seda tänaseni tehtud</p>	<p>Kohalikud omavalitsused pööravad üha enam tähelepanu noortele, kes vajavad või võivad vajada abi. NEET noorte projekt on tänuväärne algatus, aga projekt vajaks oluliselt paremat andmekvaliteeti selleks, et KOV saaks sisuliselt kasutatava tööriista. Kohaliku omavalitsuse vaates tuleb enam luua selgust, millised on Töötukassa tegevused noorte töölesaamise toetamiseks</p> <p>Endiselt on probleemiks ressursipuudus ja välisabi rahastus ei ole lahendus, kuna see on ajutine, ka välisrahade taotlemine ja kasutamine (aruandlus jm reeglid) eeldab selleks ressursi olemasolu.</p> <p>Probleemiks on ka suhteliselt suur halduskoormus – selleks, et saavutada tulemusi tuleb teha individuaalset juhtumitööd, mis eeldab vastavate teadmistega juhtumitöötajate olemasolu KOV-i tasandil. Sihtrühma vanusest tulenevalt (16-26 ea) on</p>	<p>Jätkatakse dialoogi.</p> <p>Ettepanek lisatakse SoM-ELVL koostööplaani.</p>

	<p>on. Teeme ettepaneku vaadata üle kohalikus omavalitsuses kasutusel olev süsteem, kaardistada olemasolevad ressursid, vajadusel taotleda lisaressurssi avatud taotlusvoorst ja suunata enam tähelepanu inimeste tööhõive toetamisele kohalikul tasandil.</p>	<p>keeruline juhtumikorralduslikku vastutust jagada lastekaitsetöötajate ja sotsiaaltöötajate vahel, st et tegelikult vajatakse KOVi tasandile eraldi sihtrühmapõhiseid juhtumikorraldajaid – selleks, aga ei ole ressursse.</p> <p>Samuti on küsimus teenuste ja toetuste pakkumises, paljud noored vajavad kompleks-teenuseid, mis ei pruugi olla seotud karjääriga vaid hoopis nende erivajaduse või vaimse tervise seisundiga. Selliste teenuste kättesaadavus KOViti võib olla väga erinev.</p> <p>Probleemide ennetamiseks tuleks hakata noortega tegelema juba varem – põhikooli 7. või 8. klassis, siis on võimalik ennetada hilisemaid karjäärilaseid probleeme.</p> <p>Kui tööturuteenused loetakse KOVi jaoks tungivalt soovituslikuks teenuseks, siis vastavate teenuste korraldamiseks tuleb suurendada KOVide tulubaasi.</p> <p>Rügi tasandil on fookus koondunud noortele ja puuetega inimestele. Üks suur grupp, kelle tööle saamise ja abistamisega on suured probleemid, on alkoholi liigtarvitajad. Alkoholisõltuvusest väljaaitamine ei ole KOV pädevuses ja KOVile jõukohane.</p>	
4.	<p>Sõlmida sotsiaalministeeriumi ja omavalitsuste esindusorganisatsioonide vahel lastekaitse valdkonna koostöökokkulepe.</p> <p>Peame asjakohaseks leppida kokku tegevused lastekaitsetöö kvaliteedi tõstmiseks ja töökorralduse parandamiseks ning lastekaitsetöötajate toetamiseks ja väärtustamiseks. Samuti tooksime kokkuleppesse ettepanekud ja hea praktika näited, mis puudutavad abivajaduse hindamist, võrgustikutööd, teenuste korraldust, rahastamist ja teisi lastekaitse tööd puudutavaid küsimusi.</p> <p>Kutsume kohalikke omavalitsusi ning Eesti Linnade ja Valdade Liitu kaasa mõtlema, kuidas lastekaitsetööd arendada ning looma võimalusi laste heaolu valdkonna eesmärkide täitmiseks, näiteks:</p> <ul style="list-style-type: none"> • koondama lapse heaoluga seotud hindamised, spetsialistid ja teenuste arendus nõ ühtse katuse alla, et tagada lapse vajaduste terviklik hindamine ja abistamine nii sotsiaal- kui haridusvaldkonnas; • seisma hea selle eest, et lastekaitse tööprotsessid oleks selged ja tulemuslikud ning tagaksid lastekaitsetöötajatele piisava toe ja vahendid; 	<p>Ebaselgeks jääb, milline on lastekaitse valdkonna koostöökokkuleppe sõlmimise eesmärk, millist kvalitatset muutust koostöökokkuleppe sõlmimisega saavutada soovitakse ja kellega koostöökokkuleppe sõlmitakse. Ebaselge on KOVide esindusorganisatsiooni roll, ülesannete jaotus ja vastutus koostöökokkuleppe sõnastamisel, KOVle tutvustamisel, elluviimisel. Millises rollis on edaspidi kohalikud omavalitsused, Sotsiaalkindlustusameti lastekaitseosakond, Sotsiaalministeerium ja omavalitsuste esindusorganisatsioon sõlmitava kokkuleppe rakendamisel?</p> <p>Sotsiaalkindlustusamet on varasemalt võtnud enda kanda samad põhimõtted (lastekaitsetöö kvaliteet, lastekaitsetöötajate toetamine ja parimate praktikate jagamine jne). Kas Sotsiaalkindlustusameti ülesanded selles osas muutuvad?</p> <p>Kokkuleppe sõlmimise eesmärgi kohta antud teave, et suunaks on kvaliteedi tõstmine, lastekaitsetöötajate toetamine ja väärtustamine jms, on üldsõnalised. Ebaselgeks jääb, kuidas saab kaheksas omavalitsuses läbiviidav integreeritud tugiteenuste projekt olla eelkirjeldatud koostöökokkuleppe aluseks. Kuivõrd SKA lastekaitseosakonnale on antud roll lastekaitsetöötajate toetamisel, lastekaitsetöö kvaliteedi tõstmisel jms, siis millised muutused on selles osas kavandatud.</p> <p>Ettepaneku selgitustes on viidatud eelmise valitsuse tegevusprogrammile, mille järgi kokkuleppe sõlmimise tähtjaks on juuni 2021.a. Selgitustes on viidatud ka laste integreeritud tugiteenuste projektile, kui kokkuleppe alusele. Projekti lõppraport valmib samuti 2021.a esimesel poolel</p>	<p>Jätkatakse dialoogi.</p> <p>Koostöökokkuleppe ettevalmistamises kaasatakse ka Haridus- ja Teadusministeerium. Kokkuleppe sõlmimise tähtaeg viiakse hilisemaks. Kuna laste heaolu parema tagamise eesmärgil tehtava lastekaitsekorralduse täiendamise eelnõu väljatöötamiskavatsuse tähtaeg on juuli 2022, siis peame mõistlikuks enne koostöökokkulepet panna paika lastekaitseüsteemi uuendused. Väljatöötamiskavatsuse</p>

	<ul style="list-style-type: none"> vajadusel toetama lastekaitsetöötajaid organisatsioonide meetmetega lastekaitseaduse §19 lg 2 nõutud kutse omandamisel. 	<p>Samuti viidatakse kokkuleppe sisendina alustatud analüüsidele. Seega peaks kokkuleppe koostamine toimuma samal ajal, kui alles luuakse selle aluseks olevat sisendit.</p> <p>Tugiteenuste valdkondade ülene integreerimine KOV tasandil eeldab, et samad tegevused on integreeritud ka riigi tasandil. Sellest tulenevalt on ettepanek kaasata kokkuleppe koostamisse ja sõlmimisse ka haridus- ja teadusministeerium.</p> <p>Arvestades teema mahukust, vajadust kaasata ka hariduse pool ja alles koostamisel olevaid kokkuleppe sisendeid on ettepanek viia kokkuleppe sõlmimise tähtaeg hilisemaks.</p>	<p>eelnõu kuulub Vabariigi Valitsuse tegevusprogrammi ülesannete hulka ning kindlasti kaasatakse ka ELVL protsessi. Seejärel on võimalik kokku leppida kindlates põhimõtetes ja tegevustes nii, et koostöökokkuleppe pakuks lisandväärtust, rolliselgust ja tuge süsteemi uuendamisel.</p>
5.	<p>Toetada perepõhise asendushoolduse osakaalu suurenemist.</p> <p>Kohalikud omavalitsused peaksid toetusfondi vahendeid senisest enam kasutama perepõhise hoolduse soodustamiseks, seejuures kaardistama oma piirkonna asendushoolduse vajadused ning tagama piisaval hulgal perepõhiste või peresarnaste teenuste pakkumise.</p> <p>Koostöös Sotsiaalkindlustusametiga peaksid kohalikud omavalitsused panustama rohkem hooldusperede leidmisse ning nende püsimisse, seejuures on perede toetamisel kohalikel omavalitsustel võtmeroll. Kohalik omavalitsus lapse eestkostja ja teenuse korraldajana peab lapse heaolu tagamiseks olema asendushooldusteenuse osutajale ka sisuliseks toeks kogu hoolduse vältel.</p> <p>Samuti on kohalike omavalitsuste ülesanne planeerida noorte elluastumist ja järelhooldusteenust juba noore asendushooldusel viibimise ajal ning tagada järelhooldusteenuse osutamine noore vajadustest lähtuvalt ja teda kaasates.</p> <p>Seoses Euroopa Sotsiaalfondi vahenditest rahastatava TAT „Asendushoolduse kvaliteedi tõstmine“ lõppemisega 2022. aastal tuleb kohalikel omavalitsustel arvestada, et kohalike</p>	<p>Kohalikud omavalitsused nõustuvad seisukohaga, et pere on lapsele kõige parem koht kasvamiseks ja arenemiseks.</p> <p>Hooldusperede leidmiseks ja püsimiseks ei piisa ainult KOVi toest. Vajalik on laste asendushooldusele jõudmise põhjuste jm laste tausta ning erivajaduste analüüs, millele tuginevalt saaks kaardistada vajalikud teenused. On vaja riigi panust, et laste abistamiseks vajalikud teenused oleksid peredele kättesaadavad, KOV seda oma võimalustega alati tagada ei saa.</p> <p>Perepõhisel asendushooldusteenusel on esitatud andmete alusel 2019. aastal olnud 65% asendushooldusteenust vajavatest lastest, vastav protsent on aasta-aastalt suurenenud. Kas on andmeid, mis asjaoludel (nt asendushooldusel oleva lapse tervisest tulenevad põhjused, mis nõuavad ööpäevaringset hooldust, vanus, käitumishäired vm) ei ole leitud ülejäänud pisut vähem kui 35% juhtudest alternatiivi institutsionaalsele hooldusele? Kuivõrd praktikas on juhtumeid, kus asendushooldus perekonnas on vormiliselt lõpetatud ja sama hoolduspere jätkab tegevust institutsionaalsena, siis millised on ettepanekud vältimaks asendushooldust pakkuvate asutuste tegevust perepõhise asendushoolduse vastu töötamisel.</p> <p>KOV suunal on sõnastatud ootused kaardistada piirkonnas asendushoolduse vajadus, tagada piisaval hulgal perepõhiste teenuste pakkumine, hooldusperede leidmine ja püsimisse panustamine jne. Täpsustamist vajab, et kuna töö hooldusperedega on olnud teadaolevalt SKA tegevuste loetelus, siis milline on edaspidi SKA roll asendushoolduse tagamisel või rollide jaotus SKA ja KOVde vahel?</p>	<p>Jätkatakse dialoogi.</p> <p>Asendushoolduse arutelu toimus, 28. mail 2021. Riik tutvustas oma tegevusi ja plaane asendushoolduse arendamisel, ELVL oli koostanud põhjaliku kokkuvõtte KOV edulugudest ja väljakutsetest.</p> <p>Täpsustamist vajab Sotsiaalkindlustusameti ja kohalike omavalitsuste rollide jaotus uute hooldusperede leidmisel.</p>

	<p>omavalitsuste panus tegevuste kulutuste katmisel järk-järgult järgnevatel aastatel suureneb.</p>	<p>Selgitustes on välja toodud, et peale 2022.a tuleb KOVidel katta sinnani välisabist rahastatavaid teenuseid. Oluline oleks välja tuua üleantavate teenuste rahalised mahud. Katteallikana on näidatud toetusfondi jääki. Antud jääki ei saa kasutada uute kulude katteallikana, kuna eelneval aastal ülesse jääva jäägi võrra vähendatakse jooksva aasta rahastust, teenuste hinnad kallinevad ja kõigil omavalitsustel jääki ei ole.</p> <p>Eraldi täpsustamist vajaks ettepanekute selgituste tabelis toodu, mille kohaselt loetakse eestkosteperedes elavad lapsed asendushooldusel olevateks.</p>	
6.	<p>Võtta suuremat vastutust rahvastiku tervise edendamise eest ning suurendama kohalike omavalitsuste panust kahjulike tervisemõjude ennetamisel ning ohjamisel.</p> <p>Tervise edendamine peab olema süsteemne ning kohaliku omavalitsuse arengu planeerimisel tuleb kõikides valdkondades arvestada otsuste ja tegevuste mõju paikkonna elanike tervisele ja heaolule. Riigi ootus on, et kohalikud omavalitsused analüüsiks oma rahvastiku tervise seisundit ning seda mõjutavaid tegureid, koostaksid parimal võimalikule teadmisele tuginedes tegevuskava riskitegurite ohjamiseks ja kaitseturite suurendamiseks, et rahvastiku tervise seisundit parandada, sh suurendaksid oma panust tõendus põhiste ennetusprogrammide pakkumisse.</p> <p>Et elukeskkond oleks tervist toetav, tuleb süsteemselt hinnata paikkonnas esinevaid riskitegureid ning nende mõju ennetada ning ohjata. Selleks, et rahvastiku tervist mõjusalt parandada, tuleb panustada teadmiste ja tõendusele põhinevatele ennetustegevustele, mida viiakse läbi süsteemselt ja pikaajaliselt.</p>	<p>Kohalikud omavalitsused nõustuvad, et hea tervis on inimese suurim vara sõltumata vanusest. Rahvatervise edendamisele püüavad KOVid igati kaasa aidata vastavalt oma võimalustele.</p> <p>Selgituste järgi oodatakse KOVidelt süsteemsemat analüüsi ja panust ennetusprogrammidesse ja mõõdikuks on rahvatervise valdkonna käsitlemine arengukavas.</p> <p>KOVide panus rahva tervisesse on palju laiem, kui ennetusprogrammid. Ka juhul, kui arengukavades selgesõnaliselt pole rahvatervist välja toodud, siis KOVide arengukavades on ka täna tegevused, mis sellesse panustavad: vastavalt kohalike elanike soovidele ja ettepanekutele rajatakse spordirajatisi, kergliiklusteid, puhkealasi, soodustatakse elanike ühistegevust jpm. Samuti pööratakse tähelepanu tervist soodustava elukeskkonna kujundamise läbi planeerimis- ja ehitustegevuse.</p> <p>Laiem spetsiifiliste ennetusprogrammide rakendamine on uus tegevus, mida siiani on peamiselt rahastatud riigieelarvest, sh riigi poolt projektipõhiselt, juhtivat rolli selles on täitnud Tervise Arengu Instituut. KOVide rolli suurendamine eeldab selleks ka lisaressurssi.</p> <p>Kohalik omavalitsus vajab tervist edendavate tegevuste planeerimiseks riigi kogutud andmeid (tervisekäitumine, keskkond, tervishoiuteenuste tarbimine, haigestumus, suremus jne) KOV lõikes. Vastasel juhul peab iga KOV tellima esmalt andmekorje ja andmeanalüüsi. Kui KOV tasandil (vähemalt suuremate linnade ning valdade kaupa) oleks andmed kättesaadavad, tehtaks tõenäoliselt ka rohkem analüüsi.</p> <p>Teine variant on pakkuda KOVidel senisest enam tuge terviseprofiilide koostamisel. Olukorras, kus rahastus on korraldatud vaid maakondlike omavalitsusliitude kaudu, võivad olenevalt piirkonnast suuremad linnad välja jääda, sest eeldatakse nende võimet ise tegevused rahastada.</p>	<p>Jätkatakse dialoogi.</p> <p>Ettepanek lisatakse SoM-ELVL 2022. aasta koostööplaani.</p> <p>Kohalike omavalitsuste jaoks on oluline, et riigis kogutud andmed muutuksid paremini kättesaadavaks.</p>
7.	<p>Tagada traumaatilise sündmuse järgselt psühhosotsiaalse kriisiabi kättesaadavuse kohaliku omavalitsuse kogukondadele ja organisatsioonide juhtidele, et neil oleks võimekus adekvaatselt tegutseda ja sündmustest taastuda.</p>	<p>Täiesti uus on lähenemine, et kohaliku omavalitsuse tagatav vältimatu abi on sisustatud muuhulgas ka psühhosotsiaalse kriisiabi tagamise kohustusega.</p> <p>Traumaatilise sündmuse psühhosotsiaalse kriisiabi tagamine on ennekõike valmisolekut tagav teenus, sest õnneks juhtub õnnetusi harva. Samas on see ülesanne, mille</p>	<p>Jätkatakse dialoogi.</p>

<p>COVID-19 kriisi ajal tuli ilmekalt esile, et elanikkonda traumeerivates olukordades tuleb kohalikel omavalitsustel pakkuda sotsiaalabina ka psühhosotsiaalset kriisiabi. Seega, vajalik on nimetada ja kirjeldada kohaliku omavalitsuse vastutus ja läbi selle tugevdada kohalikul tasandi võimekust psühhosotsiaalse kriisiabi korraldamiseks ja teenuste osutamiseks kriisidest mõjutatud inimestele.</p>	<p>mahtu ei saa ette näha, kuna õnnetusi on perepõhistest kuni mitut KOVi hõlmavate suurõnnetusteni.</p> <p>Kohalikele omavalitsustele uue seadusest tuleneva ülesande andmisel peab olema selge, millises ulatuses KOV peab vastavat teenust tagama ja kust tuleb ressurss, sh nii raha kui ka pädevad inimesed.</p> <p>Seni on SKA-l keskne roll psühhosotsiaalse kriisiabi korraldamisel. SKA ohvriabi süsteemis on olemas kompetentsid (töötajad, väljaõpe jne), loodud on koostöövõrgustik, teenus on kättesaadav üle Eesti (sh üle KOV piiride) jne. Arvestada tuleb, et ükskõik milline kriis võib olla KOV piiride ülene, puudutada mitme omavalitsuse inimesi või asutusi. Omavalitsuste koostöö juhtumite lahendamisel on tavapraktika, aga ei saa välistada omavalitsuste pakutavate teenuste ebahühtlast taset. Jääb ebaselgeks eesmärk juba toimiva omavalitsuste ülese ohvriabi kaudu tagatud psühhosotsiaalse kriisiabi pakkumise süsteemi asendamiseks KOV põhise teenuse pakkumisega.</p> <p>Teadadolevalt rahastab hetkel psühholoogilist abi Eesti Haigekassa lähtuvalt enda kehtestatud hinnakirjast. Kuivõrd kriis on igaihe jaoks erinev ja kriisilukorrad ei teki inimestel ainult suurte sündmuste (suured kataastroofid), vaid ka isikliku elu sündmuste tagajärjel, on oluline tagada üldine arstiabi ning psühholoogilise abi pidev kättesaadavus.</p> <p>Uue süsteemi loomise ja KOVle kohustuse panemise asemel on oluline tagada piisav hulk pädevate psühholoogide olemasolu viisil, mis võimaldab inimesi teenusele suunata (sh väljaspool kriisiaega). Erialaspetsialistide vähesust ei saa leevendada teenuse osutamise ülesande andmisega teisele vastutajale.</p> <p>Täna on kohalikud omavalitsused olukorras, kus psühholoogide leidmine ka igapäevasteks vajadusteks (kooli tugiteenused) on raske, ühel teenuseosutajal on lepingud mitme KOViga. Traumadega tegelemine tahab ka psühholoogidelt kitsamat pädevust, kõik selleks kohe võimalised ei ole</p> <p>Lahendusena võiks kaaluda nt tervisekeskuste baasil töötavate kliiniliste psühholoogide rahastuse ülevaatamist, leida võimalusi veebinõustamiseks, suurendada perearstide teraapiafondi jne. Teraapiafondi kasutamine peaks olema paindlikum – arstid, kes fondi aktiivselt kasutavad, kulutavad ettenähtud summad kiiresti ära, saavad raha juurde, samas passiivsemate perearstide poolt kasutamata summad võiks ümber jaotada aktiivsetele perearstidele.</p> <p>Luu lisarahastus KOV baasil ei ole mõistlik ning suurendab potentsiaalselt teenuste riskisust, topeltarvete esitamist jne.</p>	<p>Ettepanek lisatakse SoM-ELVL koostööplaani.</p> <p>29.03.2021 toimus psühhosotsiaalse kriisiabi arutelu ELVL ja KOVIDega, kus riik tutvustas oma plaane ning KOVID said anda esialgset tagasisidet. Lepiti kokku edasised tegevused ning KOVIDe kaasamine nendesse.</p>
--	---	--

8.	<p>Võimestada kohalike omavalitsuse sotsiaalhoolekande töötajaid töös perevägivallast puudutatud inimestega (st töös kannatanutega ja vägivalla toimepanijatega).</p> <p>Sotsiaalhoolekande seadus sätestab kohaliku omavalitsuse ülesannetena vältimatu sotsiaalabi (SHS §8), varjupaigateenuse (SHS §30) ning turvakoduteenuse (SHS §33) osutamise. See tähendab, et kohalikel omavalitsustel on kohustus tagada vältimatu abi ja majutus, kui inimesed vajavad turvalist majutust või kui vägivallatsejal (sh nt Covid-19 haigustunnustega või diagnoosi saanud inimestel, kelle suhtes on politsei kehtestanud viibimiskeelu ja kellel koju jäämine ei ole võimalik) ei ole kuhugi minna.</p> <p>2019. aastal läbi viidud infopäevade jätkuks näeme, et riik koostöös kohalike omavalitsustega peaks sõnastama ja praktiseerima parimaid praktikaid perevägivalla kannatanute abistamiseks, sh pakkuma vägivallatsejatele vajadusel öömaja kodust eemaldamise korral, aga tagama ka abi perevägivallas meessoost kannatanutele (nt psühholoogiline nõustamine jm). Selleks toetab riik kohalikke omavalitsusi teemaspetsiifiliste tööriistade, materjalide ja teadmistega.</p>	<p>Nõustume, et perevägivalla probleemiga tuleb jätkuvalt tegeleda. Väga vajalik on parimate praktikate laiem tutvustamine.</p> <p>Selgituste järgi on konkreetne ootus KOVidele, et oleks olemas majutusvõimalus, mis üldjuhul on KOVidel tagatud. Muus osas vajaksid KOVid konkreetsemat infot, milliseid teemaspetsiifilisi tööriistu on ettepanekuga mõeldud ja mis oleks nende osas ootused KOVile.</p> <p>KOVidel on ootus, et seda tehakse koostöös riigiga ja arenduseks püstitatakse konkreetsed eesmärgid, suunad, tegevuste planeerimine ning ajakava.</p> <p>Vajalik on tagada sotsiaal-, tervishoiu- ja haridustöötajate vastav koolitus.</p>	<p>Jätkatakse dialoogi.</p> <p>Ettepanek lisatakse SoM-ELVL koostööplaani.</p>
9.	<p>Pöörata senisest rohkem tähelepanu soolise võrdõiguslikkuse edendamisele.</p> <p>Poliitikakujundaja ja -rakendajana peaksid kohalikud omavalitsused soolist võrdõiguslikkust soolise võrdõiguslikkuse seaduse kohaselt süstemaatiliselt ja eesmärgistatult edendada. Selleks on mitmeid võimalusi, näiteks:</p> <ul style="list-style-type: none"> • sooline eelarvestamine, kus eelarvet ette valmistades tehakse planeeritavatele tegevustele/kuludele soolise mõju (eel)analüüs. • Poliitikate, teenuste ja tegevuskavade planeerimisel, ellu viimisel ja hindamisel tuleks lähtuda naiste ja meeste erinevatest vajadustest ja ühiskondlikust staatusest ning 	<p>Teema vajab jätkuvat tähelepanu ja ühiskonna kaasamist. Leiame, et see on oluliselt laiemal ootusega teema kui sotsiaalvaldkond.</p> <p>Tegevuste/kulude sooline analüüs eeldab üsna spetsiifilisi teadmisi ja oskust näha valikute seoseid soolise võrdõiguslikkusega. Selgitustes toodud soolise eelarvestamise rakendamine eeldab konkreetsete KOVspetsiifiliste tööriistade olemasolu. Näiteks kontrollküsimustikud KOV püsiülesanneteks olevate tegevuste kohta, mille juures erinevad valikud võivad võrdõiguslikkust mõjutada erinevalt vms.</p> <p>Täpsustamist vajaks, milline täpsemalt peaks olema kohaliku omavalitsuse poolt läbi viidav „oma asutuste soolise võrdõiguslikkuse audit“? Kas jälgima peaks ainult naiste piisavat kaasatust juhtorganites või ka meeste ja naiste tasakaalu haridusasutustes? Millised kulud sellega kaasnevad? Mida tähendab ettepaneku selgituses toodud soovitus: „vajadusel korrigeerida oma komisjonide, nõukogude ja teiste kollegiaalsete kogude soolist koosseisu“ siin ootavad kohalikud omavalitsused riigi poolset eeskujut ja selgitamist.</p>	<p>Jätkatakse dialoogi.</p> <p>Ettepanek lisatakse SoM-ELVL koostööplaani.</p>

	<p>arvestada, kuidas rakendatud ja rakendatavad meetmed mõjutavad naiste ja meeste olukorda ühiskonnas¹⁵.</p> <ul style="list-style-type: none"> • viia läbi soolise võrdõiguslikkuse audit¹⁶, et saada ülevaade meeste ja naiste olukorrast organisatsioonis, ja planeerida auditist ilmnenuid sooga seotud ebavõrdsuse kaotamiseks meetmed võrdse kohtlemise tagamiseks ning soolise võrdõiguslikkuse edendamiseks. • vaadata üle ning vajaduse korral korrigeerida oma komisjonide, nõukogude ja teiste kolleegiaalsete kogude soolist koosseisu. <p>Sotsiaalministeeriumi võrdsuspoliitika osakond on vajaduse korral valmis oma valitsusi nõustama. Samuti julgustame konsulteerima asjakohaste huvigruppide ning mittetulundusühendustega, kellel on õigustatud huvi aidata võidelda soolise diskrimineerimise vastu, toetamaks võrdse kohtlemise põhimõtte järgimist.</p>		
10.	<p>Suunata senisest rohkem tähelepanu aktiivsena vananemise toetamisele ja kaasama vanemaelisi kohalikku elu puudutavatesse otsustusprotsessidesse ja vabatahtlikusse tegevusse.</p> <p>Lähiaastatel tuleb vanusest tingitud kõrvalabi vajavatele inimestele senisest enam ja oluliselt kvaliteetsemaid teenuseid (ja ka tooteid) pakkuda. Vanemaeliste iseseisvat toimetulekut on võimalik toetada läbi vanusesõbralike poliitikameetmete, mis arvestavad vanemaeliste vajadusi igas eluvaldkonnas, näiteks:</p> <ul style="list-style-type: none"> • senisest enam kaasata poliitika kujundamisse ning anda neile võimalus sõna sekka öelda nende elu-olu puudutavates otsustes. Üheks eesmärgiks võiks olla eakate nõukogude tekkimise soodustamine volikogude juurde. 	<p>Teema edenemisele aitaks kaasa, kui eelnevalt oleks selge, kus ja millised on senised probleemid. Leiame, et teema vajaks täpsustamist. Kas probleem on sotsiaalteenuste väheses kättesaadavuses, kõrvalabi ebapiisavuses vmt? Selleks, et probleemi lahendada, peab seda tundma.</p> <p>KOV teenustele lisaks on oluline rakendada riiklikult meetmeid, mis suurendavad eaka iseseisvat toimetulekut võimalikult kaua. Näiteks, kuna kukkumisest tulenevad meditsiini- ja hoolduskulud on märkimisväärsed (vastavad analüüsid riigi tasandil on tehtud), siis on oluline rakendada ennetavaid meetmeid kukkumiste ärahoidmiseks, et vähendada kulusid, mis on seotud hilisema abivajadusega. Kaaluda võiks riiklikul tasandil tegevuskava loomist eakate koduste kukkumiste ennetamiseks, toetada KOVe rahaliselt lähtuvalt nende elanikkonnast ja piirkondlikest eripäradest sobivate ennetusmeetmete rakendamiseks, muuta kukkumisriskide vähendamine ja kukkumiste ennetamine riiklikuks prioriteediks.</p> <p>Selgituste järgi on KOVidele konkreetsed ootused:</p>	<p>Jätkatakse dialoogi.</p> <p>Ettepanek lisatakse SoM-ELVL koostööplaani.</p> <p>02.03.2021 toimus koostöös Eesti Pensionäride Ühenduste Liiduga infopäev eakate nõukogude loomise kohta. Eakate nõukogude loomise toetamine on üks</p>

¹⁵ Rohkem infot selle kohta on leitav <https://kompetentsikeskus.sm.ee/vordsed-voimalused/sootundlik-eelarvestamine/> ning soolise võrdõiguslikkuse seaduse kommenteeritud väljaandest: https://www.sm.ee/sites/default/files/content-editors/eesmargid_ja_tegevused/Sooline_vordoiguslikkus/soolise_vordoiguslikkuse_seadus_kommenteeritud_valjaanne.pdf

¹⁶ Analüüsi läbiviimisel soovime lähtuda näiteks juhendmaterjalist „Kasu ja tasakaal“ ning selle lisast 1 (Soolise võrdõiguslikkuse tervisenäitajad). Juhend on elektrooniliselt leitav: https://www.sm.ee/sites/default/files/content-editors/Ministeerium_kontaktid/Valjaanded/retseptiraamat_taiendatud_2012.pdf

<ul style="list-style-type: none"> • mistahes kohaliku elu kujundamisel arvestada vanusesõbraliku keskkonna põhimõtetega nt hoonete ehitamisel, transpordi korraldamisel, linnaruumi planeerimisel, avalike teenuste pakkumisel jms. • luua võimalusi aktiveerivateks tegevusteks, nt huvitegevus kui vabatahtliku tegevuse arendamine aga ka soodustused ujulute kasutamiseks, treeningutel osalemiseks jms. <p>Vanemaealised on ressurs, mida kogukonna heaks on võimalik rakendada. Vabatahtlike kaasamine panustab oluliselt nii kohalike omavalitsuse teenuste pakkumisse kui ka omavalitsuse elanike elukvaliteeti – seda nii abistaja kui ka vabatahtlike vaatest.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • eakate nõukogu loomine volikogude juurde – on kohalikele omavalitsusele üks võimalus kogukonna laiemaks kaasamiseks. Innustavalt mõjuks heade praktikate tutvustamine ja riigi positiivne eeskuju vanusest tuleneva diskrimineerimise vältimiseks. • liitumine üle- Eestilise vabatahtlike kaasava koostöömudeliga- Selleks, et KOV saaks hinnata kas ja millal koostöömudeliga liituda, oleks vaja täpsealt aru saada nii kaasnevast töömahust kui rahalisest panusest. <p>TAI kodulehe andmetel tähendab see:</p> <p>Koostöömudeli rakendamist rahastatakse kuni 2023. a teise poolaastani ESFi ja kohalike omavalitsuste eelarvest ning alates 2023. a teisest poolaastast omavalitsuste ja riigi eelarvest.</p> <p>Alates 2023. aasta teisest poolest hakkavad kohalikud omavalitsused transpordikuludele lisaks katma ka piirkondliku tasandi tegevuste kulusid (koordinaatori palk, töökoha ja vabatahtlike toetavate tegevuste kulud) oma eelarvest. Sujuvamaks üleminekuks plaanime toetada maapiirkonna omavalitsusi ja/või kogukondi vabatahtliku tegevuse korraldamisel LEADER tegevusgruppide kaudu. Riigieelarvest kaetakse keskse koordinatsiooni kulud.</p> <p>Edaspidi võib lisanduda ka vabatahtlike kindlustamisega seotud kulu.</p>	<p>vanemaealistele suunatud strateegilise partnerluse tegevustest aastatel 2020-2021.</p>
---	---	---

4. Transpordi ja teede töörühma kokkuvõte (info koondatud seisuga 18.02.2021)

nr	Eesti Linnade ja Valdade Liidu ettepanekud ja selgitused		Ministeeriumi seisukoht	Töörühma kokkulepe, eriarvamused
	Ettepanek ja põhjendus	ELVLi ettepanek maksumusest		
Transport				
1.	<p>Investeeringud ühistranspordi</p> <p>Alustada riigieelarveliste toetuste eraldamisega investeeringuteks ühistranspordi.</p> <p>Lähtuvalt ühistranspordiseaduse § 24 võib riigieelarves ette näha ühistranspordi sihtotstarbelise toetuse avaliku teenindamise lepingu alusel teostatava liiniveo korraldamiseks, ühissõidukite soetamiseks, ühistranspordi taristu objektide rajamiseks, uuendamiseks või haldamiseks ja ühistranspordiuuringute korraldamiseks.</p>	<p>200 + 120 mln € aastas /4 aastal /Kokku 320,0 mln (neli aastat)</p>	<p>2021 eraldatakse riigieelarvest ühistranspordile 78 803 000 EURi sh. maanteetranspordi korraldamiseks 50 174 000 EURi, veetranspordi korraldamiseks 23 663 000 EURi ja õhustranspordi korraldamiseks 4 966 000 EURi. 2021 aastal on olemas vahendid tasuta ühistranspordi jätkumiseks ning riik finantseerib piiriüleseid liine kokku lepitud põhimõtetest lähtuvalt</p> <p>Transpordiamet on andnud suunised ühistranspordikeskustele ja suursaarte vallavalitsustele uutes maanteetranspordi hangetes panna rõhk keskkonnasõbralikule</p>	<p>Osapoolte seisukohad esitatud</p>

<p>Liikumisvõimaluste tagamine kõigile elanikele on üleriigiline prioriteet. Kuna Tallinnas elab ja töötab üle kolmandiku Eesti rahvastikust, peaks riigipoolne toetus hõlmama ka investeeringutoetusi ühistranspordile. Seda nii keskkonnasõbralikumana ja liikumiskustega inimesi arvestava veeremi soetamisel kui ka tugisüsteemide arendamisel (infosüsteemid) ja infrastruktuuri kaasajastamisel (peatuste väljaehitamine sh maakonnaliinidele, ümberistumisterminalide rajamine).</p> <p>AEL andmetel on Eestis kokku tasulise sõitjate veoloaga 4100 bussi (alates 9st istekohast), millest 700-l bussil puudub kehtiv tehnoloogivaatus. Seega kokku aktiivses kasutuses 3400 bussi. Avaliku teeninduse lepingu alusel osutab Eestis teenust ca 630 bussi, millele lisanduksid Tallinna TLT ca 600 bussi. Tänapäevaste busside asendamine uutel tehnoloogiatel põhinevate bussidega peaks toimuma järk-järgult alustades avaliku ATL lepingu täitmise seotud bussidest. Täna räägitakse elektriautode kompensatsioonimehhanismist, kuid tunduvalt mõistlikum on investeeringut kasutada bussipargi väljavahetamiseks. Siinkohal tasub meenutada, et kliimapoliitika Euroopa Liidu eesmärk on jõuda aastaks 2050 süsinikneutraalseks.</p> <p>Transpordi ja liikuvuse arengukava 2021-2035 eelnõus on välja toodud lk 23: „Viime üle kogu Eesti avalikult korraldatud bussitranspordi nullheitele läbi keskkonnasõbralike ühistranspordihangete. Linnades toetame alternatiivkütuste kasutuselevõttu tervikuna aastani 2024 koos elektribusside laadimistaristuga.“</p> <p>Kuna kavandatav periood on lühike ja summa 200 miljonit €, siis tuleb esmajoonel teha kiired 51 bjeektilised valikud ja välja töötada kriteeriumid toetuste andmiseks. Lisaks on kavandamisel 120 miljonit € Tallinna ja selle lähikümbruse kergrööbastranspordi arenguteks, mis samuti eeldab selget arusaama edasistest tegevustest.</p>		<p>madalapõhjalisele veeremile ning vastavatele tugisüsteemidele. Veeremi parameetrid on läbiräägitud ka Eesti Puuetega Inimeste Koja ning AEL.</p> <p>EL SF-st oleme kavandamas meetet trammiliinide rajamise ning multimodaalsete sõlmpunktide arendamise toetamiseks.</p> <p>Samuti on RRF-st planeeritud vahendid vesiniku kasutuselevõtu toetamiseks. Esimene vesiniku pilootvoor korraldatakse CO2 kauplemistulust ja on suunatud vesinikutehnoloogiate tervikahelatele.</p> <p>Laadimistaristu rajamise võimalike toetusmeetmete kujundamisel tuleb arvestada ka ülevõetava keskkonnasõbralike ja energiatõhusate maanteesõidukite direktiivi (2019/1161), mis sätestavad kohustused avaliku sektori hankijatele, nt 2025. aastaks peab olema hangetes vähemalt 31% keskkonnanõuainevabade busse, sh pool selles tuleb tagada nullheitmetega ehk kas elektri või vesinikubusside abil.</p>	
<p>2. Transpordi ja liikuvuse arengukava 2021-2035 eelnõus räägitakse uute võimalike maksude kehtestamisest. Ettepanek planeeritavad uued maksumuudatused rääkida eelnevalt läbi omavalitsuste ja valitsuse läbirääkimiste rahanduse kui ka teede ja transpordi töörühmas.</p> <p>Lähtuvalt Transpordi ja liikuvuse arengukava 2021-2035 eelnõus toodud saastaja/kasutaja maksab põhimõtetest. Samas ei ole selge milliseid maksumuudatusi on kavas rakendada, millal ja millised kohustused ning õigused kaasnevad nendega KOVidele.</p>	<p>Selgituse saamine</p>	<p>Arengukava eelnõu uues versioonis, kuhu integreerisime tagasiside kooskõlastusringilt on võimalike maksumuudatuste kehtestamine asendatud nende kehtestamise kaalumise ja koostöö Rahandusministeeriumiga põhimõtete väljatöötamisega.</p> <p>Kindlasti tuleb võimalikke muudatusi arutada kõigi asjaomaste osapooltega</p>	<p>Osapoolte seisukohad esitatud</p>

3.	<p>Riigipoolse toetuse tagamine koostöös naaber KOVidega Tallinna ühtse piletisüsteemi piiriüleste liinide teenindamise kulude katmisel.</p> <p>Vaja on üheselt mõistetava finantsmehhanismi väljatöötamine.</p> <p>Välja töötada kriteeriumid kogu reisijate veoga seotud bussiliinide toetamiseks üle Eesti.</p> <p>Hetkel on endiselt lahtised linna lähipiirkonna teenindamise rahastamise põhimõtted kuna riigipoolse seisukoha osas selles küsimuses ei ole tulevikuks kindlust.</p> <p>Ca 4 aastat on riigi toetus üle linna administratiivpiiri sõitvate liinide km-le 0,56 senti (viimasel aastal 0,59 senti/km). Kuigi ÜTK korrigeerib ATL lepingute alusel toimuva liiniveo tariife 2 korda aastas maakonnaliinidel, siis linnaliinidele korrigeerimist ette ei nähta. Tegemist on ebavõrdse olukorraga ja täiendavad kulud tuleb katta Tallinnal ja naaber KOVil, mis on omavalitsustele täiendavaks finantskoormuseks.</p> <p>Tulenevalt Ühistranspordiseaduse §25 (1) 2) ja (5) alusel rahastada lisaks maakonnaliinidele ka kohalike omavalitsuste poolt korraldatavaid avaliku teeninduse lepingute alusel reisijate vedu teostatavaid bussiliine (vähemalt 50% ulatuses).</p>	<p>Ei oska prognoosida, kuna puudub teadmine riigi rahastamisest tervikuna.</p>	<p>ATL lepinguid korrigeeritakse kaks korda aastas vastavalt ühistranspordi hinnaindeksile. Linna administratiivpiiri sõitvate liinikilomeetrite hind korrigeeritakse kord aastas vastavalt THI-le</p> <p>Kompromissina võib kokku leppida, et hinnaindeksit KOV-idega korrigeeritakse samuti kaks korda aastas.</p> <p>I PA THI oleks 1,003 (+0,3%)</p> <p>II PA THI -1,0998 (-0,2%)</p> <p>Aasta THI 1,003 (+0,3%)</p> <p>MKM on pealinnapiirkonna ühistranspordisüsteemi uurimiseks tellinud analüüsi (Tallinna regiooni liikuvuse ühendatud planeerimis-, juhtimis- ja finantseerimis-analüüs), mis annab ühelt poolt nägemuse sidusast ühistranspordi liinivõrgust, mis läheb üle omavalitsuste piiride ja transpordiliikide ning teisalt pakub välja stsenaariumid, kuidas erinevad tänased ÜT korraldajad, rahastajad ja muud huvitatud osapooled peaksid koostööd tegema, et pakkuda inimestele mugavat ja sidusat ühistranspordi kasutust kogu regioonis. Analüüs valmib 2021 suveks ning on esimene samm Tallinna, Harju- ja Põhja-Raplamaa ühistranspordisüsteemi ühildamise suunas. Täpsemad edasised tegevused ja ajakava selgub pärast analüüsi valmimist. Eesmärk on leida ja rakendada põhjalik ja töötav lahendus, mida oleks tulevikus võimalik laiendada kogu Eestile.</p>	<p>Osapoolte seisukohad esitatud</p>
4.	<p>Lähtudes Riigikohtu üldkogu otsusest, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumil kavandada ühistranspordiseaduse muutmise, pidades silmas vajadust kompenseerida ühistranspordiseadusest tulenevate riigipoolsete sõidusoodustuste tõttu saamata jäävad tulud kohalikele omavalitsustele</p> <p>Tallinna linn on endiselt seisukohal, tänu mitmesugustele riigipoolsetele sõidusoodustustele jääb linnal igal aastal saamata suur hulk piletitulud. Hetkel valitseb ebanormaalne olukord, kus riik on kõigile KOV'ele, sh Tallinna linnale pannud peale hulgaliselt kohustusi sõidusoodustuste</p>	<p>Teema läheks maha, kui riik otsustaks kõiki KOVe võrdselt kohelda ehk toetust anda võrdväärselt maakonnaliinide doteerimisega. Kokku 10 mln eurot Tallinn 5 mln.</p>	<p>MKM-ile ei ole teada, et Riigikohtu üldkogu või Riigikohtu muu kolleegium oleks teinud mõne ÜTS sõidusoodustuste regulatsiooni puutuva otsuse. Riik ei ole KOVile pannud riigi ülesannet, mida riik ei hüvitaks. Ühtlasi leiab MKM nimetatud asjas, et ÜTS-ga vedajale pandud kohustus tasuta vedada teatud isikuid (eelkoolialist last, puudega kuni 16-aastast isikut, sügava puudega 16-aastast ja vanemat isikut, raske nägemispuudega isikut, sügava või raske nägemispuudega isiku saatjat), on proportsionaalne, säärasel viisil tasuta sõitjate arv on väike (kommertsliinidel nt kuni 3%</p>	<p>Osapoolte seisukohad esitatud</p>

	andmise osas, ise sealhulgas saamata jäävat tulu kompenseerimata (ca 5 milj eurot).	<i>Teised s.h Pärnumaa, Harju, Lääne-Viru ja Rapla lisaks 5 mln</i>	bussireisijate üldarvust). Tasuta sõidu õigus nimetatud sihtgrupile on kehtestatud mh suurendamiseks nende isikute liikumisvõimalusi ning näitamaks ühiskondlikku hoolt nende gruppide suhtes. Rõhutame, et põhiseaduse järgi on puudega isikute ja laste suhtes erilise hoole näitamine nii riigi kui kohaliku omavalitsuse ülesanne (vt PS § 28 lg 4). Nii on ka näiteks Tallinna linn iseseisvalt kehtestanud kõikidele linna elanikele, sh nimetatud gruppidele tasuta sõidu õiguse.	
5.	<p>KOVidele suuremad õigused automaatse liiklusjärelvalve teostamisel</p> <p>Kavandada automaatse liiklusjärelvalve teostamise võimalus lisaks kiiruse ületamise ja punase fooritule eiramise üle ka ühistranspordiradade kasutamise ning mootorsõidukite keelualasse sissesõitmisel, kuna mehitatud liiklusjärelvalve ressursi ei ole piisav ja anda selliste rikkumiste menetlemise õigus KOVidele.</p> <p>Sõiduautode arvu suurenemisest ja politseiressursi haldussuutlikkuse piiratusest tuleneva liiklusjärelvalve puudumisest on Tallinna linnas juba aastaid vajadus automaatsete liiklusjärelvalveseadmete järele. Paraku puudub riigil aga huvi taoliste seadmete järele, Tallinna linnal aga ei võimalda õiguslik raamistik teostada liiklusjärelvalvet. Seetõttu on Tallinna linn jätkuvalt huvitatud liiklusseaduse (LS) muutmisest moel, mis võimaldaks Tallinna linnal kõrvuti politseiga teostada liiklusjärelvalvet parandamiseks liikluskorda Eesti tihedama liiklusega linnas.</p> <p>LS § 193 lg 1 kohaselt on liiklusjärelvalve teostamise pädevus kohalikul omavalitsusel (linna- või vallavalitsusel) üksnes peatumise ja parkimise nõuete üle kohaliku omavalitsusüksuse territooriumil. Tallinna linn teeb ettepaneku muuta LS § 193 lg 1 ja sõnastada see selliselt, et valla- või linnavalitsus omab õigust teostada liiklusjärelvalvet lisaks peatumise ja parkimise nõuete üle ka muude liiklusseaduse nõuete täitmise üle LS § 199 lg 1 p-s 4 tähteldatud liiklusjärelvalveseadmega.</p> <p>LS 199 lg 5 sätestab, et statsionaarse automaatse liiklusjärelvalve süsteemi andmekogus töödeldakse kohalikele teedele paigaldatud statsionaarsete ja teisaldatavate liiklusjärelvalve süsteemidega kogutud liiklusalaste õigusrikkumiste andmeid, et tagada tõhus liiklusjärelvalve. Majandus- ja taristuministri 30.04.2015 määruse nr 35 „ Automaatse liiklusjärelvalve süsteemi andmekogu põhimäärus“ § 3 loetleb liiklusalased õigusrikkumised, millele</p>	Seadusandlik muudatus	Siseministeerium on algatanud eelnõu, millega on kavas suurendada KOV-i rolli automaatse liiklusjärelvalve teostamisel, eelnõu on läbinud ministeeriumide kooskõlastusringi.	Osapoolte seisukohad esitatud

	<p>reageerimine on andmekogu pidamise eesmärgil kohalikele teedele ja riigimaanteedele püsipaigaldatud liiklusjärelvalve süsteemiga kogutud andmete töötlemise abil tõhusa liiklusjärelvalve tagamiseks. Nendeks on mootorsõidukiga lubatud sõidukiiruse ületamine ja mootorsõidukiga punase keelava fooritule nõuete rikkumine. Üaltoodud põhjendustel tuleks muuta nimetatud määruse §-i 3, lisades sinna kolmas ja neljas punkt, mille alusel peetakse andmekogus andmeid ka keelumärgi nõuete eiramise ja ühissõidukiraja väärkasutamise kohta.</p> <p>Statsionaarse automaatse liiklusjärelvalvesüsteemiga tuvastatud väärtegade menetlejaks on LS § 263 kohaselt jätkuvalt üksnes riik. LS § 263 lg 2 loetleb üles väärted, mida saab menetleda kohalik omavalitsus – need on parkimine keelatud kohas (LS§ 241) ja mootorsõiduki omaniku või vastutava kasutaja kohustuse rikkumine (LS § 261).</p> <p>Ettepanek anda omavalitsustele automaatse liiklusjärelvalve menetleja õigused kiiruse ületamise, punase fooritule eiramise, ühistranspordiradade väärkasutamise ning mootorsõidukite keelualasse sissesõitmise reguleerimiseks.</p> <p>Väärteomenetluse seadustiku §-le 212¹ kohaselt laekuvad väärteokaristustena mõistetud hoiustrahvid riigieelarvesse ja linna või valla eelarvesse üksnes juhul, kui väärteo menetleja on kohalik omavalitsus. Seega tagaks rahatrahvidena kohaliku omavalitsuse eelarvesse laekuv raha ka Tallinna linnas asuvate automaatsete liiklusjärelvalvesüsteemide korrashoiu ja edasiarenduse võimalused.</p>			
6.	<p>Andmete saamine riigi registritest</p> <p>Vajadus liikumisnõudluse väljaselgitamiseks (anonüümsed andmed elu ja töökohtade vahelistest seostest).</p> <p>Täna kahjuks andmed KOVidele kättesaadavad ei ole.</p> <p>Antud punkti sisu on planeerimistegevuse hõlbustamiseks saada andmed inimeste töö ja elukohtade vahelistest seostest. Andmed on vajalikud kõigile omavalitsustele. Täna on Statistikaamet avaldanud valmisolekut täpsustatud töökohtaandmete avaldamiseks. Hetkel on teemaks, millal on võimalik automaatpäringu kaudu andmetele ligipääsuks. Kuniks seda ei ole, ei saa ka küsimust maha võtta.</p>	<p>Kui riik suunaks STATile ca 100 tuhat automaatpäringute väljatöötamiseks elu ja töökohta vahelistest seostest avaandmetena koos visualiseerimisega.</p>	<p>MKM huvi on samuti saada nimetatud andmeid automatiseeritult ning töö selles suunas käib ja suhtlus STATiga on avatud. Käesoleva seisuga oleme saanud käsitööna komplekteeritud andmed 2018. aasta seisuga.</p> <p>Vahepeal on ka riiklik Transpordiamet tellinud Statistikaametist värskemad, uuendatud töötamise registri andmetega maatriksid, mis on ka Transpordiametile tehtava päringuna omavalitsustele kättesaadavad.</p> <p>Hetkel on töös ka Tallinna Transpordiametil 2020. aasta seisuga Tallinna piirkonna liikumismaatriksite koostamise tellimine Statistikaametilt, mis kasutavad</p>	<p>Osapoolte seisukohad esitatud</p>

			<p>ruumilisel skaalal detailsemaid andmeid, kui need, mis MKMil ja riiklikul Transpordiametil kasutada on.</p> <p>Sellele järgnev samm on andmevahetuse automatiseerimine ning avaandmetena kättesaadavuse võimaldamine. Viimastele kogemustele tuginedes on Statistikaamet tõenäoliselt oma sisemisi protsesse tõhustanud ehk osa automatiseeritust on juba teostatud.</p>	
7.	<p>Täiendada liiklusseadust lahendamaks invakaartide väärkasutamisega kaasnevaid probleeme</p> <p>Kahjuks on liiklusseaduse muutmine viibinud, endiselt aktuaalne</p> <p>1. Täiendada LS § 2 punktiga 331 järgmises sõnastuses:</p> <p>„33l) Liikumispuudega või pimedat inimest teenindava sõiduki juht on juht, kelle sõidukil on käesoleva seaduse paragrahvi 167 alusel väljastatud parkimiskaart ja kes juhib sõidukit, milles viibib liikumispuudega või pime inimene, kelle veoks on parkimiskaart väljastatud. Sõiduki parkimisel laienevad erioigused vaid siis, kui sõiduki parkimine on seotud liikumis- või nägemispuudega inimese vedamisega.”</p> <p>2. Täiendada LS § 174 lg 1 punktiga 7 järgmises sõnastuses:</p> <p>„7) liikumispuudega või pimedat inimest teenindava sõiduki parkimiskaartide andmebaasist.”</p> <p>3. Täiendada LS § 174 lõikega 8 järgmises sõnastuses:</p> <p>„(8) Liikumispuudega või pimedat inimest teenindava sõiduki parkimiskaartide andmebaasis peetakse arvestust liikumispuudega või pimedat inimest teenindavate sõidukite parkimiskaartide väljastamise ja tühistamise üle”.</p> <p>4. Tühistada LS § 68 lg-s 1 asendada sõnad „esi- või tagaklaasile” sõnadega „esiklaasile või armatuurlauale nii, et väljastpoolt mootorsõidukit oleks võimalik tuvastada dokumendi kehtivust”.</p> <p>5. Muuta LS § 167 lg 3 ja kehtestada see järgmises sõnastuses:</p> <p>(3) „Liikumispuudega või pimedat inimest teenindava sõiduki parkimiskaardi vormi, väljaandmise tingimused ja kehtetuks tunnistamise korra kehtestab sotsiaalminister määrusega.</p>	Seadusandlik muudatus	<p>Invakaartide väljastaja muutmine (omavalitsusüksuse asemel Sotsiaalkindlustusamet) sisaldub liiklusseaduse ja sellega seonduvate seaduste muudatuspaketi, paketi menetlusprotsess on käimas.</p> <p>Asjaomased muudatused on planeeritud liiklusseaduse ja sellega seonduvate seaduste muudatuspaketi, optimistliku stsenaariumi põhjal loodame, et jõuame selle ära menetleda 2021. aasta sügiseks.</p>	Osapoolte seisukohad esitatud

<p>6. Täiendada LS § 2616 järgmises sõnastuses:</p> <p>„§ 2616 Liikumispuudega või pimedat inimest teenindava sõiduki parkimiskaardi ebaseaduslik kasutamine</p> <p>(1) Liikumispuudega või pimedat inimest teenindava sõiduki parkimiskaardi kasutamise eest isiku poolt, kellel puudub selleks õigus, - karistatakse rahatrahviga kuni 100 trahviühikut.</p> <p>(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud teo eest, kui isikut on varem karistatud sellise teo eest, - karistatakse rahatrahviga 100 kuni 300 trahviühikut.”</p> <p>6. Asendada liiklusseaduse § 263 lg 3 arv „2615” arvuga „2616”.</p> <p>Võimalusel palume kaasata aruteludesse ka puuetega inimeste esindusorganisatsioonid.</p>			
--	--	--	--

Teehoid

<p>8. Tulenevalt Vabariigi Valitsuse tegevusprogrammist tuleb suurendada kohalike teede hoiuks ja tänavavalgustuse teenuse osutamiseks eraldavate vahendite mahtu 2022. aastal vähemalt omavalitsusliitude läbirääkimiste delegatsiooni 2021.a taotluse tasemeni.</p> <table border="1" data-bbox="174 842 900 1129"> <thead> <tr> <th></th> <th>2020 eraldus</th> <th>2021 taotlus</th> <th>2022 taotlus</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Eraldis kohalike teede hoiuks toetusfondi kaudu, €</td> <td>29 313 000 sh Tallinn 3 400 042</td> <td>43 498 400</td> <td>45 494 900</td> </tr> <tr> <td>Juhtumipõhine toetus, €</td> <td>7 000 000</td> <td>10 000 000</td> <td>10 200 000</td> </tr> </tbody> </table> <p>Kohalikud teed moodustavad Eesti teedest 40,6 protsenti. Kriisieelsel 2008. aastal eraldati kohalike teede hoiuks riigieelarvest 40 456 074 €, mida järgnevatel aastatel vähendati oluliselt. Omavalitsususte läbirääkimiste delegatsioon, sh Tallinna linn Eesti Linnade ja Valdade Liidu liikmena, taotleb teehoiuks eraldatavate vahendite 2008. aasta taseme taastamist ja selle edasist suurendamist proportsionaalselt riigiteede teehoiukavas kavandatud mahtude kasvule. Kriisijärgsel perioodil kuni aastani 2020 riigi</p>		2020 eraldus	2021 taotlus	2022 taotlus	Eraldis kohalike teede hoiuks toetusfondi kaudu, €	29 313 000 sh Tallinn 3 400 042	43 498 400	45 494 900	Juhtumipõhine toetus, €	7 000 000	10 000 000	10 200 000	<p>Tegelik vajadus selgub pärast teede auditi valmimist 2021. a teisel poolel</p> <p>Vähemalt 2021. a tase 29,3 mln eurot</p>	<p>Vastavalt RES 2021-2024 on kohalike teede hoiuks kavas eraldada valemipõhist toetust igal aastal 29,3 mln eurot.</p> <p>2020. aastal eraldati valemipõhist toetust kokku 59,3 mln eurot, sh 30 mln eurot eriolukorrast tingitud negatiivsete mõjude leevendamiseks ning juhtumipõhist toetust kokku 21,1 mln eurot, sh 14,1 mln eurot eriolukorrast tingitud majanduslanguse mõjude vähendamiseks kohalike teede hoiu täiendava toetusmeetmena.</p> <p>2021. a riigieelarves on MKM valitsemisalale kavandatud täiendav eraldis 17 279 067 euro suuruses summas, mille arvelt otsustas Vabariigi Valitsus eraldada kohalike teede investeringutoetusi omavalitsuste võimekuse tõstmiseks ja majanduse elavdamiseks.</p> <p>RES 2022-2025 koostamise raames arvestatakse lisataotluste esitamisel ELVL ettepanekuga.</p>	<p>Osapoolte seisukohad esitatud</p>
	2020 eraldus	2021 taotlus	2022 taotlus												
Eraldis kohalike teede hoiuks toetusfondi kaudu, €	29 313 000 sh Tallinn 3 400 042	43 498 400	45 494 900												
Juhtumipõhine toetus, €	7 000 000	10 000 000	10 200 000												

<p>poolt eraldatud vahendid teehoiu kulude katteks ei kata omavalitsuste tegelikku vajadust teehoiukulude katmiseks ja vajaliku teenustaseme täitmiseks.</p> <p>Riigi eelarvestrateegias 2021–2024 (RES) pole avalikult kasutatavate kohalike teede hoiu vahendeid sõnaselgelt rahaliselt kavandatud, on vaid viidatud, et riigieelarvest edasikantavate maksutulude (tulumaks ja maa-maks) ning tasandus- ja toetusfondi ühtne eesmärk on tagada KOV-idele piisavad vahendid kohalike elu küsimuste üle iseseisvalt seaduste alusel otsustamiseks. Toetusfond koosneb valdkondlikest toetusliikidest, võimaldades hooldada kohalikke teid. RES transpordi programmi kohaselt eraldatakse juhtumipõhist toetust kohalikele omavalitsustele, kelle teelõikudel tekivad täiendavad kulutused seoses täiendava liiklussagedusega, lisaks kohalikule liiklusele ning ettevõtlusega seotud kohalike teede seisukorra parandamiseks, aga samuti ka liiklusohutuse parandamiseks, kokku summas 20 mln eurot (2021).</p> <p>Valitsuslepe¹⁷ jätkab valitsusliit transpordi ja taristu valdkonnas kergliiklusteede rajamise toetamist. Edendatakse jalgratta kasutust läbi kergliiklutaristu arendamise. Toetatakse omavalitsusi jalgratta-strateegiate loomisel ja elluviimisel. Valitsusliit arendab üle Eesti kvaliteetset ühistranspordivõrku ning seisab kohalike inimeste reaalsele vajadusele vastava ühistranspordi korralduse eest. Eesmärk on mõistlik, elanike vajadusele vastav transpordikorraldus, mis tagab transporditeenuste kättesaadavuse ja piirkondlike erisustega arvestamise. Võrreldes eelmise VV tegevusprogrammiga, ei näe kehtiv valitsuslepe ette kohalike teede hoiuks eraldatavate vahendite mahu suurendamist.</p> <p>Arvestades Tallinna linna territooriumil kavandatavate suuremahuliste tee-ehitustöödega, nagu Lennujaama laiendus, Rail Baltic ja bussiterminali ehitus, Tallinna väike ringtee (Delta ühendustee), Peterburi mnt rekonstrueerimine, suurenevad oluliselt Tallinna linna läbivad liiklusvood, mille tagajärjel on vajadus suurendada teehoiukulusid teede seisundi tagamiseks.</p> <p>Tänavavalgustuse teenuse osutamine on riiklike õigusaktide alusel kohalikele omavalitsustele pandud kohustus, mis on tee seisundinõuete täitmiseks osutatav teenus.</p>			
--	--	--	--

¹⁷ täpsustus: ELVLi ettepanekud esitatud 15.12.2020. 26.01.2021 astus ametisse uus Vabariigi Valitsus

	<p>Majandus- ja taristuministri 14.07.2015 määruse nr 92 „<u>Tee seisundi-nõuded</u>“ § 6 lg 1 punkt 10 kohaselt peab paigaldatud valgustus pimedal ajal põlema. Tee omanik võib valgustust vähendada või välja lülitada, kui ta on täitnud tingimused ohutuks liiklemiseks. Määrus kehtestab nõuded teede seisundile, hooldusele ja valgustamisele pannes eeltoodud kohustused tee omanikele, ehk omavalitsustele. Teel asuvate rajatiste ja tehnovõrkude seisundinõuete täitmise eest vastutab nende omanik.</p>			
9.	<p>Finantseerida riigieelarvest linnu/valdu läbivate riigimaanteed, sh TEN-T võrgustikku kuuluvate põhimaanteedehoidu</p> <p>Kohalike omavalitsuste haldusterritooriumi läbivate riigimaanteedehoidu korrashoiu tagamiseks eraldatavate vahendite mahu tõstmise</p> <p>Määrata riigi seadusjärgseks kohustuseks kohalike omavalitsuste haldusterritooriumi läbivate riigimaanteedehoidu korrashoiu tagamiseks vajaliku rahastuse planeerimine riigieelarvesse ja vastavate vahendite eraldamine omavalitsustele.</p> <p>Vabariigi Valitsuse tegevusprogramm 2019-2023 sätestab¹⁸ transpordi ja taristu valdkonnas valitsusliidu üheks aluspõhimõtteks punktis 14.1. valmistada ette suuremahulised taristuinvesteeringute projektid, et neid oleks võimalik jätkusuutlikult teostada sõltumata majanduskonjunktuurist. Tegevuse elluviimiseks on MKM-ile tehtud ülesandeks koostada riigiteede teehoiukava 2021–2030. Koostöös MKM-iga tuleb teehoiukavasse lülitada pealinna ja teisi suuri linnu läbivad olemuslikult riigitee tunnustega teed ja tänavad.</p> <p>Tallinna linna läbivad olemuslikult riigi tähtsusega ja TEN-T võrgustikku kuuluvad riigiteed, mistõttu peaksid need kuuluma majandus- ja taristuministri 25.06.2015 määrusega nr 72 „Riigiteede liigid ja riigiteede nimekirja“ kinnitatud riigiteede nimekirja riigiteedena, mitte linnade, alevite või alevike piirides olevate riigiteede lõikudena, mis on ehitusseadustiku mõistes tänavad.</p> <p>Kuigi kehtiva õigusakti „Riigiteede liigid ja riigiteede nimekirja“ kohaselt on põhimaantee ülesanne ühendada pealinna ja teisi suuri linnu tähtsate sadamate, raudteesõlmede ja piiripunktidega, siis riigiteede nimekirja kantud põhimaantee algus või lõpp-punkt on määratud KOV haldusterritooriumi piiriga. See tähendab et KOV piiridesse jääva riigimaantee</p>	<p>Vastavalt KOVidelt kogutud andmetele vajadus TEN-T teedele vaja keskelt läbi 18 mln aastas</p> <p><i>2022 aastal 48,9 mln.</i></p> <p><i>2023 aastal 18,5 mln</i></p> <p><i>2024 aastal 5,8 mln</i></p> <p><i>2025 aastal 4,85 mln</i></p> <p>Riigi eelarvestrateegias 2021-2024 planeeritud investeeringute 4-aastane kava sisaldab Vanasadama ja kesklinna vahelise liikuvuskeskkonna arendamist 2021.a summas 4,35 mln €.</p> <p>Rail Baltica projekti Eesti osa 2021.a eelarves sisaldab</p> <p>Vanasadama trammiliini projekteerimistööid summas 260 000 €.</p>	<p>Ühenduste arendamise ja erinevate liikumisviiside ühendamise meetmete raames toetatakse kohalike teede lõike, mis ühendavad erinevaid TEN-T võrgustikku kuuluvaid taristuid. Perioodil 2014-2020 eraldati toetust Tallinna, Narva ja Tartu linnale kokku 71,27 mln €. Perioodi 2021-2027 vahendite jaotus on veel otsustamata, kuid kuna EL on võtnud vastu kaalukad eesmärgid rohepöörde osas, siis suuremates linnades toetame perioodil 2021-2027 rattateede põhivõrgustike ja trammiteede rajamist ning multimodaalsete sõlmpunktide arendamist. Seda selleks, et propageerida linnades, kus õhusaaste ja CO2 kontsentratsioon suurim, säästvat ja puhast liikuvust.</p> <p>Lisaks eraldab riik vastavalt riigieelarvelistele võimalustele suurema transiitliiklusega kohalike teede lõikudele juhtumipõhist toetust. 2018. aastal eraldati kohalikele omavalitsustele juhtumipõhist toetust 9 mln €, millest transiitteid toetati 7 mln €. 2019. aastal eraldati juhtumipõhist toetust 6 mln €, millest transiitteedele kulus üle 4 mln €.</p> <p>2020. aastal eraldati kohalike teede toetuseks kokku 80,4 mln €, sellest valemipõhist toetust kokku 59,3 mln eurot ning juhtumipõhist toetust kokku 21,1 mln eurot.</p> <p>2021. a riigieelarvest otsustas Vabariigi Valitsus eraldada kohalike teede investeeringutoetusi omavalitsuste võimekuse tõstmiseks ja majanduse elavdamiseks täiendavaid eraldisi 17 279 067 euro suuruses summas.</p>	Osapoolte seisukohad esitatud

¹⁸ täpsustus: ELVLi ettepanekud esitatud 15.12.2020. 26.01.2021 astus ametisse uus Vabariigi Valitsus

<p>tunnustele vastava tee korrashoiu kohustus jääb KOV kanda, kuigi see peaks olema riigi ülesanne.</p> <p>Olemuslikult riigiteedena olevatena ja riigile strateegiliselt tähtsate transpordiobjektide ühendusteena (ligi 1,77 mln m² (106,163 km)), tuleb nende korrashoidu finantseerida riigieelarvest summas 52,5 mln €/aastas, mis on arvestatud <u>Tallinna tänavate PMS analüüsi</u> 2015. hindade alusel nõutava seisunditaseme saavutamiseks vajalik teehoiu kulu aastas.</p> <p>Liiklusseaduse §-s 1¹ on muu hulgas reguleeritud riigitee ehitamise raames ka riigile mittekuuluva tee osaline ehitamine, millest lähtuvalt on lubatud teehoiukavas oleva riigitee ehitamise raames riigile mittekuuluva tee osaline ehitamine, kui see on vajalik teedevõrgu terviklikkuse tagamisest avalikes huvides.</p> <p>Sellest lähtuvalt on ettepanek teedevõrgu arendamisel alustada läbirääkimisi kohalike omavalitsustega, et leppida kokku ja seadustada linnu/valdu läbivate teede omandivorm ja teehoiu rahastamine. See võimaldab koostöös Maanteeametiga alustada alljärgnevate olemuslikult riigiteede, sh. TEN-T võrgustikku kuuluvate maanteedehituste hoiu rahastamisega riigieelarvest:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vabaduse pst Männiku tee ristmikust kuni linna piirini Pääsküla jõe sillal; - Peterburi tee Vao ristmikust kuni Tartu mnt (või Smuuli teeni); - Rannamõisa tee Lõuka ristmikust kuni linna piirini Tiskre oja truubil; - Paldiski mnt Haabersti ristmikust kuni linna piirini Tähetorni ristmikul. <p>Tallinna linn on seisukohal, et pealinna suubuvate riiklikult tähtsate põhi-maanteedehituste, mis viivad rahvusvahelise lennujaama, sadama ja/või ühistransporditerminalini, riigiteede nimekirja kandmine (st kuni sihtkohani) ning teehoiu korraldamise kokkuleppimine peab toimuma riigi ja omavalitsuste vahel, andmata riigiteede nimekirja kantud teid riigi bilanssi.</p> <p>Riigi eelarvestrateegias 2021-2024 planeeritud investeeringute 4-aastane kava sisaldab Vanasadama ja kesklinna vahelise liikuvuskeskkonna arendamist 2021.a summas 4 354 000 €.</p> <p>Rail Baltica projekti Eesti osa 2021.a eelarve sisaldab Vanasadama trammiliini projekteerimistööid summas 260 000 €.</p>		<p>Kohalike teede lõikudel, mis viivad nt olulise tähtsusega sadamasse või lennujaama, võib esineda üksikuid funktsionaalseid riigitee tunnuseid, kuid liikluskoosseisu seisukohalt on tegemist eelkõige kohaliku liiklust teenindavate teedega ning seotud eelkõige kohaliku elu korraldamisega, mis on omavalitsuse ülesanne.</p>	
--	--	---	--

10.	<p>Teehoiuks mõeldud vahendite eraldamisel toetusfondi kaudu lähtuda kohalike teede pinna-arvestusele põhinevast registrist ja inventariseerimise käigus saadud liiklussageduse andmetest ning eraldada raha ka muude kohalike teerajatiste hoolduseks.</p> <p>Tänapäev riigi poolt eraldatud vahendid teehoiu kulude katteks ei kata tegelikku vajadust, mistõttu on järgnevatel aastatel vajadus tõsta teehoiuks mõeldud vahendeid iga-aastaselt vähemalt 5% kuni teede olemi kohase amortisatsiooni välja saavutamiseni.</p> <p>Teehoiuks mõeldud vahendite võrdsetel alustel eraldamisel toetusfondi kaudu tuleb lähtuda kohalike teede pinnaarvestusel põhinevatest riikliku registri andmebaasidest. Hetkel kasutusel oleva teehoiu vahendite eraldamise meetodika muutmine saab toimuda kohalike teede inventeerimise tulemusel omavalitsusliidu ettepaneku alusel.</p> <p>Maanteeameti poolt korraldatud kohalike teede inventeerimine on lõppenud. Seisuga 22.08.2019 edastatud info kohaselt on loomisel kohalike teede panoraampiltide vaatamise rakendus (EyeVi). Teehoiu toetuse jaotuse arvestuse uue meetodika väljatöötamise eelduseks on kohalike teede inventeerimise jätkutegevuste läbiviimine. MKM on teinud ELVL-ile ettepaneku inventeerimise jätkutegevuste (kohalike teede liiklussageduse analüüs, kohalike teede optimaalse seisukorra määratlemine ning kohalike teede teehoiuks vajaminevate vahendite suuruse analüüs) läbiviimiseks ja rahastamiseks. Inventeerimise jätkutegevuse rahastamiseks on kavas esitada taotlus Riigikantseleile toetuse eraldamiseks Poliitikakujundamise kvaliteedi arendamine meetmest. Kuivõrd toetusfondi osaks olev kohalike teede teehoiu toetus võib tulevikus muutuda kohaliku omavalitsuse üksuste püsiva tulubaasi osaks, soovib MKM kaasata meetodika muutmisel ka Rahandusministeeriumi. Teede pinnaarvestusel põhinev arvestus kajastab objektiivsemalt kohalike teede teehoiu vajadusi ning järgib võrdse kohtlemise põhimõtet. Arvestada tuleb ka jalgratta- ja/või jalgteid.</p> <p>Kuna Tallinna linn ELLi liikmena ei ole nõustunud juhtumipõhise toetusega kohalike teede hoiu toetuse arvelt, on majandus- ja taristu-ministri 19.10.2017 määrusega nr 53 "<u>Kohaliku tee ehitamiseks juhtumipõhise investeeringutoetuse andmise põhimõtted</u>" sätestatud tingimused täiendavate eelarveliste vahendite arvel. RES transpordi programmi kohaselt eraldatakse juhtumipõhist toetust kohalikele omavalitsustele kokku summas 20 mln € (2021).</p>	<p>Selgub 2021 aasta teises pooles (vastavalt Riigihanke tulemusel) ERC Konsultatsiooni Osauhingu analüüsist.</p>	<p>Teehoiu toetuse jaotuse uue meetodika väljatöötamine on kavas teostada kohalike teede inventeerimise jätkutegevuste läbiviimise järgselt.</p> <p>Samas inventeerimise jätkutegevuste läbiviimine ei ole meetodika muutmise eelduseks.</p> <p>Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium saab teha ettepaneku Vabariigi Valituse määruse muutmiseks kohe, kui meetodika muutmissettepanek on ELVL poolt töörühmale esitatud.</p>	<p>Osapoolte seisukohad esitatud</p>
-----	--	---	---	--------------------------------------

11.	<p>Finantseerida riigieelarvest linnade haldusterritooriumil asuvate ühistranspordi infrastruktuuri osaks olevate maakonnaliinide bussipeatuste väljaehitamist ja sisustamist marsruutidel, mida linnaliinibussid ei läbi</p> <p>Liikumisvõimaluste tagamine kõigile elanikele on üleriigiline prioriteet. Kuna Tallinnas elab ja töötab kõigi naabervaldade elanikke, peaks riigipoolne toetus hõlmama ka investeringutoetusi selliste ühistranspordi tugisüsteemide arendamiseks ja infrastruktuuri kaasajastamiseks (peatuste väljaehitamine, ümberistumisterminalide rajamine), mis ei ole seotud linnasisese ühistranspordi korraldamisega, kuid on oluline väljaspool linna elavate elanike liikumisvõimaluste tagamiseks.</p> <p>Kuna nimetatud taristu korrashoidu ja puhastamist korraldatakse linna kulul, kuid rajatised teenindavad väljaspool linna elavate elanike huve, on linn seisukohal, et need kulud tuleb linnale hüvitada nt. Harju maakonnale eraldatava riigieelarvelise ühistranspordi toetuse kaudu.</p>	Bussipeatuse kohandamine, uuendamine liitmine üldteavitussüsteemidega ca 400 tuh € aastas	<p>MKM-i vaates jätab seadus vajaliku paindlikkuse, mida on toetanud ka vastav halduspraktika, mille kohaselt on bussipeatuste rajamist riigiteedel finantseeritud nii riigieelarvest kui KOV-de eelarvetest, sõltuvalt peatuse rajamise asjaoludest.</p> <p>Kui on tegemist riigitee rekonstrueerimisega, siis on üldreeglina projektis kajastatud ka bussipeatused ning need ehitatakse Transpordiameti teehoiu eelarve vahenditest. Samuti on bussipeatustega seonduvaid kulutusi sihtfinantseeritud riigieelarves maakondliku ühistranspordi korraldamiseks ettenähtud toetustest, mis on eraldatud vastava piirkonna ühistranspordikeskusele.</p> <p>KOV-de poolset finantseerimist eeldaks eelkõige nende peatuste rajamisel, mida kasutavad ainult kohalikud ,st valla või linnaliinid, aga ka teiste liinide korral, kus näiteks kiiret lahendamist vajab vaid mõne üksiku kohalikus omavalitsuses elava inimese sõiduvajadus, aga riigieelarvest vahendite taotlemise menetlus oleks liigselt aeganõudev, või ka Transpordiamet ei planeeri lähiaastatel teehoiu projektide raames vastavat bussipeatust rajada vms.</p> <p>Sobilikum lahendus tuleks vajadusel leida juhtumipõhiselt eelkõige ühistranspordikeskuse tasandi koostööformaadis, kuna selles osalevad ühistranspordi korraldavad pädevad asutused, nii piirkonna omavalitsused kui maanteeamet riigi esindajana.</p>	Osapoolte seisukohad esitatud
12.	<p>Kaasata omavalitsuste esindajaid nii uue ehituseadustiku kui ka planeerimisseaduse muutmise aruteludesse ning viia läbi ehitisregistri (EHR) täiustamine hõlbustamiseks suuremahuliste projektdokumentatsioonide menetlust, sh:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) arendada välja EHRis eskiiside, muudatusprojektide ja riikliku järelevalve menetluste osa; 2) oluliselt tõhustada/ kiirendada käivitunud EHRi lubade menetlemise rakenduse töökindlamaks ja kasutajasõbralikumaks muutmist. 	Ei vaja rahalist toetust	Lähiaastatesse planeeritud arendused suurendavad EHR-i jõudlust, kasutajamugavust, veakindlust ja protsesside läbipaistvust, kuid otseselt suuremahulise projektdokumentatsiooni käitlemise hõlbustamiseks samme planeeritud ei ole. Need hõlmaks rohkem IT infrastruktuuri poolt. Oleme nõus, et sellised tegevused on vajalikud. Muuhulgas sisaldavad need arendused ka menetluskeskkonda ametisiseste ülesannete jagamise funktsionaalsuse loomist.	Osapoolte seisukohad esitatud

<p>Ehitusseadustiku kehtestamisega on likvideeritud ühtne teede regulatsioon, kohustused, vastutused ning piirangud, millel on oluline roll avalikus õiguses.</p> <p>Seetõttu vajab täpsustamist teerajatiste osas nii ehitus- kui ka kasutuslubade väljastamise kohustuslikkus.</p> <p>Tänavate ja teede osas on linn huvitatud eelkõige linnale ületulevate teede ja tänavate, sh tänavavalgustus ja sademeveekanaliseerimine, ehitusprojektidele EHR-is ehitus- ja kasutuslubade menetlemisest. EHR-i kaudu ei saa enam menetleda kasutusteatisi.</p> <p>Ehitusseadustiku alusel asutatud EHRi kasutamisel on praktikas ilmnenud mitmed kitsaskohad, mida oleks vaja üle vaadata/kohendada.</p> <p>EHR ei vasta suuremahuliste ehitusprojektide menetlusnõuete vajadustele, mistõttu on projektide menetlemine oluliselt viibinud võrreldes 2015. aastaga. Probleeme valmistab suurte andmemahtude üleslaadimine.</p> <p>Vajadus on EHR-i laadida dwg faile ja jagada ametite siseselt ülesandeid. Tähtaja märkimisel arvestada tööpäevadega, mitte nädalapäevadega.</p> <p>Õigusaktid näevad ette riikliku järelevalve andmete olemasolu EHRis, kuid täna seda võimalust ei ole. Ehitusseadustiku alusel teevad järelevalvet nii KOVID kui ka mitmed riigiasutused, kuid info objekti teise asutuse järelevalves oleku kohta puudub.</p> <p>EHRi töökindluse ja kasutajasõbralikkuse (õigemini nende puudumise) taga seisab hetkel suur hulk tööjõudlust.</p>		<p>Niisamuti on oluline kodanike/ettevõtete (taotlejate), omavalitsuste ja kooskõlastajate jaoks tagada ühtsed menetlused teede ja muude rajatiste jaoks. See eeldab muuhulgas EHR-i ja e-ehituse platvormi tihedat integratsiooni Teeregistriga.</p> <p>Käimas on ehitusseadustiku rakendumise analüüs, milles tuginetakse tekkinud praktikale ja tuvastatakse kitsaskohti seoses ehitussektori digitaliseerimise vajadustega. Analüüsi tulemus võetakse aluseks seaduse väljatöötamiskavatsuse ning muutmiseelnõu koostamisel. ELVL-i tõstatatud probleem on meile varasemast teada ja lahendame selle eelnimetatud töö käigus.</p> <p>Ehitussektori õigusliku poole pealt on ehitise elukaare õigusruumi digitaliseerimiseks kohandamise projekt käimas. Uuringu eesmärk on luua kõigile lihtsasti mõistetav, praktikas jõukohaselt rakendatav ja uuendus-tele suunatud ehitusvaldkonna digitaliseerimiseks sobiv õigusruum. Uuringusse on kaasatud kõik asjakohased turuosapooled (KOV, erialaliidud, riigiasutused) intervjuude või küsimustiku kaudu. Kehtiv seadus- andlus ei reguleeri eskiiside ja ehitusprojektide muudatuste esitamist pädevale asutusele menetlemiseks, seega vajaks selliste menetluste arendus EHRis eelnevalt seadustiku muudatust.</p> <p>Järelevalve menetluste läbiviimist EHRi keskkonnas toetame ja oleme planeerinud arendusega alustada selle aasta teisel poolel.</p> <p>Ilmselt on siin silmas peetud kasutusloa andmist riigi- teedel asuvate sildadele ja viaduktidele KOV poolt. Ministeeriumi poolt on esitatud ettepanek see vastuolu muuta selliselt, et riigi sildadele ja viaduktidel väljastab kasutusloa Transpordiamet.</p> <p>Ideaalis võiks olla teerajatiste kasutusloa andmete täielik ühildumine Teeregistris nõutud andmeväljadega, et vältida samade andmete mitmekordset sisestamist.</p>	
---	--	--	--

			<p>EHRi poolt ei ole takistusi täiendavate lahtrite ning vastava andmevahetusfunktsiooni lisamisega. Küll aga on EHRis probleemiline järjest suuremahulisemate projektdokumentide vastuvõtt. Vastuvõtu mahu suurendamine eeldab investeeringuid Riigipilve riistvarasse, kuhu EHR majutatakse, kuid vastavasisulisi otsuseid ei ole tehtud.</p> <p>.dwg asemel võetakse kasutusele otse .ifc (3D) formaadi digitaalse chitusingo sisestamiseks.</p> <p>Varasematel kohtumistel lepiti kokku, et ELVL esitab täpsema probleemikirjelduse ning ettepaneku EHR lahtrite lisamiseks/ muutmiseks.</p>	
13.	<p>Seoses suur- või raskeveoste lagundava mõjuga teekattele ning sildade-viaduktide konstruktsioonile ning ühtlasi Tallinna linna tulubaasi vähenemisega suur- või raskeveose teostamisel, muuta majandus- ja taristuministri 4.09.2015 määrust nr 114 „Eriveo tingimused ning eriveo teostamise ja erilubade väljaandmise kord ning tee omanikule tekitatud kulutuste hüvitamise, eriloa menetlustasu ja eritasu määrad“ alljärgnevalt:</p> <ol style="list-style-type: none"> Kehtestada § 14 lg-s 2 sätestatud eriloa kiirendatud korras vormistamise menetlustasuks vähemalt 20 eurot. Suurendada veose kogukaalu ja teljekoormuse ületamise eest ette nähtud tasumäärasid praegu kehtivatega võrreldes vähemalt 2,5 korda, sest kõnealuste veoste lagundav mõju teekattele ning sildade-viaduktide konstruktsioonile on suurim. <p>Majandus- ja taristuministri 4.09.2015 määrusega nr 114 „Eriveo tingimused ning eriveo teostamise ja erilubade väljaandmise kord ning tee omanikule tekitatud kulutuste hüvitamise, eriloa menetlustasu ja eritasu määrad“ § 14 lg 1 kohaselt on eriloa menetlustasu 6 eurot. Määruse § 14 lg 2 sätestab, et menetlustasu kiirloa vormistamise (vormistatud kiiremini kui 8 töötundi jooksul) eest 10 eurot. Kuna tavalise loa ja kiirloa menetlustasu erinevus on vaid 4 eurot, ei motiveeri see taotlejaid õigeaegselt eriluba taotlema. Seetõttu kasutab valdav enamik taotlejaid nüüd kiirloa vormistamise võimalust. See põhjustab suurt halduskoormust, mistõttu pole võimalik kiirendatud korras lube vormistada määruses ettenähtud aja jooksul.</p>	<p>Ei vaja rahalist toetust</p>	<p>Menetluses on liiklusseaduse muutmise ettepanek, mis näeb ette kiirkorras antud eriloa menetlustasu kuni 30 eurot iga tee omaniku poolt välja antud eriloa kohta.</p> <p>Teeomaniku tulubaasi vähenemine ei ole piisav alus eritasu määrade suurendamiseks. Eritasude kehtestamisel peab arvestama mitte ainult tee omaniku kulutusi teehoiule, vaid ka vedude tõhustamise võimalusi ning samuti ka regulatsiooni terviklikku mõju majandusele ja teistele valdkondadele. Veose kogukaalu ja teljekoormuse ületamise eest ette nähtud tasumäärad on küll juba aastaid olnud samad, kuid 2018. aastal on lisandunud vedajatele kohustus maksta ka teekasutustasu.</p> <p>Koostamisel on eriveo määruse muutmise eelnõu, mille raames kaalutakse uuesti ka esitatud ettepanekuid. Eelnõu ametliku kooskõlastamise käigus on võimalik tõstatatud teemadel täiendavalt konsulteerida, samuti ka esitada muid muudatusettepanekuid</p>	<p>Osapoolte seisukohad esitatud</p>

	<p>Põhiosa ülegabariidilistele veostele väljastatavatest erilubadest on seotud Tallinna sadama kaudu liikuva transiidiga ning linnas toimuva ehitustegevusega. Erilubade väljastamisest saadav tulu sõltub seega nii riigi poolt kehtestatud tariifidest kui Tallinnas toimuvast ehitustegevusest ning linna läbivatest transiitveostest.</p> <p>Samas on suur- või raskeveosed lagundava mõjuga teekattele ning sildade-viaduktide konstruktsioonile, tuues kaasa täiendavaid teede korrashoiu kulusid veoselubadel märgitud marsruutidel</p>			
14.	<p>Töötada välja meetmed linnalistes piirkondades lamellrehvide kasutamise soodustamiseks või maksustada naastrehvide kasutamist</p> <p>Kuna tihedalt asustatud piirkondades avaldavad naastrehvid õhukvaliteedile rohkem negatiivset mõju, kui hõredamalt asustatud piirkondades, on ettepanek välja töötada meetmed linnalistes piirkondades lamellrehvide kasutamise soodustamiseks ja propageerimiseks.</p> <p>Alternatiivina kaaluda kohaliku maksu kehtestamist naastrehvide soetamisel ja selle suunamist teede korrashoiuks.</p>	<p>Ennetustegevuse kulud ca 50-100 tuh kolmel järgneval aastal.</p> <p>2022. aastal arvestuslikult 30 000 eurot</p>	<p>Naastrehvide kasutusmaksu kehtestamine kohalikul tasandil vajab enam KOVide poolset selgitamist, sh maksustamise viiside ja administreerimise osas. Arutelud kohalike maksude teemal toimuvad rahanduse töörühmas.</p> <p>Õigusaktidega sellist selektiivsus tekitada, et suuremates linnades sõidetakse peamiselt lamellrehvidega ei ole kahjuks võimalik. Kui on olemas konkreetsed ettepanekud, millised need meetmed on, siis oleme valmis neid arutama, kuna õhusaaste ning teede kulumise vähendamine on kindlasti oluline küsimus.</p> <p>Naastrehvi ostumaksu on keeruline administreerida, kuna rehve saab lihtsalt tellida ka välisriikidest interneti kaudu, lisaks võib hoogustuda piirikaubandus, kuna ka Eesti naaberriikides on naastrehvid laialdaselt levinud. Seega võivad sellest maksust pigem teiste riikide rehvimüüjad.</p> <p>Naastrehvide kasutusmaksu kehtestamine nõuab kulukaid infotehnoloogilisi arendusi ning suurendab järelevalve halduskoormust, lisaks seab see eba võrdsesse olukorda inimesed, kes ei ela linnades ning kelle igapäevased liikumised toimuvad eelkõige kõrvalteedel, kus ei tehta libedusetõrjet ning kus naastrehvide kasutamine on ohutum. Seega naastrehvide maksustamist me hetkel ei toeta.</p>	Osapoolte seisukohad esitatud
15.	<p>Riigil analüüsida uute taristuobjektide rajamiseks vajalike maapõuevarade mahtusid ja sobilike karjäärade asukohti ning</p>	<p>Pigem riigipoolsed kulud, analüüsi läbiviimiseks ning</p>	<p>Harjumaa maakonna ehitusmaavarade teemaplaneering, mille lähteülesande valmistab ette KeM, on pidurdunud seni vahendite puudumise tõttu.</p>	Osapoolte seisukohad esitatud

<p>sätetada kord, mille alusel suunatakse kaevandamise keskkonnatasudest suurem osa kohalikule omavalitsusele.</p> <p>Eesti Mäetööstuse Ettevõtete Liidu (EMTEL) hinnangul ohustab Eesti ehitusturgu toorainekriis, kuna teede ja hoonete rajamiseks vajalikud paekivivarud hakkavad lõppema ning lube uute karjäärade avamiseks ei anta. Kõige paremad lubjakivivarud on Tallinna lähiümbruses Jõelähtme ja Harju vallas. Samas on Jõelähtme valla valimisliidu lepingus kirjas, et kaevandusi seal ei avata.</p> <p>Suurte ehitusobjektide rajamiseks ei piisa kodumaisest materjalist, kuid materjali Soomest, Norrast või Rootsist toomine toob kaasa teedehituse ja muu taristu ehituse tunduva kallinemise.</p> <p>Vabariigi Valitsuse tegevusprogramm 2019-2023 sätestab¹⁹ transpordi ja taristu valdkonnas suuremahuliste taristuinvesteeringute projektide ettevalmistamise, mis kasvatab järsult vajadust ehitusmaavarasid ammutada, kuid riik ei ole analüüsinud, kui palju uued taristuobjektid lisanduvalid maapõuevarasid nõuavad ja kui palju selleks tuleb lisakarjääre avada. Analüüsitud on seda vaid Rail Balticu puhul ning Eesti geoloogia-teenistus on uurinud ehitusmaavarade olukorda ja vajadust Harju maakonnas. Tulemus näitas, et ehitusmaavara ei jätku.</p> <p>Teemaks on olnud teenindusteede alusmaterjalina aheraine kasutamine, kuid suure liikluskoormusega teede jaoks pole see materjal sobiv.</p> <p>Seadus on andnud valitsusele võimaluse sõltumata kohaliku omavalitsuse otsusest kaevandamis luba välja anda, kuid sellega võivad kaasneda pikaajalised kohtuvaidlused. Kuigi kaevandajad maksavad kaevandamisõiguse tasu keskkonnahäiringute vähendamiseks, on kohalikule omavalitsusele ja konkreetsele kogukonnale, keda kaevandamine häirib, laekuv tulu praktiliselt reguleerimata.</p>	<p>ehitusmaavarade olukorda ja vajaduste väljaselgitamine</p>	<p>Paralleelselt teostab Eesti Geoloogiateenistus uurimistöid maakondade kaupa selgitamiseks uute taristuobjektide rajamiseks vajalike maavarade võimalikku kasutuselevõttu erinevates piirkondades.</p> <p>Kaevandamisõiguse tasude jätkusuutlikuma kontseptsiooni väljatöötamiseks on MKM moodustamas RAMi, MKMi, KeMi spetsialistidest koosnevat töörühma, et tulla välja põhjendatud uute tasudega ettepanekutega 2021 aasta lõpuks.</p> <p>Hinnanguline lisavajadus analüüside ja uurimistööde teostamiseks on vähemalt 100-150 tuhat eurot aastas.</p>	
<p>16. Euroopa Liidu struktuurivahendite 2021+ planeerimise ja CO2 kvootide müügist saadavate vahendite arvel näha ette toetusmeetmed teede, tänavate, sildade, viaduktide, raudtee peatuste taristu jms. ehitamiseks ja renoveerimiseks; vee- ja kanalisatsioonisüsteemide EL nõuetega vastavusse viimiseks, seal hulgas sademevee eelvoolude rajamiseks ja ühisvoolsete</p>	<p>CO₂ kvoodi müügist tänavate, sildade, viaduktide, raudtee peatuste taristu jms. ehitamiseks ja renoveerimiseks samuti vee- ja</p>	<p>CO₂ vahendeid planeeritakse jooksvalt, võttes arvesse saada olevaid vahendeid, mis sõltuvad nii meie kohustuste täitmise tublidusest kui ka CO₂ kvoodi turuhinnast.</p> <p>CO₂ vahenditest jt nn rohefondidest investeeringute tegemisel lähtume meetmete kulutõhususest ja nende marginaalkulust ehk püüame ühe euro eest võimalikult</p>	<p>Osapoolte seisukohad esitatud</p>

¹⁹ täpsustus: ELVLi ettepanekud esitatud 15.12.2020. 26.01.2021 astus ametisse uus Vabariigi Valitsus

	<p>kanalisatsioonisüsteemide lahkvooleks viimiseks. Samuti kergliiklusteede rahastamine.</p> <p>Tallinna linnas on mitmete ehitus- ja taristuobjektide, eriti suuremate ristmike rajamise eelduseks sademevee eelvoolu rajamine, mistõttu on ettepanek, et Keskkonnainvesteeringute Keskus näeks ette ehituse, energeetika ja transpordi valdkonnas rahastusmeetme sademevee eelvoolude rajamiseks ja ühisvoolsete kanalisatsioonisüsteemide lahkvooleks viimiseks.</p>	<p>kanalisatsioonisüsteemide</p> <p>EL nõuetega vastavusse viimiseks 70 mln eurot aastas.</p> <p>Kergliiklusteede kavandamiseks (1000 km maksumusega 138,6 mln €) ca 35 mln € aastas</p>	<p>palju kasvuhoonegaaside või muude saasteainete heidet vähendada.</p> <p>Rattateede ja kergliiklusteede investeeringuteks oleme kavandamas toetusmeetmeid EL SF-st. Eelistame rattateede lahendusi, mis on suunatud tervikliku rattateede võrgustiku loomisele või nende ühendamisele.</p> <p>Kliimamuutustega kohanemisega seisukohad on esitatud keskkonna- ja maaküsimuste töörühma all punkt 2.</p>	
17.	<p>Riigieelarveliste vahendite, CO2 kvootide müügist saadavate vahendite või EL 2021+ vahendite arvel finantseeritav toetusmeetmed liikuvuse parandamiseks, sh elektrisõidukite laadimistaristu rajamiseks, ühistranspordi veeremi soetamiseks, ühistranspordi jm aktiivsete liikumisviiside taristu rajamiseks.</p> <p>Elektritranspordi arendamiseks uute trammiliinide ehitus ja vastava veeremi soetus, jalgrattateede ehitus, elektri ja vesiniksõidukite laadimistaristu rajamine jms. Laadimistaristu loomine aitab tagada kiiremat üleminekut heite- ja müravabale autokasutusele, mis on oluline nii keskkonnahoiu kui ka kliimamuutuste mõju leevendamisel.</p> <p>Elektrisõidukite laadimistaristu ehitamine on eelduseks madalama müra- tasemega sõidukite kasutuselevõtuks. Lisaks autodele peaks taristu võimaldama laadida ka teisi elektrilisi sõidukeid (jalgrattad, tõukerattad jne).</p>		<p>EL SF-st oleme kavandamas meetmeid trammiliinide rajamise, multimodaalsete sõlmpunktide arendamise ning jalgrattateede põhivõrgustike ehitamise toetamiseks.</p> <p>Samuti on RRF-st planeeritud vahendid vesiniku kasutuselevõtu toetamiseks. Esimene vesiniku piloot-voor korraldatakse CO2 kauplemistulust ja on suunatud vesinikutehnoloogiate tervikahelatele.</p> <p>Laadimistaristu rajamise võimalike toetusmeetmete kujundamisel tuleb arvestada ka ülevõetava keskkonnasõbralike ja energiatõhusate maantesõidukite direktiivi (2019/1161), mis sätestavad kohustused avaliku sektori hankijatele, nt 2025. aastaks peab olema hangetes vähemalt 31% keskkonnahoidlikke busse, sh pool selles tuleb tagada nullheitmetega ehk kas elektri või vesinikubusside abil.</p> <p>Erasõidukite laadimistaristu arendamine on MKM-l erastatud ning selles toimib konkurents. Samas näeme võimalikku vajadust toetada nt eramute ja kortermajade juurde renoveerimistel laadimistaristu rajamist.</p>	Osapoolte seisukohad esitatud

5. IKT tööruhma kokkuvõte (info koondatud seisuga 18.02.2021)

nr	Eesti Linnade ja Valdade Liidu ettepanekud ja selgitused		Ministeeriumi seisukoht	Tööruhma kokkulepe, eriarvamused
	Ettepanek ja põhjendus	ELVLi ettepanek maksumusest		
1.	<p>Ühtse kaevetööde, tänavate ajutiste sulgemiste ja teiste teemaa-alal toimuvate teehoiutööde menetlemise normdokumendi väljatöötamine</p> <p>Tallinna linna haldusterritooriumil on kasutuses toimuvate kaevetööde, tänavate ajutiste sulgemiste ja teiste teemaa-alal toimuvate teehoiutööde menetlemise infosüsteem (edaspidi <i>Operatiivinfo</i>). Infosüsteem on koostatud AS Spin TEK poolt ning seda rahastati Riigi Infosüsteemi Ameti kaudu 100% ulatuses Euroopa Regionaalarengu Fondist. Andmekogu/infosüsteem on kaevetööde ja tänavate ajutiste sulgemiste lubade taotluste elektroonseks vastuvõtmiseks, menetlemiseks, lubade väljastamiseks, järelevalvetoimingute teostamiseks ning eelpoolnimetatud tegevuste käigus tekkinud andmete avalikustamiseks.</p> <p>Kasutajaid ja andmesisestajaid üheaegselt teenindav andmekogu muudab andmete haldamise tsentraalseks, tagades kasutajatele aktuaalsete andmete kättesaadavuse ja teha need masinloetaval kujul kättesaadavaks kõikidele soovijatele.</p> <p>Arvestades, et riik on toetanud Tallinna linnas hästi toimiva operatiivinfo andmekogu loomist, ning kaevetööde teostajad on sageli samad teistes piirkondades, on vajadus teha sarnaseks omavalitsustes teetöödega seonduvad menetlused kogu vabariigis.</p> <p>Võimalusel tuleks analüüsida Tallinna operatiivinfosüsteemi universaalselt omavalitsustele kättesaadavaks tegemist (sh vastavust riigi poolt kehtestatud avaliku sektori poolt arendatavate infosüsteemide nõuetele).</p> <p>Andmekogu eesmärk on tagada andmete kättesaadavus teistele infosüsteemidele, näiteks Maanteeameti „TARK TEE“.</p> <p>Maanteeamet on andmekogu „TARK TEE“ ühe arendamise suunana kavandanud koostööd linnade ja kohalike omavalitsuste teede andmete osas.</p>	<p>Normdokumendi väljatöötamise eelanalüüsi (protsesside kaardistus, universaliseerimise analüüs ja eelnõu koostamine) eeldatav maksumus: 15 000 €</p> <p>Tallinna OPIS universaliseerimise analüüs: planeeritud vastavasse, IKT strateegias kinnitatud eelotlusesse</p> <p>(esitatakse 2021 IKv, maksumus kokku 20-le infosüsteemile 50 000 €)</p>	<p>Teehoiutööde menetlusprotsesside kaardistus- ja normdokumendi väljatöötamiseks vajalikud vahendid palume leida ELVL-Rahandusministeeriumi koostöö lepingu vahenditest.</p> <p>Vahendid infosüsteemi OPIS (SpinTEK) analüüsiks (kasutamine teistes omavalitsustes) palume taotleda MKM infosüsteemide analüüsideks ettenähtud taotlusvoorust.</p> <p>Juhime tähelepanu, et meile teadaolevalt on infosüsteem OPIS eraettevõtte omandis ning Tallinn ostab infosüsteemi teenust platvormi teenusena (SaaS). Eraettevõtte omandis oleva tarkvara arendamine sh tarkvara analüüs avalikest vahenditest ei ole lubatud. Seega vastava taotluse rahuldamine eeldab täiendavaid tingimusi, mis tuleb läbi rääkida eelotluse kaitsmise käigus.</p>	<p>Osapoolte seisukohad esitatud.</p>

2.	<p>Tulla ettepaneku juurde muuta loomatauditõrje seaduse § 11 sõnastust ning panna lemmikloomade registreerimise korraldamise kohustus riigile tagasi peale ELVL poolt KOV IKT strateegia alusel läbiviidava projekti lõpp-aruande kinnitamist.</p> <p>Planeeritud on KOV IKT strateegias elanikkonnale teenuseid e-kujul osutatavate infosüsteemide analüüs, mis pakub mh välja tegevused ja vajalikud lahendused teha need elanikele ühest kohast ja võimalikult universaalselt kättesaadavaks (vajadusel rakendades sh ka asutuste-üleseid menetlusi ning infosüsteemide-vahelist andmevahetust). Analüüsi teiseks tulemiks on arendusvajaduse ettepanekud seoses ISKE, eIDAS, DHX, X-Tee6, GDPR ning Ligipääsetavuse direktiivi juurutamisega. Tekkivale andmestikule leitakse tööriist andmete <i>up to date</i> hoidmiseks.</p> <p>Selle analüüsi valimisse võetakse ka LLR ja lemmiklooma-register.ee infosüsteemid. Analüüsi järelduste tulemustel võib olla võimalik uue (riikliku)registri loomise ettepaneku juurde tagasitulek.</p> <p>Õigusliku regulatsiooni küsimus – kas lemmikloomade registreerimise funktsioon peab olema kohalik või riiklik – on suunatud teise töörühma (keskkonna- ja maa töörühm).</p>	<p>LLR ja lemmikloomaregister.ee universaliseerimise analüüs: planeeritud vastavasse, IKT strateegias kinnitatud eeltaotlusesse (esitatakse 2021 IKv, sama, mis ep 2)</p>	<p>Praegu kasutusel olevad registrid on eraõigusliku isiku omandis. Riik ei saa kohustada ostma teenust eraturult ilma konkursita. Üleriigilise registri kasutusele võtmiseks peaks see olema riiklik register, kuid sellise loomiseks puuduvad rahalised vahendid ja ka otsene vajadus.</p> <p>Loomatauditõrje seisukohast ei ole üleriigilise registri järele vajadust, sest lemmikloomade puhul ei ole jälgitavus nii oluline kui põllumajandusloomade puhul, keda kasvatatakse toidu saamise eesmärgil ja nende registriandmed on olulised selleks, et tagada toiduahela jälgitavus tootjast tarbijani. Lemmikloomade registreerimine on eeskätt vajalik kohaliku omavalitsuse üksuste selleks, et paremini korraldada oma territooriumil lemmikloomade pidamist, sealhulgas hulkuvate loomadega seonduvaid tegevusi.</p> <p>Vt ka keskkonna- ja maaküsimuste töörühma ettepanekute punkt 5.</p>	<p>Osapoolte seisukohad esitatud.</p>
3.	<p>Tagada Sotsiaalteenuste ja -toetuste andmeregistri (STAR) võimekus andmevahetuseks KOV-ide andmekogudega.</p> <p>Tagada STAR järjepidev arendamine vastavalt kohalike omavalitsuste vajadustele ja seaduste muudatustega lisandunud ülesannetele</p> <p>Analüüsida STAR-i iseteeninduskeskkonnale ligipääsu loomist universaalse KOV teenusteportali (KOVTP) baasil (seostatult teiste valdkonna KOV teenuste ja riigi sündmusteenustega).</p> <p>Riik pani matusetootuse maksmise alates 2018. aastast KOV ülesandeks, andes selleks rahalised vahendid üle omavalitsustele ja sätestades kohustuse andmete kandmiseks matusetootuse saajate kohta STAR-i. Samas ei paku STAR endiselt ühtegi e-teenust kodanikele. Peamiselt just seetõttu loodi Tallinnas matusetootuse</p>	<p>Taotletakse vastavate rahade planeerimist SKA eelarvesse (mis seotud STAR-i poolsete arendustega). KOVTP poole menetluskeskkonna loomise projekt (SF, universaalne kõikidele infosüsteemidele, analüüsis) katab ELVL kulude poole ja seda läbirääkimistel eraldi ei taotleta.</p>	<p>SKA-I on plaanis alustada 2021.a analüüsi SKAISis ja STARis hallatavatele teenustele ühise iseteeninduse loomiseks. Ühise iseteeninduse loomine nõuab ka õiguslikku analüüsi, sest inimene hakkaks oma üldandmeid (nt kontaktandmed, pangakonto, volitused jne) uuendama mõlema andmekogu jaoks ühest kohast.</p> <p>Plaanis on alustada ka analüüsi teenuseosutaja funktsionaalsuse väljaarendamiseks nii, et see vastaks suurte ja väikeste teenuseosutajate vajadustele ja võimalustele. Eesmärk on standardiseerida teenuseosutaja ja SKA/KOV andmevahetus.</p>	<p>Läbirääkimised lõpetatud.</p> <p>STAR arenduste ettevalmistamine jätkub STAR töörühmade raames.</p>

	<p>lahendus Tallinna universaaltoetuste andmekogusse UNTO, mis võimaldab taotlejal lihtsalt ja mugavalt paari klikiga taotlust esitada.</p> <p>UNTO on üles ehitatud nii, et võimaldaks x-tee kaudu andmevahetust STAR-ga. Eelkõige matusetootuse menetlemisel on otsustavaks andmete massiivse käsitsi sisestamise asemel kasutada andmeallikana juba olemasolevaid andmeid. Tallinna linn on valmis omaltpoolt rahastama liidestumist STARga, kuid asjaajamine SA-ga TEHIK on jäänud toppama, sest plaanitakse omaniku vahetust jmt.</p> <p>Endiselt on välja arendamata teenuseosutajate ja kliendipäeviku moodulid, puudu on iseteeninduse moodul klientidele. Süsteem on üles ehitatud keeruliselt ja mitte kasutajasõbralikult, mis võtab kasutajalt palju väärtuslikku tööaega. Riik teostab suuri reforme, kuid ei ole võimeline STAR arendusi samas tempos ellu viima, nt hooldusperede registri arenduse viibimine pool aastat. Siiani on puudu liidestumised erinevate riiklike registritega, saamaks KOV sotsiaaltöötajatele ligipääsu Töötukassa, Sotsiaalkindlustusameti infosüsteemides olevale detailsemale infole, et vältida kodanikelt info uuesti esitamist.</p> <p>ELVL ja Majandus- ja kommunikatsiooniministeeriumi koostöös on alanud on üleriigilise universaalse KOV teenusteportaali (KOVTP) uue versiooni analüüs, mis koondab tervikuks kõik KOV kaudu esitatavate teenuste e-kujul taotlemise ning liidab need menetlustes riigi infosüsteemidega tervikuks ja sündmuspõhiseks. Seetõttu on mõistlik analüüsi liituda ka Sotsiaalministeeriumi poolt, sidudes menetlused e-teenuste taotlemisel tervikuks ka seoses STAR-iga.</p>		<p>Võimalusel palume ELVLil kaasata SKA ja TEHIKu esindajad KOVTP menetluskeskkonna loomise analüüsi, et vältida dubleerivaid arendusi.</p> <p>MKM sündmusteenuste analüüsis on kaasatud nii SOM, SKA kui TEHIK.</p> <p>Esimene sotsiaalvaldkonna sündmusteenus, mille analüüs algab peale hanke võitjaga lepingu sõlmimist, on lapse sünni sündmusteenus. Lisaks riiklikele teenustele peaks analüüs katma ka KOVi teenused, mis on lapse sünniga seotud. Lapse sünni sündmusteenuse analüüsi on MKM kaasanud ka KOVide esindajad. Kõik SKA poolt hallatavad lapse sünni sündmusteenuse osateenused valmivad hiljemalt aprill 2022.</p> <p>MKM on ettevalmistamas ka lähedase surmaga seotud sündmusteenuse analüüsi, kuhu on samuti planeeritud kaasata nii SOM, TEHIK, SKA kui KOVide esindajad.</p>	
4.	<p>2021+ SF rahastusperioodil KOV IKT strateegias kinnitatud infosüsteemide arendustele ja ELVL IKT kompetentsikeskuse arendamiseks rahastusskeemi loomine 2021+ SF regionaalarengu toetamise meetmest, kus eesmärgiks on regionaalse ettevõtluse lisandväärtuse kasvatamine, KOV võimekuse ning avalike teenuste kvaliteedi ja investeringute toetamine. Alternatiivina on ettepanek KOV infosüsteemide arendusi 2021+ toetada MKM digiriigi arendamise suunast, kui seda finantseeritakse sihtotstarbeliselt RAM regionaalarengu suuna meetmest, eesmärgiga</p>	<p>Kinnitatud KOV IKT strateegia maht - 5,6 milj€ (sellest IKT kompetentsikeskus 2022-24 600 000€ ehk 200 000/a)</p> <p>Kui laiendada taotlusvooru kõikidele KOV-dele (st mitte vaid strateegia projektid, vaid ka selle põhised KOV ühisprojektid) – 20,1 milj € (sellest personal 2 839 000€)</p>	<p>MKM ja RAM otsivad võimalusi omavalitsuste infotehnoloogia keske toetamise suurendamiseks.</p> <p>2021.a esitada strateegias näidatud projektitaotlused MKM SF taotlusvooru.</p> <p>Rahandusministeerium jätkab ELVL väikearenduste ja kompetentsikeskuse finantseerimist koostöökokkuleppes näidatud ulatuses.</p>	<p>Osapoolte seisukohad esitatud.</p>

	<p>teha KOV-ide kesksete lahenduste ja kompetentsikeskuse arendamise programmiline meede.</p> <p>ELVL on tänaseks suhelnud seoses selle ettepanekuga erinevate osapooltega, kuid ühtset selgust selles, milline saaks olla lahendus, tänaseks ei ole. On reaalne oht, et KOV IKT SF allikatest finantseerimine võib selliselt jääda katmata, mis tõenäoliselt viib langusesse KOV kesksete infosüsteemide arendamise ning IKT alase koostöö.</p>	<p>Vahendeid taotletakse kas RAM või MKM SF eelravesse. Tõenäoline KOV-de poolne 15% omaosalus (vo ka enam, sõltub kehtestavatest SF üldfinantseerimise tingimustest)</p>		
5.	<p>Esimesel võimalusel kokku leppida lahendus, kuidas teostatakse koostöös riigiga KOV IKT strateegias mainitud KOV IKT taristu infoturbe nõuetele vastavuse saavutamise projektid.</p> <p>Olukorras, kus omavalitsused kasutavad e-teenuste osutamisel erinevaid andmekogusid, tuleb vastavalt turvata ka KOV IKT taristud, mille kaudu erinevatesse andmekogudesse sisenetakse ning nendes olevaid andmeid töödeldakse. Linna- ja vallavalitsustes ning hallatavates asutustes tuleb liituda kiirete andmesideühendustega, luua optimaalsed, jätkusuutlikud ja turvalised IKT taristud. Omavalitsustele tekib võimalus saada IKT taristule kehtestatud etalonturbe nõuetele vastavat teenust ning teenusega seotud infosüsteemid majutatakse teenuse käigus Riigipilve või sellega võrreldava teenus- ja turbetasemega majutuskeskkonda. Vaata täpsemalt probleemistikku KOV IKT strateegiast (https://www.elvl.ee/kov_ikt_arengustrateegia#03)</p>	<p>Kui teostada riigieelarvest – 1 851 500€</p> <p>Kui teostada SF vahenditest – 3 000 000€</p> <p>Maksumuste erinevus, kui IKT taristu projekti taotleda riigieelarve või SF finantseerimise kaudu, tuleneb sellest, et Riigieelarve puhul kasutatakse toetus KOV-dele teenuse maksumuse 2a hüvitamiseks, SF puhul aga tuleb nõuete järgi hankida seadmed ja tarkvara</p> <p>ELVL-le, millega hakatakse teenust osutama ja mis antakse SF projektiga kinnitatud teenusepakkujale kasutusse.</p>	<p>Esitada täpsem projektitaotlus MKMi korraldatavasse IKT projektide RES taotluste raames märtsis 2021.</p>	<p>Kokkulepe, ELVL esitab täpsema taotluse märtsis 2021</p>

6. Kultuuri ja spordi valdkonna töörühma kokkuvõte (info koondatud seisuga 18.02.2021)

nr	Eesti Linnade ja Valdade Liidu ettepanekud ja selgitused		Ministeeriumi seisukoht	Töörühma kokkulepe, eriarvamused
	Ettepanek ja põhjendus	ELVLi ettepanek maksumusest		
	Eesmärk: Loodud on mitmekesised kultuuritarbimise võimalused			
1.	<p>Eraldada vahendeid kohalike omavalitsusüksuste (KOVde) omanduses olevate kuid üleriigiliste funktsioonidega kultuuriobjektide arendamiseks (näiteks nagu Tallinna Lauluväljak; Tallinna Linnateater; Tallinna Linnahall)</p> <p>Arvestades asutuste riiklikku tähtsust on hädavajalik riigipoolne suurem toetus, et tagada asutuste areng. Investeeringute tegemisel antud objektidesse on vajalik lisada linnapoolsele panusele teatud protsent riigieelarvest eraldatavaid vahendeid. - Vähemalt 2020. aasta tase</p> <p>Eraldada tegevustoetust kohalike omavalitsusüksuste (KOVde) omanduses olevate, kuid üleriigilise tähtsusega etendusasutustele ja professionaalsetele muusikakollektiividele (näiteks Tallinna Kammerorkester, Tallinna Filharmoonia). - 2020. aasta tegevtoetus 1,76 mln</p>	<p>Vähemalt 2020. aasta tase 2020. aasta tegevtoetus 1,76 mln</p>	<p>Koroonakriisiga seonduvalt on täiendavaid toetusi antud ka KOV omanduses olevatele asutustele Jätkatakse seniste kokkulepete täitmist.</p> <p>Ülevaade objektidest, mille arendamiseks riik on äsja panustanud või panustab:</p> <ul style="list-style-type: none"> • alates 2017. aastast Kalevi keskstaadioni rekonstrueerimisse (ca 4 mln); • 2018. ja 2019. a 520 tuhande euroga Tallinna Lauluväljaku kaare rekonstrueerimisse; • alates 2018. aastast Tallinna Linnateatri teatrikompleksi arendamiseks kokku 12,6 mln euroga (2021.aastasse eraldati täiendav 3 mln); • alates 2018. a Rääma sõudebaasi renoveerimisse kokku 1 mln euroga; • 2019 kuni 2022 Hiiumaa Spordikeskuse ehitamist 5 mln euroga • 2020.a ja 2021. a multifunktsionaalsete aastaringselt kasutatavate spordiväljakute, sh jalgpalli sisehallide rajamine 12 mln • Tallinna Kunstihoone renoveerimine 2021. a ja 2022. a kokku 6,5 mln eurot. • kohalikud spordiobjektide toetamine 2021. aastal: Kohtla-Järve spordikeskus (2,8 mln), Sillamäe spordikeskus (0,4 mln), Loksa spordikeskus (0,4 mln) • Ajakeskus Wittensteini toetamine 2021. aastal (0,3 mln) 	<p>Kokkulepe:</p> <p>Läbi Kultuuriministeeriumi täidab riik omapoolse kohustuse Tallinna Linna-teatri ehituse finantseerimises (ka kallinemise osa).</p> <p>Kultuuriministeerium peab prioriteediks ka Tallinna Lauluväljaku arendamist. Kui lauluväljaku puhul selguvad täpsed vajadused, saab läbi rääkida Tallinna linnaga finantseerimise osas ja Kultuuriministeerium riigieelarve strateegia ja riigieelarve protsessis esitada lisataotluse.</p> <p>Tallinna Linnahalli kasutusfunktsioon vajab täpsemat analüüsimist, et kas tegu oleks kasutusotstarbelt kultuuriobjektiga.</p> <p>Etendusasutuste ja muusikakollektiivide tegevuse toetamise osas jätkab Kultuuriministeerium seniste kokkulepete täitmist.</p>

	Eesmärk: Loodud on mitmekesised liikumisvõimalused ning noortesport on toetatud		
2.	<p>Toetada investeringute tegemist üleriigilise tähtsusega spordirajatiste renoveerimisel ja ehitamisel põhimõttel, et investeringu maht jaguneks pooleks riigi ja kohaliku omavalitsuse üksuse vahel.</p> <p>Ettepanek on tõsta prioriteetseks objektiks Kadrioru Staadion. Seda põhjusel, et tegemist on üleriikliku tähtsusega, rahvusvahelise potentsiaaliga ja mitmekülgset lisaväärtust loova, kuid tugevalt amortiseerunud ja kiiremas korras rekonstrueerimist vajava objektiga.</p> <p>Teiseks oluliseks objektiks on Pirita Velodroom</p> <p>Hetkel on Tallinna linn ja riik tegemas koostööd Kalevi Staadioni rekonstrueerimisel, kus panustatakse 50:50 põhimõttel 6 miljonit eurot. Projekt on lõpusirgel ja rohkem töös olevaid ning Tallinnas asuvaid riikliku tähtsusega spordiobjekte prioriteetide seas ei ole. Tegemist oli esmakordse sedalaadi koostööga Tallinna ja riigi vahel. Kuigi investeerimisobjektiks oli spordirajatis, siis riigi poolne huvi panustada oli seotud esmajärjekorras laulu- ja tantsupeo traditsioonidega. Tallinnas on arvukalt üleriikliku tähtsusega spordiobjekte, millede parendamine võiks olla nii riigi kui linna ühine prioriteet.</p> <p>Kadrioru Staadion: renoveerimise hinnanguline kogumaksumus – 12 mln eurot. Eesmärgiks on jätkuvalt riikliku tähtsusega Eesti rahvusstaadioni täielik renoveerimine kaas-aegseks võistlus- ja treeningkeskuseks.</p> <p>Hetkel käib erinevate mahtude kaardistamine ja projekteerimistööde ettevalmistamine. Mälestisena (muinsuskaitseobjektina) arvel oleva peatribüüni seisukorra hindamiseks läbi viidud ekspertiisi kokkuvõtte on, et hoone remonti ei ole enam võimalik edasi lükata. Lisaks kandekonstruktioonidele on väga halvas olukorras kõik kommunikatsioonid (elekter, vesi, küte). Kohene valmisolek on alustada staadioni peareeni valgustuse kaasajastamisega. Järjekorras ootavad:</p>	<p>KUM toetab 50/50 finantseerimise põhimõtet riigi ja kohaliku omavalitsuse vahel, kuid tegelikud otsused saavad toimuda juhtumipõhiselt tulenevalt rahaliste vahendite olemasolust ja objekti sisulisest tähtsusest.</p> <p>Ülevaade objektidest, mille arendamisse riik on äsja panustanud või panustab:</p> <ul style="list-style-type: none"> • alates 2017. aastast Kalevi keskstaadioni rekonstrueerimisse (ca 4 mln); • alates 2018. a Rääma sõudebaasi renoveerimisse kokku 1 mln euroga; • 2019 kuni 2022 Hiiumaa Spordikeskuse ehitamist 5 mln euroga • 2020.a ja 2021. a multifunktsionaalsete aastaringselt kasutatavate spordiväljakute, sh jalgpalli sisehallide rajamine 12 mln • kohalikud spordiobjektide toetamine 2021. aastal: Kohtla-Järve spordikeskus (2,8 mln), Sillamäe spordikeskus (0,4 mln), Loksa spordikeskus (0,4 mln) 	<p>Kokkulepe: Tallinna linna esindajad ja Kultuuriministeeriumi esindajad kohtuvad lähiajal, et leppida kokku üleriigilise tähtsusega Tallinna linnale kuuluvate spordiobjektide prioriteetsus, et milliste objektidega mis järjekorras ühisel finantseerimisel edasi liikuda.</p>

	<p>harjutusväljakute renoveerimistööd ja neid teenindava juurdeehituse rajamine, laoruumide laiendamine.</p> <p>Pirita Velodroom: multifunktsionaalse sisetreki projekteerimise ja ehituse hinnanguline kogumaksumus – 12 mln eurot.</p> <p>1969. a valminud velodroom on amortiseerunud ning treki-rada ei saa kasutada treeninguteks ega võistlusteks. Ettepaneku kohaselt on kavas senise velodroomi asemele ehitada kaasaegne spordikeskus, kus lisaks sisetrekile on areeni keskel võimalus erinevaid spordikatteid kasutades läbi viia mitmete teiste spordialade treeninguid, võistlusi ja muid üritusi.</p> <p>Kaasaegsel trekil on puidust ovaal siseringi pikkusega 250 m. Sisetrekk vajab maa-ala, mis on vähemalt 110-115 m pikk ja 55-60 m lai. Rahvusvaheliste võistluste korraldamiseks peaks keskus mahutama vähemalt 2000 pealtvaatajat. Uue multifunktsionaalse keskuse ehitamiseks on olemas kehtiv detailplaneering. Kohapeal on olemas kõik vajalikud kommunikatsioonid ja muu taristu.</p>			
Eesmärk: Rahvakultuur on hoitud ja edasi kantud				
3.	<p>Tagada riigipoolne järjepidev tegevustoetus KOVdele laulu- ja tantsupeotraditsiooni säilimise ja jätkusuutlikkuse osas, sh:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) lahendamist vajab laulu- ja tantsupeo protsessi korraldavate regionaalsete koordinaatorite töötasu ja -korralduslikud küsimused. 2) eraldada täiendavad vahendid KOVdele rahvarõivaste soetamise toetuseks (nt luua võimalus KOVdele toetuse taotlemiseks) <p>Laulu- ja tantsupeo protsessis osalevate kollektiivide tegevustoetusprogramm on hooajapõhine ning toetuse suurus on madal ning igal hooajal lähtub riigieelarve eraldisest.</p> <p>Autentsete rahvarõiva komplektide soetamine kollektiividele on osalejate jaoks kulukas tegevus.</p>	<p>LTP protsessis osalevate kollektiivide toetusprogrammi toetus 1,8 mln eurot. (2020. aasta tegevtoetus 1,2 mln eurot)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • LTP protsessis osalevate kollektiivide toetusprogrammi toetus on 1,2 mln eurot. • Laulu- ja Tantsupeo SA tegevustoetus 675 tuhat eurot aastas. • Laulu- ja tantsupeo kollektiivjuhtide palgatoetus alates 2021. aasta 2,7 mln eurot. • Eraldi toetab KUM meeste ja naiste tantsupeo läbiviimist (2021. aastal 22 500 eurot per pidu) <p>Riigi ülesanne on tagada vaimse kultuuripärandi väärtustamine, hoidmine ja arendamine, nagu ka laulu- ja tantsupeotraditsiooni jätkusuutlikkus. Riigi mõistes see tähendab laulu- ja tantsupidude korralduste jätkusuutlikkust. Sellega riik ka regulaarselt tegeleb. Riik toetab üleriigiliste pidude korraldust ja toetab korraldavat organisatsiooni Eesti Laulu- ja Tantsupeo Sihtasutust. Lisaks saab riigilt tegevustoetust Eesti Kooriühing ning</p>	<p>Kokkulepe:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. mõlemad osapooled on üksmeelel, et koordinaatorite töötasu ja korralduslikud küsimused vajavad edasist analüüsi ja teemat tuleb edasi käsitleda. Hea võimalus on selleks laulu- ja tantsupeo seaduse väljatöötamise protsess. 2. rahvarõivad – Kultuuriministeerium näeb ennast hetkel rahvarõivaste küsimuses pärandi hoidja rollis ehk on loonud võimalused, et säiliksid oskused rahvarõivaid

			<p>Eesti Rahvatantsu ja Rahvamuusika Seltsi. Kollektiivi juhtide oskuste ja tasemete tõstmiseks on loodud võimalus toetust saada mentortoetust, mida jagavad vastavalt oma valdkondadele Eesti Kooriühing ning ERRS. LTP protsessis osalevate kollektiivide toetusprogrammi maht tõusis 2020. aastal 1 mln euro pealt 1,2 mln euroni (toetatavate kollektiivide arv 1900-2000).</p> <p>KOV tasandil koori ja tantsujuhtide olemasolu saaksid KOVID kindlustada vähemalt laste ja noorte kollektiivide osas Huvitegevuse ja huvihariduse toetusprogrammi kaudu (14,25 mln eurot aastas).</p> <p>1) Laulu- ja tantsupeo maakondliku kuraatori valivad LTP maakondlikud komisjonid. Nende töö on ajutine ja on seotud maakonna kollektiivide ülevaatuste korraldamisega ja kollektiivide peole viimisega. Kuna kuraatori töö on üldjuhul lisatöö, siis seda kompenseerib ELT SA.</p> <p>2) Rahvarõivaste osas on võimalus saada toetusi KULKA rahvakultuuri sihtkapitalilt ning maakondlikelt ekspertgruppidele. Samuti on toetusi jaganud piirkondlikud LEADER grupid ning toetusi on jaganud lastekollektiividele rahvarõivaste soetamiseks kultuuriruumide toetusmeetmed. Lisaks toetatakse ka rahvarõivaste valmistamise õppimist. Eraldi toetusprogrammi rahvarõivaste ostmiseks ei ole, kuid toetatakse MTÜ Rahvarõivas kaudu kihelkondlike rahvarõivaste portaali haldamist, rahvarõivaste kandmise ja valmistamise teavitustööd, tuues s.h välja ka unustuse hõlma vajunud kihelkondade rahvarõivaid.</p> <p>Oluline: 2022 aasta on noorte laulu- tantsupeo aasta. Peo tootmine vajab lisaraha ca 2,2 mln eurot (KUM esitab lisataotluse)</p>	<p>valmistada ja mälu kihelkondade rahvarõivaste kohta (läbi kihelkondlike rahvarõivaste portaali haldamise toetamise). Kultuuriministeerium hetkel rahvariide soetamise toetamist keskselt riigi tasandil prioriteediks ei pea.</p> <p>Jätkatakse läbirääkimisi.</p>
4.	<p>Laulu- ja tantsupeo juhendajate väärtustamise kampaania korraldamine eesmärgiga tuua noori senisest enam selle ameti juurde.</p> <p>Probleem on selles, et noored ei vali õppimiseks dirigendi, rahvatantsu ja pilliõppe juhendaja ametit, kuna selle ametiga käib kaasas suur ebakindlus. Olukorras, kus riik on astunud</p>	Vajab analüüsimist.	<p>Aastast 2021 rakendub laulu- ja tantsupeo kollektiivjuhtide palgatoetuse meede (2,7 mln eurot.aastas), mis peaks ka kaasa aitama ameti väärtustamisele.</p>	<p>Kokkulepe: osapooled on üksmeelel, et tegu on pigem maine ja väärtustamise küsimusega, kui rahalise küsimusega.</p>

	suure sammu juhendajate palkade tasumisel ja seadustamisel oleks hea mõelda, kuidas neid erialasid populariseerida.			Lepiti kokku, et väärtustamise ja maine parandamisega saab kaasa aidata läbi koostöö erinevate katuseorganisatsioonide ja erialaorganisatsioonide. Väärtustamisele ja maine parandamisele aitab kaasa ka 2021. aastal rakenduv kollektiivjuhtide palgatoetuse meede.
5.	Muukeelsete kooride toetamine laulu- ja tantsupeol osalemiseks. Leida võimalus täiendavaks toetuseks muukeelsete kollektiivide laulu- ja tantsupeol osalemiseks.	LTP protsessis osalevate kollektiivide toetusprogrammi toetus 1,8 mln eurot. (2020. aasta tegevtoetus 1,2 mln eurot)	<ul style="list-style-type: none"> LTP protsessis osalevate kollektiivide toetusprogrammi toetus 1,2 mln eurot. Laulu- ja Tantsupeo SA tegevustoetus 675 tuh eurot aastas. Laulu- ja tantsupeo kollektiivjuhtide palgatoetus alates 2021. aasta 2,7 mln eurot. <p>Lisaks kollektiivjuhtide palgatoetuse rakendumisele on vaja siin eraldi tegevusplaani, mis oleks pigem mitte rahaline vaid selgitav/kaasav.</p>	Kokkulepe: osapooled leidsid, et teemat tuleb käsitleda laulu- ja tantsupeo seaduse väljatöötamise käigus.
	Eesmärk: Raamatukogud on kaasaegsed ja sisukad kultuuri- ja kogukonnakeskused			
6.	<u>Kahekordistada</u> vahendeid rahvaraamatukogude teavikute soetamiseks ja raamatukogusüsteemi arendamiseks, samuti toetuse eraldamist teavikute transpordiks. Vajadus on tekkinud laenuautomaatide ja muude digivahendite järele. Rohkem tuleb tähelepanu pöörata koostöös omavalitsustega raamatukogutöötajate koolitamisele ja järelkasvule. Tänased eraldised rahvaraamatukogudele on jäänud samasse suurusjärku eelmiste aastate tasemega, need ei ole piisavad valdkonna jätkusuutlikuks rahastamiseks. Samas on teavikute hinnatase märkimisväärselt tõusnud ning suurenenud on ka elanike ootused uute raamatukogu poolt pakutavate lisateenuste järele.	Vajab analüüsimist. Vähemalt 2020. aasta tase. Rahvaraamatukogu seadus on muutmisel. 2020. aasta raamatukogude teavikute toetus 1,88 mln eurot.	KUM peab raamatukogude valdkonna arendamist (sh teavikute kättesaadavuse suurendamist) oluliseks. Ette on valmistatud lisataotlus Raamatukogude digipööre ja kirjanduse kättesaadavuse parandamine (1,2 mln eurot aastas). Reformi vajadus ja eesmärgid: 1) Käivitada üle-eestiline raamatute e-laenutuse süsteem (et e-raamatud jõuaks kõigi lugejateni üle Eesti); 2) Parandada 521 rahvaraamatukogu tehnilist võimekust ning luua lugejale paremad tingimused raamatukogus töötamiseks (uued arvutid raamatukogus, avatud raamatukogu tehnika jm);	Kokkulepe: Kultuuriministerium peab raamatukogude arendamist RES 2022-2025 raames prioriteetseks teemaks ja esitab sellesisulise lisataotluse. KOV-de vaatest on oluline eelkõige teavikute soetamise toetuse suurenemine ja ühtse

	Transpordikulud teavikute transpordiks on senini KOVdele katmata.		3) Suurendada teavikute toetust, mille tulemusel saavad raamatukogud laenutada mitmekülgsemat kirjandust ning koordineerida maakondades raamatukoguteenust (teavikute toetus on püsinud aastaid sama, samas raamatute hinnad kallinevad); 4) Toetada eestikeelsete väljaannete kirjastamist (sh autoreid, illustraatoreid, tõlkijad).	laenutuskeskkonna loomine.
	Eesmärk: Loodud on mitmekesised liikumisvõimalused ning noortesport on toetatud			
7.	<p>Ettepanek on algselt algatada programm täiendavate liikumispauside ja -tegevuste projektide rahastamiseks koolides ja ka lasteaedades (Liikuma Kutsuv Kool)</p> <p>Spordivaldkonnas on oluline suurendada liikumist koolidesse. Laste vähenenud liikumine on üks suuremaid probleeme. Samas aitab liikumise soodustamine kaasa nutisõltuvuse vähendamisele, mis on saamaks oluliseks vaimse tervise probleemiks. Seda probleemi on võimalik lahendada spordi- ja haridusvaldkonna koostöös.</p>	Vajab analüüsimist.	<p>Praegu rakenduv programm Liikuma Kutsuv Kool on rahastatud välisvahenditest läbi Sotsiaalministeeriumi.</p> <p>Kultuuriministeerium on seisukohal, et Liikuma Kutsuva Kooli ideid, alusmetoodikat saab iga kool juba täna rakendada ja kõik ei vaja täiendavaid rahalisi vahendeid.</p> <p>Täiendavaid rahalisi vahendeid on vaja, kui tekib vajadus näiteks kooli hoove ümber kujundada, linnaplaneeringuid muuta jne.</p> <p>Liikumisaktiivsuse edendamine on KUM prioriteet, sealhulgas Liikuma Kutsuva Kooli idee.</p> <p>Edasine rakendamine sõltub riigieelarvevõimalustest.</p>	Kokkulepe: Vabariigi Valitsuse 100 päeva plaani kohaselt töötatakse välja liikumisaktiivsuse kontseptsioon ja sinna kaasatakse ka kohalike omavalitsuste esindajad.
8.	<p>Suurendada vahendeid ujumise algõpetuse läbiviimiseks ja korraldamiseks.</p> <p>Vaadata üle toetuse eraldamise põhimõtted arvestades muuhulgas KOVde transpordikulude kasvu. Seejuures peaks arvestama rohkem vahendeid hajaasustuse piirkondadele ning arvestades kaugust ujumisvõimalustele.</p>	Vähemalt 2021. aasta tase. (2020. aasta toetus 1,2 mln eurot)	<p>2021. aastal ja 2022. aastal jääb toetus tasemele 1,2 mln eurot aastas.</p> <p>KUM jääb seisukoha juurde, et praegune süsteem arvestab hajaasustusega.</p> <p>Tulumaksu kaudu antav raha ühe ujumise algõpetust saava lapse kohta on keskmiselt ca 62 € aastas. Tasandusfondis suurendatakse 7–15. a laste parameetri arvvaartust ja arvesse võetakse tagamaalisuse koefitsient täies ulatuses. Tulumaks ja tasandusfondi kokku tagab ujumise algõppe raha keskmiselt 60–135 € aastas lapse kohta. Tagamaalisuse koefitsient võimaldab arvestada hajaasustuse piirkondades transpordist tingitud täiendava kuluvajadusega laste ujualasse sõidutamiseks.</p>	Kokkulepe: ujumise algõppe programmi läbiviimist peetakse kahepoolselt jätkuvalt oluliseks.

9.	<p>Jätkata maakondade spordikeskuste programmist regionaalsete tervisespordikeskuste toetamist riigieelarvest</p> <p>Toetada jätkuvalt regionaalseid tervisespordikeskusi, mille kaudu paraneb tervisesporditeenuse kättesaadavus ja kvaliteet.</p>	600 000 eurot aastas	<p>Riigieelarvestrateegia 2019-2022 koostamisel otsustustati regionaalsete tervisespordikeskuste arendamise toetamine neljaks aastaks kokku 2,4 miljonit eurot (600 tuh eurot aastas). Aastatel 2021 – 2022 pole mingit kavatsust seda programmi lõpetada.</p>	<p>Kokkulepe: Kultuuriministeerium jätkab kokkuleppe täitmist. Regionaalsete tervisespordikeskuste toetusmeede jätkub aastani 2022.</p>
10.	<p>Liita Tartu Maraton rada riigi poolt toetust saavate tervisekeskuste (-radade) nimistusse.</p> <p>Tartu Maratoni rajast on kujunenud riiklikult prioriteetne terviserada. Lisaks rahvusvaheliselt tuntud Tartu Maratonile, Tartu Rattamaratonile ja Maastikumaratonile, on see rada huvilistele tasuta terves pikkuses (~60 km) aastaringiselt hooldatuna aktiivses kasutuses (tervise)spordi ja puhkepaigana. Sellest on kujunenud populaarne koht tuhandetele inimestele üle vabariigi, kui ka rahvusvaheliselt (eelkõige lätlased). Antud rada ületab oma mastaapsuselt KOV ja maakondlike piire ja ei ole enam ammu pelgalt ühe MTÜ, ega ühe omavalitsuse huvides tegutsev keskus. Riikliku stabiilse toetuse eraldamine looks võimaluse, et lumeperioodil on Tartu Maratoni rada suusarajana kvaliteetselt hooldatud täies pikkuses, kõikidel nädalavahetustel ja riiklikel pühadel kus raja kasutustihedus on kõige suurem. Koostöös Eesti terviseradadega paigaldati Tartu Maratoni raja algusesse Tehvandil (alates 18.03.2020) ja lõpp-punkti Tartu-maa Tervisespordikeskuses (alates 11.12.2019) liikumisloendurid, mis loevad kokku andurist mööduvad inimesed. Alates töösse rakendumisest näitavad andurid, et iga päev liigub Tartu Maratoni rajale liikumisharrastusega tegelema keskmiselt 600 inimest. Neist ca 300 inimest Maratoni stardist Tehvandilt ja teine 300 lõpp-peatuses Elvas. Statistika kajastab maratoniraja kasutust ainult lumeval perioodil (2020 talvel lund ei olnud). Selleks, et kaardistada veelgi täpsemalt maratoniraja terviklik kasutus plaanitakse koostöös Terviseradadega alates novembrist 2020 paigaldada rajale veel täiendavalt 6 andurit kasutajate loendamiseks. Kokkuvõtlikult saab käesoleva aasta kasutusstatistika alusel kinnitada, et Tartu Maratoni raja algust ja lõppu külastab iga päeva ca 600 inimest. Kui lisada juurde</p>		<p>KUM jääb hetkel eelmistel aastatel esitatud seisukoha juurde.</p> <p>KUM toetab ürituse korraldamist. Terviseradade toetamine käib läbi avatud taotlusvooru, kuhu rada haldav MTÜ saab oma taotluse esitada.</p>	<p>Kokkulepe: Lumerohketel talvedel on oluline täispikkuses Tartu Maratoni rada lahti ja korras hoida. Kultuuriministeeriumil on siinkohal valmisolek leida lisavahendeid. Täpsed kokkulepped sõlmitakse ministeeriumi ja raja hooldaja vahel.</p>

	<p>digitaalselt monitoorimata raja keskosa külastatavus (minimaalselt 100 inimest päevas), teeb aastaseks kasutuseks vähemalt 255 000 kasutuskorda. Kui arvestada, et lumega talvedel maratoniraja kasutus mitmekordistub (2011. a veebruaris loendatud Elvas minimaalselt 2000 külastust/päevas) siis saab kindlalt väita, et juba täna ulatub Tartu Maratoni raja, kui Eesti suurima välispordi rajatise kasutuskordade arv 500 000 kasutajani aastas.</p>			
11.	<p>Laiendada täiendavate vahenditega treeneripalga maksmise võimalusi vähemalt õpetaja töötasu alammäära tasemele. Oluline on laiendada ka treeneripalga maksmist treeneri kutse 4. taseme omanikele diferentseeritult treeneripalgast.</p> <p>Noorte liikumisharjumuste tõus on oluline eesmärk, et tõsta meie elanikkonna heaolu. Treeneri töö on samaväärne õpetajatööga ning seega peaks treeneritele eraldatud palga-toetus olema vähemalt õpetaja töötasu alammääraga samal tasemele. Juhime tähelepanu, et treenerite kvalifikatsiooni tõstmise on väga oluline ning seega soovime arutada võimalust laiendada diferentseeritult 4. kutsetasemega treeneritele palgatoetuse võimalust, mille eesmärk on laiendada kvalifikatsiooniga treenerite hulka ning innustada neid kõrgema kategoorika taotlemiseks. Täna annab riik treenerite palgatoetust alates 5. astme kutsekvalifikatsiooni omavatele treeneritele. Eesti spordiseaduse alusel kvalifitseerub 4. astme treener nooremtreenerina, kes võib samuti iseseisvalt juhendada huvitegevust. Eesti Spordiregistri statistika põhjal lõpetab igal aastal treeneritöö (ei pikenda kutsekvalifikatsiooni) ligemalt 300 treenerit (spordiregistris kokku ~3300 treenerit). Väärtustamaks treeneri kutset ja anda paremad võimalused ka noortele algajatele treeneritele, tuleks lisada riigi poolse toetuse saajate hulka ka 4. kutsekvalifikatsiooni taset omavad treenerid. Antud toetus võib olla eraldi toetus n.ö „starditoetus“ treeneri kutsetöö alustamiseks ning võiks olla ka ajalise piiranguga toetus, näiteks kolme aastane toetus, eesmärgiga antud perioodi jooksul tõsta oma kutsekvalifikatsiooni vähemalt ühe astme võrra ja saada edaspidi hetkel riigi poolt kehtestatud treeneripalga toetust.</p>	Vajab analüüsimist.	<p>2021.a toetusfond treenerite tööjõukulude katmiseks on 7,3 mln eurot.</p> <p>KUM spordiprogrammi esmane eesmärk on viia 5. kutsetasemega treenerite palk Eesti keskmisele tasemele. Kui antud eesmärk on täidetud, siis saab kaaluda ka madalamate kutsetasemega treenerite toetamist.</p>	<p>Kokkulepe: osapooled on üksmeelel, et 4. astme kutsekvalifikatsiooniga treenerite liitmine treenerite tööjõukulude katmise toetusfondi on perspektiivis mõistlik, aga enne tuleb saavutada 5+ kutsetasemega treenerite puhul eesti keskmine brutotöötasu või selle lähedane tase ja stabiilne treeningtundide tase.</p>

	Eesmärk: Valdkonnas töötavad spetsialistid on kompetentsed			
12.	<p>Suunata vahendeid treeneri- ja juhendajakoolituse programmide välja töötamise eesmärgiga tõsta laste ja noortega töötavate juhendajate teadlikkust erivajadustega lastega töötamisel ning ka laste abivajaduse märkamisel laiemalt.</p> <p>Täna on keerukad lapsed ja noored ka treeningutes ja huviringides, kuid treeneritel ja juhendajatel on vähene ettevalmistus nende lastega tegelemisele (erinevate diagnooside eripärad ja käitumissoovitused).</p>	Vajab analüüsimist.	Vajab kahepoolset koostööd.	Kokkulepe: teema vajab täiendavat analüüsi ja koostööd lisaks ka Haridus- ja Teadusministeeriumi ja Sotsiaalministeeriumiga, aga ka valdkondlike katusorganisatsioonidega nagu Eesti Paraolümpia-komitee MTÜ ja Spordikoolituse –ja Teabe Sihtasutus.
13.	<p>Vajadus on kultuurispetsialistide koolitusprogrammi järgi, et tõsta omavalitsustes kultuuri- ja spordivaldkonna kompetentsi</p> <p>Peale haldusreformi on omavalitsustes tööl kultuuri-korraldajad ja/või spordispetsialistid, keda varasemalt ei olnud. Nüüd oleks vaja tegeleda süsteemse valdkondliku koolitamisega, et tõsta spetsialistide teadlikkust ja asjakohasust valdkondades.</p>	Vajab analüüsimist.	Vajab kahepoolset koostööd.	Kokkulepe: Eesti Rahvakultuuri Keskusel on plaanis korraldada täiendõppe kursused KOV kultuurispetsialistidele.
	Eesmärk: Laste ja noorte huvi ja teadmised kultuuripärandist ja rahvakultuurist on paranenud			
14.	<p>Õpilastel on võimalus külastada mäluasutusi tasuta.</p> <p>Koostöös Haridus- ja Teadusministeeriumiga tuleks leida võimalusi õppekäikude suurendamiseks. Üheks võimaluseks on toetada koole täiendavate õppekäikude vahenditega ning teiseks võimaluseks on toetada mäluasutusi täiendavate vahenditega, et nad saaksid vastu võtta õpilasi erinevatesse koolitusprogrammidesse.</p> <p>Üheks võimaluseks on suurendada Vabariigi Valitsuse 02.02.2015.a. määrusega nr. 16 „Riigieelarveseaduses kohaliku omavalitsuse üksustele määratud toetusfondi vahendite jaotamise ja kasutamise tingimused ja kord“, § 1 lg 7 sätestatud toetuse mahtu ühe õpilase kohta ning võimaldada toetusest katta õppekäikude kulusid.</p>		<p>Kultuuriministeerium:</p> <p>KUM toetab niinimetatud kultuurirannitsa rakendamise ideed, mille kaudu toetada laste kultuurist osasaamist. Lisaks mäluasutustele hõlmaks „kultuurirannits“ ka teisi valdkondi: teater, kino, kontserdid</p> <p>KUM töötab välja lisataotlust.</p> <p>Haridus- ja Teadusministeerium:</p>	<p>Kultuuri- ja spordi-valdkonna töörühma kokkulepe: Kultuuriministeerium peab „kultuurirannitsa“ ideed RES 2022-2025 raames prioriteetseks teemaks ja esitab sellesisulise lisataotluse.</p> <p>Haridus- ja noorsootöö valdkonna töörühma kokkulepe:</p>

			Koalitsioonileppesest lähtudes on loomisel kultuurirahastu, mille eesmärgiks on suurendada noorte võimalust kultuurist osa saada.	1) Teeme koostööd Kultuuriministeeriumiga kultuurirahastu põhimõtte rakendamisel. Teeme koostööd Kultuuriministeeriumiga kultuurirahastu kontseptsiooni väljatöötamisel, toetame selle rakendamiseks lisarahastust riigieelarvest.
Eesmärk: <i>Kultuuripärand on hoitud ja korrastatud</i>				
15.	Suurendada kahekordselt vahendeid muinsuskaitseobjektide toetuseks. Muinsuskaitse all olevate kultuuriväärtuste säilimine peab olema kõrgendatud riikliku tähelepanu all. Eraldatud vahendid ei kata tegelikke vajadusi. Tekkinud on olukord, kus ühelt poolt on riik objektide kaitse alla võtmiseks deklareerinud, et nende säilimine on riiklik huvi, samas kõik kohustused objektide säilimise tagamiseks on pandud omanikule.	Toetused ja hüvitised mälestiste omanikele 2,8 mln eurot. (2020.a 1,4 mln €)	2021. aastal on toetused mälestiste omanikele kokku ca 4,5 mln eurot. KUM toetab mõtet, et toetusi mälestiste omanikele on vaja järk-järgult suurendada. KUM plaanib esitada lisataotlust, et toetuste baasrahastus tõuseks esialgu 1 mln eurot aastas.	Kokkulepe: Kultuuriministeerium peab mälestiste omanike toetamist jätkuvalt prioriteetseks teemaks ja esitab sellesisulise lisataotluse.
Eesmärk: <i>Loodud on mitmekesised kultuuritarbimise võimalused</i>				
16.	Lahendada Tallinna Linnavolikogu 05.10.2006 otsusega nr 300 tehtud ettepanek Mustpeade maja kui olulise kultuuriobjekti tagastamata jätmiseks Tallinna Linnavolikogu tegi Vabariigi Valitsusele ettepaneku Mustpeade maja hoonetekompleksi kui olulise kultuuriobjekti tagastamata jätmiseks 05.10.2006 otsusega nr 300 ehk enam kui 10 aastat tagasi. Valitsus on kahel korral, aastatel 2008 ja 2012, selle taotluse negatiivselt lahendanud, kuid neist otsustest võrsunud kohtuvaidlused kaotanud. Neli aastat on möödunud neist vaidlustest viimases kohtuotsuse jõustumisest, kuid selle aja vältel ei ole valitsus suutnud ettepanekut uuesti lahendada. Kõnealune hoone vajab säilimiseks ja senise kasutusfunktsiooni tagamiseks suuremahulisi investeeringuid, mida linn lahendamata omandiküsimuse tõttu teha ei söanda. Selliselt ohustab valitsuse otsustamatus		Uut täiendavat infot ei ole.	Kokkulepe: Ettepanekut töörühmas pikemalt ei käsitletud, teemat peaksid edaspidi arutatakse seotud osapoolte vahel.

<p>selle küsimuse lahendamisel hoone säilivust ja avalikke huve. Kohus osundas, et asja uuel läbivaatamisel peab valitsus Mustpeade maja vajalikkust kultuurialase tegevuse korraldamiseks sisuliselt analüüsima, arvestades seejuures vastava kultuuriobjekti olulisust ja ajaloolist tausta kultuuriasutusena, selle kasutamise intensiivsust ning asjaolu, kui perspektiivne on vastava objekti jätkuv kultuurialane kasutamine. Kohtud on tuvastanud, et Mustpeade maja funktsiooni olulise kultuuri- ning riikliku kaitse all oleva objektina ei ole vaidlustatud korralduses kahtluse alla seadnud ka Vabariigi Valitsus ise ning seega ei saa kahtlust olla, et tegemist on ORAS § 12 lg 3 p 5 toodud funktsioonile vastava ning kohaliku omavalitsuse seisukohast tagastamiseks mitteotstarbeka hoonega. Kohtud otsustasid, et sellise vara võib tagastada ainult juhul kui selgelt ilmneb, et hoone tagastamine ei saa halvendada kohaliku omavalitsuse ülesannete täitmist. Kohtud rõhutasid, et ei saa ORAS § 12 lg 3 p 5 kohase kaalutusotsuse tegemisel asjakohaseks pidada küsimust, kas Tallinna linn saaks oma kultuurilist tegevust korraldada ja teostada ka muudes hoonetes, kui Mustpeade majas. Mustpeade maja on linna kultuurialaste ülesannete täitmiseks vajalik ka täna ning tulevikus ja hoone tuleks seega jätta tagastamata.</p>			
---	--	--	--

7. Keskkonna töörühma kokkuvõte (info koondatud seisuga 18.02.2021 ja uuendatud 21.09.2021)

nr	Eesti Linnade ja Valdade Liidu ettepanekud ja selgitused		Ministeeriumi seisukoht	Töörühma kokkulepe, eriarvamused
	Ettepanek ja põhjendus	ELVLi ettepanek maksumusest		
1.	<p>Euroopa Liidu struktuurivahendite 2021+ planeerimisel näha etten „Rohepöörde“ meetmed omavalitsustele, mis toetaksid elukeskkonna „rohelisemaks“ muutmist.</p> <p>Kohalikel omavalitsustel oleks võimalus keskkonna valdkonda (so lokaalne taastuv/roheenergia tootmine ja võrkudesse ühendamine, energiasäästu projektid, ringmajandus ja loodushoid) kavandatavaid investeeringuid katta osaliselt EL struktuurivahenditest.</p>		<p>Hetkel avatud KOV jäätmete liigiti kogumise taristu II vooru (1,4 mln €), https://kik.ee/et/toetatav-tegevus/jaatmete-liigiti-kogumise-lahenduste-toetamine-kohalikes-omavalitsustes. EL 2021+ vahenditest jätkame taristu toetamist.</p> <p>Hetkel avatud biojäätmete ringlussevõtuks toetus (eelarve 3 mln €) https://kik.ee/et/toetatav-tegevus/jaatmete-ringlussevott-ja-ettevalmistamine. EL 2021+ vahenditest jätkame ringmajanduse toetustega (sh korduskasutus, jäätmetekke vältimine, ringlussevõtt).</p>	<p>Jätkatakse läbirääkimisi</p>

2.	<p>Euroopa Liidu struktuurivahendite 2021+ planeerimisel ja CO2 kvootide müügist saadavate vahendite arvel näha ette toetusmeetmed teede, tänavate, sildade, viaduktide, raudtee peatuste taristu jms. ehitamiseks ja renoveerimiseks; vee- ja kanalisatsioonisüsteemide EL nõuetega vastavusse viimiseks, seal hulgas sademevee eelvoolude rajamiseks ja ühisvoolsete kanalisatsioonisüsteemide lahkvooleks viimiseks.</p> <p>Linnades on ehitus- ja taristuobjektide, eriti suuremate ristmike rajamise eelduseks sademevee eelvoolu rajamine, mistõttu on ettepanek, et Keskkonnainvesteeringute Keskus näeks ette ehituse, energeetika ja transpordi valdkonnas rahastusmeetme sademevee eelvoolude rajamiseks ja ühisvoolsete kanalisatsioonisüsteemide lahkvooleks viimiseks.</p>		<p>Toetame ettepanekut ühisvoolsete kanalisatsioonisüsteemide lahkvooleks ehitamise toetamist, sest sellega vähendatakse reoveepuhastite hüdraulilist koormust ning reoveepuhastuse häiringuid sademeterikkal ajal. EL 2021+ vahenditest on planeeritud toetada kombineeritud sadeveesüsteemide sh. lahkvoolsete sadeveesüsteemide rajamist</p> <p>Ehitus- ja taristuobjektide sademevee eelvoolud on osa taristuobjekti tervikust, mistõttu tuleks eelvool kavandada taristuobjekti projekteerimisel ning eelvoolu rajamise kulu arvestada taristuobjekti maksumuse osaks. Võimalusel kaaluda ka muid sademevee lahendusi, sh säästvaid sadeveesüsteeme (<i>Sustainable Urban Drainage Systems – SUDS</i>)</p>	Jätkatakse läbirääkimisi
3.	<p>Kehtestada võrdsed tingimused vooluveekogude ja maaparandussüsteemide korrastamise ja hooldamise finantseerimiseks tiheasustusaladel</p> <p>Omavalitsuste piire ületavate vooluveekogude hoolduseks puudub terviklik finantseerimislahendus. Vooluveekogude seisundi parendamiseks on võimalik toetust taotleda Keskkonnainvesteeringute Keskusest.</p> <p>Maaparandusseaduse mõistes maaparandussüsteeme linna territooriumil ei ole. Linnade territooriumitel asuvad kraavid on rajatised, millede hoolduseks maaparandussüsteemide hoolduseks mõeldud toetused ei laiene.</p> <p>Linna territooriumil on vajalik liigvee ärajuhtimine merre, mis on ainuvõimalik maaparandussüsteeme kasutades. Seetõttu peab linn õigeks linna territooriumil maaparandussüsteemide kasutamist ning nende hoolduseks ja korrastamiseks samade finantseerimislahenduste kehtestamist.</p>	<p>Esialgse analüüsi maksumus suurusjärgus ~ 20 000 eurot</p>	<p>Linnapiirkondades asuvate kraavide hooldamiseks mõeldud rahalise katte saamiseks on menetluses oleva uue ÜVVKS eelnõu kohaselt võimaldatud lisada sademevee kraavid ühisveevärgi ja –kanalisatsiooni hulka, mistõttu nende hooldamise kulu võib tulevikus samuti lisada sademevee teenuse hinda. Siiski tuleks eraldi arvestust pidada avalike teede ja tänavate puhastamiseks ja kraavide hoolduseks mõeldud kulutuste osas.</p> <p>Vooluveekogude korrastamiseks on SA KIK Keskkonnaprogrammis loodud toetusmeede, mis lähtub veekogumi ökoloogilisest seisundist. Kui eesmärk on vähendada liigveest tingitud probleeme tiheasustusaladel, siis on sisuliselt tegemist üleujutusriskide maandamisega ning ka selleks on toetusmeetmed loodud (nii uuringuteks kui ehitustöödeks)</p>	Jätkatakse läbirääkimisi
4.	<p>Arvestada CO₂ kvootide müügittehingutest laekuvate vahendite suunamisel võimalustega linna heakorra tagamiseks. Riiklik või EL 2021+ vahenditest finantseeritav toetusmeede elektrisõidukite laadimistaristu rajamiseks kohalikele omavalitsustele</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Ettepanek on kaaluda võimalusi tulevaste perioodide CO₂ kvootide müügittehingutest laekuvaid vahendeid: 2) suunata tiheasustusaladel välisvalgustuse alaste kokkahoiumeetmete rakendamiseks, sealhulgas amortiseerunud valgustite 	<p>Alapunkt 1) riiki hõlmava tervikliku analüüsi teostamine. Hinnanguline maksumus 80 000 eurot</p> <p>Alapunkt 2) jalgrataste</p>	<p>Lähtudes Vabariigi Valitsuse 03.12.2020 otsusest (p3), mille kohaselt eraldatakse 2021. aastal vahendid vähese heitega sõidukite kasutuselevõtu edendamiseks, on Keskkonnaministeerium alustamas vastava meetme kujundamist koostöös Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumiga. Kaardistamisel on seotud analüüsi- ja uuringuvajadused.</p>	Jätkatakse läbirääkimisi

	<p>koos kande- ja liinielementide uuendamisega, mitmeastmelist juhtimist võimaldavate juhtimissüsteemide ja selleks sobivate valgustussüsteemide soetamiseks;</p> <p>3) rakendada linnades jalgrataste laenutussüsteemide ning turvaliste parklate loomiseks, integreerimaks rongiliine, maaliine ja linnasisest ühistransporti.</p> <p>Laadimistaristu loomine aitab tagada kiiremat üleminekut heite- ja müravabale autokasutusele, mis on oluline nii keskkonnanahoiu kui ka kliimamuutuste mõju leevendamisel. Elektrisõidukite laadimistaristu ehitamine on eelduseks madalama müratasemega sõidukite kasutuselevõtuks. Lisaks autodele peaks taristu võimaldama laadida ka teisi elektrilisi sõidukeid (jalgrattad, tõukerattad jne).</p>	<p>laenutus-süsteemide eeldatav maksumus: 10 000 000 eurot</p> <p>(Hinnang mis põhineb sarnase infrastruktuuri loomisel)</p> <p>Alapunkt 3) Laadimistaristu analüüs terve riigi jaoks suurusjärgus 50-60 000 eurot Erinevad standardid erinevate autode jaoks.</p>	<p>Lisaks kvoodirahadele on veel mitmeid rahastusallikaid, millest nt jalgrattavõrgustiku arengut toetada.</p> <p>Näiteks EL 2021+ ERF all planeeritud tegevus - suuremate linnade säästev liikuvus</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tallinna trammiliikluse arendamine - linnades ohutuse tagamiseks jalgrattateede põhivõrgustike ehitamine, sh hoiukohtade ja läbipääsutunnelite rajamine - sõlmpunktide arendus, sh Pargi&Reisi parklate rajamine, reaalajatabloode paigaldus jne 	
5.	<p>Muuta loomatauditõrje seaduse § 11 sõnastust ning panna lemmikloomade registreerimise korraldamise kohustus riigile</p> <p>§ 11 Koduloomade identifitseerimine ja põllumajandusloomade register lõige 1 sätestab:</p> <p><i>Loomaomanik on kohustatud tagama oma koduloomade identifitseeritavuse vastavalt käesoleva seaduse §-le 10. Identifitseerimiseks vajalikud vahendid väljastatakse loomapidaja kulul. Loomapidaja on kohustatud pidama peetavate põllumajandusloomade kohta arvestust ning registreerima nad riiklikus registris käesolevas seaduses ja selle alusel kehtestatud õigusaktides sätestatud korras. Kohalik omavalitsus korraldab koerte ja vajaduse korral teiste lemmikloomade üle arvestuse pidamist.</i></p> <p>Teha ettepanek sõnastada § 11 Koduloomade identifitseerimine ja põllumajandusloomade register lõige 1 järgmiselt:</p> <p><i>Loomaomanik on kohustatud tagama oma koduloomade identifitseeritavuse vastavalt käesoleva seaduse §-le 10. Identifitseerimiseks vajalikud vahendid väljastatakse loomapidaja kulul. Loomapidaja on kohustatud pidama peetavate põllumajandusloomade kohta arvestust ning registreerima nad riiklikus registris käesolevas seaduses ja</i></p>	<p>Esialgse turu-uuringu maksumus hinnanguliselt 15 000 eurot.</p> <p>Uuringule järgneks IT-süsteemi arendamine.</p>	<p>Ei toeta loomatauditõrje seaduse muutmist. Kehtiva loomatauditõrje seaduse § 11 lõike 1 kohaselt on loomaomaniku kohustus tagada oma looma identifitseeritavus ning kohaliku omavalitsuse üksuse ülesanne on korraldada arvestuse pidamist koerte ja vajaduse korral teiste lemmikloomade üle. Täpsema korra kehtestab iga kohaliku omavalitsuse volikogu koerte ja kasside pidamise eeskirjas KOKS § 22 punkti 36² alusel. Seaduses ei ole täpsemaid juhiseid selle ülesande täitmiseks, KOV on vaba valima meetodeid, kuidas ülesannet täidab ja milliseid registreid kasutab (KOV autonoomia ülesannet täites).</p> <p>Kui seadusandja asub ette kirjutama meetodeid ülesande täitmisele (kohustuslik liikmelisus üleriigilisele registrile), siis peab selleks olema ülekaalukas põhjus, sest vastasel juhul muutub see ülesanne selles osas riiklikuks koos ülesande täitmiseks vajalike vahendite eraldamisega KOVidele.</p> <p>Praegu kasutusel olevad registrid on eraõigusliku isiku omandis. Riik ei saa kohustada ostma teenust eraturult ilma konkursita. Üleriigilise registri kasutusele võtmiseks peaks see olema riiklik</p>	Jätkatakse läbirääkimisi

<p><i>selle alusel kehtestatud õigusaktides sätestatud korras. Riik korraldab koerte, kasside ja vajaduse korral teiste lemmikloomade üle arvestuse pidamist.</i></p> <p>Luu üleriiklik veebipõhine lemmikloomade register, mida haldaks riik ja kehtestada lemmiklooma omanikule kohustus mikrokiipimiseks ning üleriigilisse registrisse kasside-koerte kandmiseks. Riik on juba 2004. aastal investeerinud 30 000 krooni (üks kolmandik registri arenduse maksumusest) üle-eestilise lemmikloomade registri (www.llr.ee) infosüsteemi väljatöötamise. LLR register töötab endiselt, seda kasutab lisaks Tallinna linnale veel 47 omavalitsust üle Eesti. LLR-i registreile on Tallinn juurde arendanud ka varjupaigaliidese, mõlemad andmebaasid kasutavad sama kiibinumbriga otsingut ja omaniku andmete otsingut. See on oluliselt lihtsustanud nii Tallinna Keskkonna- ja Kommunaalameti, Tallinna Munitsipaalpolitsei Ameti kui ka varjupaigateenuseid pakkuvate mittetulundusühingute tööd. Seega ei ole otstarbekas uut infosüsteemi hankida, vaid jätkata olemasoleva ja toimiva infosüsteemi kasutamist.</p> <p>Antud hetkel on Eestis loomakaitsjate hinnangul ligi 100 erinevat lemmikloomaregistrit. Kolm suuremat on üle-eestilised: LLR lemmikloomaregister (registri hoolduse ja majutusteenused maksavad kinni kohalikud omavalitsused, loomaomanikule on looma registreerimine kui haldustoiming tasuta), väikeloomaarstide register (MTÜ Eesti Väikeloomaarstide Seltsi omandisse kuuluv register, kuhu loomade kandmise maksavad kinni loomaomanikud) ja Kennelliidu register (MTÜ Eesti Kennelliidu omandisse kuuluv register, mis on vaid tõutunnistusega koertele loodud andmekogu, kuhu ei kanta teistest liikidest loomi ega tõutunnistusega koeri).</p> <p>Lisaks on kohalikel omavalitsustel ja loomakliinikutel piirkonniti väiksemahulised registrid, millest osade andmed on kirjutatud üksnes paberkandjale. Koerte ja kasside kiibistamine ning registrisse kandmine tuleb Eestis muuta kohustuslikuks ja luua tuleb üks üle-eestiline register, mis annaks adekvaateset informatsiooni viivitusteta, et loom saaks esimesel võimalusel tagastatud omanikule. Antud küsimus tuleb lähendada riigi tasandil, sest registreid on palju, segadus seetõttu suur ja erinevate registreid haldajad omavahelisest koostööst huvitatud ei ole. Üleriigilise registri loomise tulemusena muutuks kohalike omavalitsuste tegevus tulemuslikumaks ja kulud väheneksid ning langeks kadunud ja hukkunud lemmikloomade arv.</p>		<p>register, kuid sellise loomiseks puuduvad rahalised vahendid ja ka otsene vajadus.</p> <p>Loomatauditõrje seisukohast ei ole üleriigilise registri järele vajadust, sest lemmikloomade puhul ei ole jälgitavus nii oluline kui põllumajandusloomade puhul, keda kasvatatakse toidu saamise eesmärgil ja nende registriandmed on olulised selleks, et tagada toiduahela jälgitavus tootjast tarbijani. Lemmikloomade registreerimine on eeskätt vajalik kohaliku omavalitsuse üksuste selleks, et paremini korraldada oma territooriumil lemmikloomade pidamist, sealhulgas hulkuvate loomadega seonduvaid tegevusi.</p>	
<p>6. Lisada Loomatauditõrje seaduse §-le 11 lõige, mis volitab valdkonna eest vastutavat ministrit kehtestama lemmikloomade</p>		<p>Loomatauditõrje seadus muutub kehtetuks 2021. aastal seoses uue veterinaarseaduse jõustumisega (EIS toimiku nr 20-1243), ning</p>	

<p>märgistamist ja Riiklikku Lemmikloomaregistrit ning selle tööd reguleerivat määrust.</p> <p>Vabariigi Valitsuse 16.04.2002 määruse nr 130 „Hulkuvate loomade püüdmise, pidamise ja nende omaniku kindlakstegemise ning hulkuvate loomade hukkamise kord“ § 6 kohaselt tuleb hukatud looma korjus käidelda loomatauditõrje seaduse § 19 lg 4 alusel.</p> <p>Sarnaselt põllumajandusloomade märgistamise ja registreerimisega tuleks reguleerida ka lemmikloomade märgistamine ja registreerimine. Vastasel korral ei taga seadusemuudatus, et lemmikloomade märgistamisel kasutataks ainult mikrokiipi, mitte looma küljest eemaldatavaid kaela-rihmanumbreid või ajaga tuhmuvaid tätoveeringuid. Samuti tuleks kehtestada Riikliku Lemmikloomaregistri andmekoosseis. Teha ettepanek lisada §-le 11 järgmine lõige:</p> <p><i>Koerte, kasside ja vajadusel teise lemmikloomade identifitseerimise ning nende kohta andmete registreerimise viisid ja korra, registreerimistunnistuse väljastamise korra ning lemmikloomade üle arvestuse pidamise korra kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega.</i></p> <p>Muuta Vabariigi Valitsuse 16.04.2002 määruse nr 130, jätta välja viide kehtetule seaduse punktile ja kehtestada regulatsioon, kuidas tuleb hukatud looma korjus käidelda.</p> <p>Seotud põhjuslikult eelmise ettepanekuga, tegevusega saab edasi minna peale seda.</p>		<p>seoses uue seaduse jõustumisega vaadatakse üle kõik seadusega seotud rakendusaktid (sh ka Vabariigi Valitsuse määrused).</p> <p>Maaeluministeerium algatas lemmikloomade märgistamise ja registreerimisega seotud küsimuste analüüsiks seaduseelnõu väljatöötamiskavatsuse (edaspidi VTK) koostamist. VTK valmib 2021. aasta jooksul ning vajadusel järgneb sellele veterinaarseaduse muutmine 2022. aastal.</p> <p>VTK-s nähakse vajadust analüüsida ühiskonna valmisolekut kohustuslikuks lemmikloomade kiipimiseks ning sellega kaasnevat mõju erinevatele osapooltele, sealhulgas andmete lemmiklooma-registrisse kandmisel ning andmekogude haldamisel. Lisaks on plaanis võrrelda ja analüüsida lemmikloomade andmete andmekogude haldamisega seonduvat, sealhulgas erinevaid olemasolevaid lemmikloomaregistreid ning võimalikke uusi lahendusi.</p> <p>Seega lõplik Maaeluministeeriumi seisukoht, kohustusliku lemmikloomade kiipimise ning lemmikloomade registri koosseisu kohta, antakse pärast VTK valmimist, sest ilma põhjaliku analüüsi ning mõjude hindamiseta ei ole seaduse muutmine nii olulises küsimuses põhjendatud.</p>	<p>ELVL vaatab sisuliselt läbi selle küsimuse.</p> <p>Jätkatakse läbirääkimisi</p>
<p>7. Eraldada vahendeid kohaliku omavalitsusüksuste (KOVde) omanduses olevate kuid üleriigiliste funktsioonidega looduskaitse või muinsuskaitse all olevate keskkonnaobjektide arendamiseks (näiteks nagu Kadrioru park; Tallinna Loomaaed; Tallinna Botaanikaaed)</p> <p>Arvestades asutuste riiklikku tähtsust on hädavajalik riigipoolne suurem toetus, et tagada asutuste areng. Kadrioru parki, Tallinna Loomaaeda ja Tallinna ning Tartu Botaanikaaeda ei külasta pelgalt tallinlased.</p> <p>Tallinna Loomaaed on ainuke omataoline tegelik loomaaed Eestis ning seega olemuselt rahvuslik. Loomaaeda külastab Tallinna elanike kõrval märkimisväärne osa inimesi mujalt Eestist saades osa loomaaia poolt pakutavast sõltumata elukohast. Seetõttu on kallutatud (ning paraku ka</p>	<p>Tallinna Loomaaed 14,57 mln eurot</p> <p>Tallinna Botaanikaaed 10 mln eurot</p> <p>Kadrioru park 14 mln eurot</p> <p>(maksumused pärinevad Tallinna linna 4</p>	<p>Riigi poolt oleme jätkuvalt valmis toetama konkreetseid tegevusi. Rahaliste vahendite olemasolul on seda tehtud ka seni. Eelkõige on loetletud objektid saanud finantseeringut erinevate EL toel tehtavate investeeringute näol. EL 2021+ vahenditest on planeeritud mh toetada linnade elurikkuse parendamist.</p>	<p>Jätkatakse läbirääkimisi</p>

	<p>mitteküllaldane) loomaaia finantseerimine ainult Tallinna vahenditest. See pärsib loomaaia terviklikku toimimist.</p> <p>Loomaaia põhilisteks ajalooliselt üle maailma väljakujunenud neljaks omavahel tugevalt läbipõimunud põhifunktsiooniks on haridus, loodushoid, teaduslikud rakenduslikud uuringud ja hariv puhkus.</p> <p>Arvestades tänapäevast tempokalt hoogu saavat inimtekkelist keskkonnanäriisi tema erinevates omavahel läbipõimunud ilmingutes (kliima soojenemine, loodusliku mitmekesisuse kiirenev häving, plastireostus, mulla kadu jne) muutub järjest kriitilisemaks just eelpool loetletud funktsioonide tulemuslik ühisrakendamine selleks, et säilitada meie elukeskkonda, täita seatud riiklike eesmäärke ning rahvusvahelisi kohustusi. Loomaaed on selles osas juba tõestanud oma võimekust sisult rahvusliku institutsioonina.</p> <p>Loodushoid ja uuringud pole seaduse järgi kohaliku omavalitsuse funktsioonid, vaid pigem riigi ülesanne, mida on raske täita vaid Tallinna rahastusega.</p> <p>Samuti on Tallinna Botaanikaai (TBA) puhul esmatähtis loodusharidus ning selle kõrval liigikaitse – tegelemine nii Eesti kui rahvusvaheliselt ohustatud taimeliikidega ning uuringute läbiviimine, sealjuures kindlasti mitte ainult linna, vaid kogu riigi jaoks. Pirita jõeoru maastikukaitseala, kus TBA paikneb, on riiklik kaitseala, mille õppetaristu ja taimekooslused on kogu Eesti elanikkonna harimiseks ning vajavad sellest tulenevalt riigi toetust. Kadrioru, sh parki kui Eesti esindusparki külastavad kõik riigi külalised kui Vabariigi presidendi residentsi. Aastas külastab Kadrioru parki üle 4,5 miljoni külalise nii Eestist kui välismaalt, mistõttu on riigipoolne toetamine pargi arenguks hädavajalik. Oluline on riigipoolne toetamine ka Tallinna kalmistutel olevate arhitektuurimälestiste säilitamiseks.</p> <p>Investeeringute tegemisel antud objektidesse on vajalik lisada linna-poolsele panusele teatud protsenti riigieelarvest eraldatavaid vahendeid.</p>	<p>aasta strateegiast)</p>		
8.	<p>Riigil analüüsida uute taristuobjektide rajamiseks vajalike maa-põuevarade mahtusid ja sobilike karjäärade asukohti ning sätestada kord, mille alusel suunatakse kaevandamise keskkonnatasudest suurem osa kohalikele omavalitsusele.</p>	<p>80 000 eurot (ekspert hinnang vajalike analüüsise hinna kohta)</p>	<p>Riigi maavarade majanduspoliitika elluviimine, maavarade kasutamise analüüsimine ning maavarade varustuskindluse hindamine on Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi valitsemisalas ning pädevuses.</p> <p>Suured infrastruktuuri arendused on pikaajalised ja keerulised protsessid, mistõttu on täpseid vajadusi raske hinnata, kuid</p>	<p>Jätkatakse läbirääkimisi</p>

	<p>Eesti Mäetööstuse Ettevõtete Liidu (EMTEL) hinnangul ohustab Eesti ehitusturgu toorainekriis, kuna teede ja hoonete rajamiseks vajalikud pae-kivivarud hakkavad lõppema ning lube uute karjäärade avamiseks ei anta. Kõige paremad lubjakivivarud on Tallinna lähiümbruses Jõelähtme ja <i>Harku</i> vallas. Samas on Jõelähtme valla valimisliidu lepingus kirjas, et kaevandusi seal ei avata.</p> <p>Suurte ehitusobjektide rajamiseks ei piisa kodumaisest materjalist, kuid materjali Soomest, Norrast või Rootsist toomine toob kaasa teedehituse ja muu taristu ehituse tunduva kallinemise.</p> <p>Vabariigi Valitsuse tegevusprogramm 2019-2023 sätestab²⁰ transpordi ja taristu valdkonnas suuremahuliste taristuinvesteeringute projektide ettevalmistamise, mis kasvatab järsult vajadust ehitusmaavarasid ammutada, kuid riik ei ole analüüsinud, kui palju uued taristuobjektid lisanduvad maapõuevarasid nõuavad ja kui palju selleks tuleb lisakarjääre avada. Analüüsitud on seda vaid Rail Balticu puhul ning Eesti geoloogiateenistus on uurinud ehitusmaavarade olukorda ja vajadust Harju maakonnas. Tulemus näitas, et ehitusmaavara ei jätku.</p> <p>Teemaks on olnud teenindusteede alusmaterjalina aheraine kasutamine, kuid suure liikluskoormusega teede jaoks pole see materjal sobiv.</p> <p>Seadus on andnud valitsusele võimaluse sõltumata kohaliku omavalitsuse otsusest kaevandamisloa välja anda, kuid sellega võivad kaasneda pikaajalised kohtuvaidlused. Kuigi kaevandajad maksavad kaevandamisõiguse tasu keskkonnahäiringute vähendamiseks, on kohalikule omavalitsusele ja konkreetsele kogukonnale, keda kaevandamine häirib, laekuv tulu praktiliselt reguleerimata.</p>		<p>tänaseks on seda teinud mitmed uuringud ning kavad. Tooksime välja Eesti Geoloogiateenistuse koostatud ehitusmaavarade leviku, kaevandamise ja kasutamise uurimistööd Harju, Rapla ning Pärnu maakonnas. Lisaks on Eesti Geoloogiateenistusel koostamisel uurimistöö Järva maakonnas. Täiendavalt on ehitusmaavarade nõudlust ja pakkumist analüüsitud Rail Baltica uuringutes ja eelprojektides.</p> <p>Tooksime veel välja, et Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium tellimisel on Tartu Ülikool välja töötamas ehitusmaavarade otstarbekama kasutuse mudelite ja riigi huvi määratlemise meetoodikat.</p> <p>Mis puudutab sobivate uuringualade ja karjäärade asukohtade analüüsimist, siis selleks on esimesed sammud juba astunud. Algamisel on Harju maakonna maavarade maakonnaplaneeringu teemaplaneering määramaks ruumiliselt perspektiivsete uuringualade ja kaevandamisalade paiknemine.</p> <p>Aheraine kasutamist on mitmel korral uuritud ja analüüsitud ning eesmärgiks on soodustada teisese toorme laialdasemat kasutatavaliku sektori ehitusprojektides.</p> <p>Kaevandamisõiguse tasust laekuv tulu on reguleeritud keskkonnatasude seadusega, kus on välja toodud, kui palju tasu laekub kohalikule omavalitsusele ühe ühiku kaevandatud maavara kohta.</p> <p>Käesoleval aastal on alustatud keskkonnatasude süsteemi tervikliku uuendamise protsessiga, mille käigus vaadatakse mh üle ka keskkonnatasu jaotamise põhimõtted kohalike omavalitsuste ja riigieelarve vahel.</p>	
9.	<p>Töötada välja seadusandlikud aktid, mis reguleeriks maavarade kaevandamist KOV-i territooriumil, sh tiheasustusalal</p> <p>KOV-idel (sh KOV-id tiheasustusaladel) puuduvad maavarade kaevandamise tõkestamiseks õiguslikud alused. Kaevandamisloasid pikendatakse olenemata kohaliku omavalitsuse vastuväidetest ja üldplaneeringutes määratud piirangutest. Iga uue geoloogilise uuringu loa ja kaevandamisloa puhul on kirjeldatud mõjusid ainult konkreetse taotluse raames. Kuna taotletavad alad jäävad oma suuruste tõttu kohustusliku keskkonnamõju</p>	60 000 eurot	<p>Maapõueseaduse § 35 lõike 1 punkti 10 kohaselt keeldutakse uuringuloa andmisest kui kohaliku omavalitsuse üksus ei ole nõus uuringuloa andmisega. Lisaks keeldutakse maapõueseaduse § 55 lõike 2 punkti 11 kohaselt kaevandamisloa andmisest, kui kohaliku omavalitsuse üksus ei ole nõus kaevandamisloa andmisega. Samad reeglid kehtivad ka kaevandamisloa muutmise ja pikendamise kohta. Kui kohaliku omavalitsuse üksus ei ole nõus nimetatud lubade andmisega, muutmise või pikendamisega, võib</p>	Jätkatakse läbirääkimisi

²⁰ täpsustus: ELVLi ettepanekud esitatud 15.12.2020. 26.01.2021 astus ametisse uus Vabariigi Valitsus

<p>hindamise piiridest enamasti välja (kaevandajad on erinevad ja iga luba taotletakse ning menetletakse eraldi), siis puudubki koosmõjusid hindavate uuringute ning kaevandamise osas ühtne nägemus KOV-ide haldusterritooriumitel. Üksikud keskkonnamõju hindamised, mis on tehtud, ei anna ühtset nägemust kogu maardla (sh maardlad tiheasustusosal) piirkonna olukorra kohta.</p> <p>Üldplaneeringute põhieesmärk KOV-ide haldusterritooriumitel on ruumilise arengu põhimõtete ja suundumuste määratlemine ning eelduste loomine hea elukeskkonna kujunemiseks.</p> <p>Üldplaneeringutes käsitletakse:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Erinevaid keskkonnaaspekte (veevarud, rohevõrgustik, kaitsealused liigid ja üksikobjektid jne) ja Status Quo koormus keskkonnale. 2. Tegevusi, mis käsitlevad veevarude kadusid. 3. Piirkondade analüüsi, kus võib kaevandada ja millises ulatuses ning kus tuleb hoiduda 4. Tegevuste analüüsi ja ettepanekuid, mis tagavad järgmiste eesmärkide üheaegse täitmise (ilma üksteist kompromiteerimata ehk arvestamata): <ul style="list-style-type: none"> o joogiveevarude kaitse; o toimimine rekreatsioonialana; o toimimine rohevõrgustiku tuumalana; o toimimine kaitsealustele kahepaiksetele, roomajatele, haudelindudele ja taimedele soodsa elupaigana ning toimimine soodsas seisundis liiviku- ja rabakooslusena; o riigikaitse. 5. Ruumiliste lahenduste analüüsi, mis aitavad tagada punktis 4 nimetatud eesmärkide täitmise. <p>Kuna tegelikkuses pikendatakse olemasolevaid kaevandamislubasid olenevata kohaliku omavalitsuse vastuväidetest ja üldplaneeringutes määratud piirangutest, ning ei analüüsita keskkonnamõjusid puhke- ja virgestusmaal (sh tiheasustusaladel) uute geoloogiliste uuringute läbiviimiseks ning karjäärade avamiseks, on vajalik välja töötada KOV-ide huvide kaitseks</p>		<p>kaevandamisloa andja taotleja ettepanekul taotleda loa andmiseks nõusolekut Vabariigi Valitsuselt. Vabariigi Valitsuse poole pöördumine on ainult erandkorras, kui selleks on ülekaalukas riigi huvi. 30 aasta jooksul on selliseid otsuseid tehtud alla 10ne.</p> <p>Vastavalt keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seadusele on maavara kaevandamine keskkonnamõjuga tegevus mille juures tuleb alati hinnata millist mõju taotletav tegevus võib avaldab. Seda tehakse keskkonnamõju hindamisega ja eelhinnangu andmisega. Kui maardlas on mitu karjääri hinnatakse alati keskkonnamõju terviklikult.</p> <p>Ei saa vaadata ainult ühe tegevuse või taotluse raames.</p> <p>Maapõuepoliitika põhialused aastani 2050 näeb ette, et maapõue kasutamise korraldus ja ruumiline planeerimine peavad toimima kooskõlas.</p>	
---	--	---	--

	seadusandlikud aktid, mis reguleeriksid maavarade kaevandamist KOV-i territooriumil, sh tiheasustusosal.			
10.	<p>Luua võimalus omavalitsuskeskse jäätmeveosüsteemi rakendamiseks. Jäätmeseaduses tuleb sõnastada selge alus, et KOV-id võivad küsida korraldatud jäätmeveo teenuse osutamise eest tasu.</p> <p>Teeme ettepaneku täiendada jäätmeseadust § 65 lõikega 2, muutes järgnevat numeratsioon, järgmiselt:</p> <p>„(2) Jäätmeveo võib korraldada selliselt, et jäätmeid vedava ettevõtja ainsaks kliendiks ja temale tasu maksjaks on kohaliku omavalitsuse üksus või selle üksuse volitatud mittetulundusühing. Sellisel juhul lasub jäätmevaldajate üle arvestuse pidamise ning nendega arveldamise kohustus kohaliku omavalitsuse üksusel või selle üksuse volitatud mittetulundusühingul.“</p> <p>Alates 06.01.2015 on kehtetu jäätmeseaduse § 66 lg 1¹, mis andis kohaliku omavalitsuse üksusele volituse osutada jäätmevaldajatele korraldatud jäätmeveo teenust ja küsida neilt osutatud teenuse eest tasu.</p> <p>Nimetatud sätte kehtetuks tunnistamine riivab kohaliku omavalitsuse üksuse enesekorraldusõigust ja õigust otsustada, kuidas oma haldusterritooriumil jäätmehooldust korraldada. Tallinna linn osutab korraldatud jäätmevedu 9-s jäätmeveopiirkonnas 13-st ja leiab, et tegemist on nii riigi jäätmepoliitika (nt jäätmete ringlussevõtu sihtmäärade saavutamine) kui ka jäätmevaldajate jaoks parima võimaliku lahendusega, mis tuleb jäätmeseaduses taaskeshtestada.</p> <p>Korraldatud jäätmeveo teenuse osutamine kohaliku omavalitsuse üksuse poolt võimaldab omavalitsusel saada vahetut teavet korraldatud jäätmeveoga liitunudest, mis omakorda võimaldab paremini järelevalvet teostada. Samuti on kohaliku omavalitsuse üksusel sellisel juhul aktuaalsed andmed tekkivate jäätmevoogude kohta. Seni jäätmevedajate poolt edastatud andmed on olnud puudulikud. Kohaliku omavalitsuse üksuse poolt teenuse osutamine tagab, et jäätmevedajal ei teki motivatsiooni jäätmevaldajatelt kogutud jäätmeid ebaseaduslikult ladestada, sest jäätmekäitluskohale maksab omavalitsus, mitte vedaja. Ettepaneku elluviimine võimaldab kohaliku omavalitsuse üksusel jäätmeveohinda jäätmeliikide lõikes ristsubsideerida ja kehtestada jäätmevaldajale liigiti kogutud jäätmete äraandmise eest odavam hind kui näiteks segaolmejäätmete äraandmise eest, edendades selle kaudu tekkelkohal jäätmete liigiti kogumist.</p>	Õigusloome tegevus	Hetkel on käimas Maailmapanga poolt tehtav ja Euroopa Komisjoni poolt rahastatav analüüs Eesti jäätmevaldkonna reformiks. Töö valmib 2021 sügisel ning seal on fookuses ka osapoolte õigused ja kohustused.	Jätkatakse läbirääkimisi

11.	<p>Lubada korraldatud jäätmeveole kohaldada riigihangete seaduse kohast sisetehingute regulatsiooni ning vastavalt tunnistada kehtetuks ja jätta välja sisetehingu keelavad sätted jäätmeseaduse § 1 lõikest 5</p> <p>Sätte kohaselt ei ole lubatud korraldatud jäätmeveo tellimine sisetehingu korras riigihanget korraldamata. Kui jäätmeseaduses vastavat keeldu ei oleks, oleks sisetehingu tegemine riigihangete seaduse § 12 alusel lubatud. Puudub mõistlik põhjendus võtta kohaliku omavalitsuse üksuselt ära riigihangete seaduse kohaselt lubatud õigus teha sisetehingut. Omavalitsustel peab olema võimalus valida sobivaim viis jäätmeveo korraldamiseks. Nii Euroopa Liidus kui ka maailmas on nii veemajanduses kui ka jäätmemajanduses trend selline, et parema ja stabiilselt tulemuslikumaks muutuva teenuse tagab KOV-kesksetele lahendustele, sealhulgas in-house lahendustele tagasipöördumine.</p>	Õigusloome tegevus	Hetkel käimas Maailmapanga poolt tehtav ja Euroopa Komisjoni poolt rahastatav analüüs Eesti jäätmevaldkonna reformiks. Töö valmib 2021 sügisel ning seal on fookuses ka osapoolte õigused ja kohustused.	Jätkatakse läbirääkimisi
12.	<p>Muuta jäätmeseaduse § 77 lõiget 2 ja sõnastada see järgmiselt: „Jäätmeloa taotluse koopia esitab loa andja pärast taotluse nõuetele vastavuse kindlakstegemist kooskõlastamiseks taotleja tegevuskohajärgsele linna- või vallavalitsusele või, kui taotlejal puudub püsiv tegevuskoht, siis taotleja asukohajärgsele linna- või vallavalitsusele. Linna- või vallavalitsuse kooskõlastus või kooskõlastamata jätmise on loa andjale siduv.“</p> <p>Ning muuta jäätmeseaduse § 79 ja sõnastada see järgmiselt: „Käesoleva seaduse § 77 lõikes 2 nimetatud valla- või linnavalitsus kooskõlastab või jätab jäätmeloa taotluse kooskõlastamata kümne tööpäeva jooksul selle saamisest arvates.“</p> <p>Muuta jäätmeseadust sel viisil, et see sisaldaks kohaliku omavalitsuse poolset kooskõlastust (mitte arvamuse avaldamist) jäätmelubade väljastamisel.</p> <p>Kuni 21.12.2019. kehtinud formuleeringu võimaldas Keskkonnaametil jäätmelubasid väljastada ilma kohaliku omavalitsuse kooskõlastuseta. Praegu puudub riigi Keskkonnaametil kohustus arvestada linna- või vallavalitsuse arvamusega jäätmeloa väljastamisel.</p> <p><i>§ 77 lg 2 on kehtetu, seega selle muutmist ei saa nõuda. § 79 samuti. Ettepanek sõnastatud ümber niimoodi et kehtetud paragrahvide numbrid on välja jäetud.</i></p>	Õigusloome tegevus	Ettepaneku vajadust oleks vaja sisulisemalt põhjendada, hetkel ei ole selge ettepanekuga saavutatav eesmärk, kuna kaasarääkimise võimalus on KOVidel olemas ja seda sarnaselt kõikide keskkonnaloa liikide puhul (erisused vaid kaevandamislubade puhul).	Jätkatakse läbirääkimisi. ELVL täpsustab ettepanekut

13.	<p>Pakendiseaduses reguleerida taaskasutusorganisatsioonide ja kohaliku omavalitsuse üksuse kohustused pakendipunktide korrashoiu korraldamisel (finantseerimine).</p> <p>Pakendiseaduse § 15 sätestab kohaliku omavalitsuse organi kohustused pakendi ja pakendijäätmete kogumise ja taaskasutuse korraldamisel ja § 16 pakendiettevõtja kohustused. Seadus lubab pakendiettevõtja kohustused osaliselt üle anda ka taaskasutusorganisatsioonile.</p> <p>Pakendiseadus ei reguleeri aga pakendipunktide juures heakorra tagamist (finantseerimist). Täna on olukord, kus kohalik omavalitsus annab taaskasutusorganisatsioonile tasuta kasutada maa ja saab sellega endale kaasa pakendipunktide ümbruse korrashoiu kohustuse.</p> <p>Taaskasutusorganisatsioon saab tulu ja heakorraga tagamisega seonduvad kulud (otsesed kulud jäätmete koristamisel ja jäätmekäitlejale üleandmisel, kaudsed kulud kaebuste lahendamisel, järelevalve teostamisel, pidev suhtlemine/teadete edastamine taaskasutusorganisatsioonidele kaebustest (nii heakord kui ületäitumine), koristusteenuse tellimiseks hanke korraldamine, koristusteenuse osutajale info edastamine, vastava dokumentatsiooni vormistamine (leping, akt, arve menetlus)) jäävad omavalitsuse kanda. Kõikide probleemide vältimiseks tuleb seaduses selgelt reguleerida taaskasutusorganisatsioonide ja kohaliku omavalitsuse üksuse kohustused pakendipunktide korrashoiu korraldamisel (finantseerimine). Vajaliku koristusteenuse võib ju korraldada omavalitsus, kuid finantseerimise kohustus peab olema taaskasutusorganisatsioonil.</p>	<p>Tallinna linna eelarves planeeritud aastane kulu 50 000 eurot.</p> <p>Hinnanguline kulu suurusjärg üleriiklikult ~300 000 eurot</p>	<p>Keskonnaministeerium plaanib 2021.a jooksul välja töötada nõuandisoleva TKO-de ja KOVide omavaheliste küsimuste reguleerimise lihtsustamiseks.</p> <p>Kehtib põhimõte, mida on kommuniqueeritud nii TKO-dele kui KOV-idele: TKO-d on kohustatud koguma ainult pakendijäätmeid.</p> <p>Kui pakendijäätmed on asetatud konteineri kõrvale, siis need võetakse koos konteineri tühjendamisega ära. Kõikide teiste jäätmete koristamise eest peavad vastutama KOV-id, kelle järelevalveline ülesanne see on. See tähendab, et kõik jäätmevaldajad peavad olema liidetud korraldatud jäätmeveoga.</p> <p>15.05.2021 jõustus pakendiseaduse muudatus, mille kohaselt kohaliku omavalitsuse üksus võib korraldada ületäitunud avalike pakendijäätmete konteinerite ja sinna ümber kogunenud pakendijäätmete käitlemist. Enne tegevuse alustamist peab kohaliku omavalitsuse üksus andma võimaluse oma kohustused täita taaskasutusorganisatsioonil. Kui taaskasutusorganisatsioon kohustust ei täida, korraldab pakendijäätmete käitlemise kohaliku omavalitsuse üksus ja esitab arve tegevuse eest taaskasutusorganisatsioonile.</p> <p>KOVidel tuleb rohkem tähelepanu pöörata järelevalvele – nt lisada valvekaameraid ja võtta prügistajad vastutusele. Parandada tuleb üldist liigiti kogumise süsteemi ja luua kõigile oma territooriumi elanikele võrdsed tingimused. Samuti tuleb tõhustada järelevalvet ehitus- ja lammutusjäätmete käitlemise üle.</p> <p>Lisaks on hetkel käimas Maailmapanga poolt tehtav ja Euroopa Komisjoni poolt rahastatav analüüs Eesti jäätmevaldkonna reformiks. Töö valmib 2021 sügisel ning seal on fookuses ka osapoolte õigused ja kohustused.</p>	Jätkatakse läbirääkimisi
14.	<p>Salv- ja puurkaevude kaardistamine ja keskkonnaregistrisse kandmine, veeproovide võtmine</p> <p>Kaevude registris on koordinaadid valed, riik peaks selle registri korrastama</p> <p>https://veka.keskkonnainfo.ee/veka.aspx?</p>	<p>Pilootprojekti maksumus 475 000 eurot (ca 200 nõelkaevu, ca 3000 salvkaevu ja ca 50</p>	<p>1. Keskkonnaregistri täpsustamine ja ebaõigete andmete parandamine on Keskkonnaregistri igapäevane töö, selleks on tööl eraldi põhjavee spetsialist.</p> <p>Olemasolevate (seadustamata) puurkaevude keskkonnaregistrisse kandmiseks peaks kaevu omanik taotlema ehitusluba või esitama</p>	Jätkatakse läbirääkimisi

	<p>Nitraaditundlikul alal peaks analüüsima näidispiirkonna põhjal kaevude mõju põhjavee kvaliteedile.</p>	<p>puurkaevu). Peale pilootprojekti läbiviimist saab hinnata üleriiklikult tegevuste maksumust.</p>	<p>ehitisteatise ja tellima ümberehitamise projekti. Keskkonna-registrisse kandmiseks täpsustatakse koordinaadid, kaevu konstruktsioon, võetakse veeproovid ja määratakse hüdrogeoloogilised parameetrid.</p> <p>Kui on vaja ainult keskkonnaregistris oleva puurkaevu või salvkaevu asukohta täpsustada (koordinaate täpsustada,) siis seda saab teha ebaõigete andmete täpsustamisega keskkonnaregistri seaduse alusel. Kaevu omanik peab teavitama Keskkonnaagentuuri ja seejärel kaevu ebaõige asukoht täpsustatakse. Salvkaeve saab keskkonnaregistrisse kanda ehitisteatisega kaevu omaniku poolt.</p> <p>2. ELVLi poolt pakutud pilootprojekti sisu tuleks rohkem avada, et oleks võimalik hinnata selle otstarbekust. Põhimõtteliselt oleks sellisele pilootprojektile võimalik toetust küsida KIK-st.</p> <p>3. NTA tegevuskava 2021-2024 eelnõus on planeeritud läbi viia hüdrogeoloogiline uuring, mille käigus luuakse põhjavee mudel põllumassiivide läheduses paiknevatele puurkaevude piirkonnas, kus on nitraatide ja pestitsiidide kasvusuundumused.</p> <p>Uuringu käigus tehakse hüdrogeoloogilise modelleerimise teel kindlaks veehaarete (puurkaevude) toitealad, et näha, millisest piirkonnast põhjavesi veehaaretesse (puurkaevudesse) tuleb, milliseid põllumajanduslikke ja muid tegevusi seal tehakse ning kuidas avaldab see tegevus mõju konkreetsete puurkaevude lähikümbruses. Kogutakse vajalikud lähteandmed mudeli koostamiseks, sh veeproovide võtmine.</p> <p>Tulemus: valmib uuringuaruanne mille tulemusena selgitatakse välja, kas nitraatide sisaldus põhjavees näitab kasvusuundumust või langustrendi ja kuidas see on seotud põllumajandustegevuse kui koormusallikaga. Antakse praktilisi nõuandeid meetmete rakendamiseks ja kuidas olukorda parandada, kui nitraatide sisaldus näitab kasvusuundumust. Tuuakse välja positiivsed tegevused, mis on aidanud olukorda parandada juhul, kui sisaldus näitab langustrendi.</p> <p>Uuringu tulemused planeeritud 2024 aastasse, vastutaja KeA. Eelarve 70 000€</p>	
15.	Veekulgu kanalite puhastamine	ca 1,5 mln eurot	Ettepanekust ei selgu, mis probleemi lahendatakse	

	Kanalite omand on erinev sõltuvalt asukohast- kanaleid on nii riigi, munitsipaal kui ka eraomandis. Esiolgne eeldus on, et saaks puhastatud riigi ja munitsipaalomandis olevad kanalid või kanalite osad, see võimaldaks rajada teede äärde ka tuletõrje veevõtukohtad.		Kas vaja on tuletõrje vett, või liigvett ära juhtida? Kui piirkond vastab üleujutusohu kriteeriumitele, siis saab toetust taotleda üleujutusohu riskide maandamiseks. https://kik.ee/et/toetatav-tegevus/uleujutusohu-riskide-maandamine	Soovitada KOVil KIKi meetmest raha taotleda. Lugeda ettepanek lõpetatuks.
16.	Kudruküla oja puhastamine ja eelvoolu tagamine Kuivendussüsteemidega seotud teema. Kudruküla oja (Pruuka oja) registrinumbriga VEE1065900 kuulub Eesti avalikult kasutatavate veekogude nimekirja kus on kokku 501 veekogu, seega kuulub ta kas osaliste lõikudena või tervikuna riigi poolt korrashoitavate ühiseesvoolude loetellu, ja riigil on puhastamise kohustus niikuinii. https://infoleht.keskkonnainfo.ee/default.aspx?state=4;68547596;est;eeli sand::&comp=objresult=veekogu&obj_id=-171029244 ELVL saaks läbi rääkida kõigi riigi poolt korrashoitavate ühiseesvoolude loetellu kuuluvate veekogude puhastamise üle.	2,34 mln eurot (54 100 m)	Kui piirkond vastab üleujutusohu kriteeriumitele, siis saab toetust taotleda üleujutusohu riskide maandamiseks. https://kik.ee/et/toetatav-tegevus/uleujutusohu-riskide-maandamine Kui soovitakse et oja ja eesvool puhastatakse ja eesvoolu toimimine tagatakse, siis tuleks selle küsimusega pöörduda Põllumajandus- ja Toiduameti poole.	Soovitada KOVil KIKi meetmest raha taotleda. Lugeda ettepanek lõpetatuks.
17.	Radooniuuringu koostamine kogu Narva linna territooriumil Tehtud radooniuuringud on tehtud väga üldised ja annavad teada, et Narva on kõrge radoonihuga piirkond, mis tekitabki eelduse, et Narva kohta on hädavajalik saada täpsemaid andmeid ning vajalik on teha linna piires täpsem uuring (analoog Tallinna radooniriski kaardile 2015 https://www.keskkonnaamet.ee/sites/default/files/Kiirgus/1.1-maksimaalne-radooni-sisaldus-pinnaseohus.pdf). Lasteaedade uuringust on ka selgunud, et mitu lasteaeda on olnud vajalik sulgeda kõrge radoonitaseme tõttu. Et planeerida täpsemalt Narva nii uusi elamuallasid kui ühiskondlike ehitiste alasid (sh. uusi lasteaedu), on vajalikud täpsustatud andmed terve linna kohta (selle jaoks ei ole võimalik aluseks võtta üldisemaid uuringuid ebatäpsuse tõttu). 2020 augustis algatati uus Narva linna üldplaneering, kuhu on hädavajalik saada täpsustatud infot linna kõrge radoonihuga piirkondade ja erinevate tasemete kohta, et teha õigeid otsuseid linna arenguks.	30 000 eurot	Põhimõtteliselt on ju väga hea, kui linn kaardistab juba enne radooniriski oma territooriumil ära ja kasutavadki seda just üldiselt planeerimisel. Samas ei saa olla väga kindel, et nt olukorras kus nt eraisik tahab maja ehitada, vaatab Narva radooniriski kaarti ja näeb, et seal riski ei ole, siis Narva linn eraldi mõõtmist ei nõua. See muidugi oleneb mõõtepunktide tihedusest ja Narva geoloogiast. Samas on seda kõike võimalik uuringuga paika panna ning säästab kindlasti ametnike töötunde ning võimalik siis ka, et ehitajate raha. Seega oleme päri, et radoonikaardi võiks Narva linnale teostada ning väga tervitatav, et sellised ettepanekud tulevad ja radooni peale mõeldakse. Kaardi koostamiseks saame avada järgmisel aastal KIKi keskkonnakaitse programmis meetme, kui KIK rahalised vahendid seda võimaldavad.	Soovitada KOVil KIKi meetmest raha taotleda. Lugeda ettepanek lõpetatuks.
18.	Suvilapiirkondade teedevõrgu ja välise tulekustutuse veevõtukohtade väljaarendamine	Narva linna haldusterritooriumil on	Kui AÜ veesüsteem teenindab 50 elanikku, on tegemist ÜVVKS mõistes ühisveevärgiga ja AÜ on vee-ettevõtja.	Tegemist on sisuliselt

	<p>Teede omandivorm on erinev. Osaliselt munitsipaal-, osaliselt aiandusühistute omandis, osaliselt riigi omandis. Kui vaadata Narva aiandusühistute kinnistute omandit, on riik on üks kinnistuomanikest. Kui riik soovib müüa kinnistuid, siis on vajalik arvestada sellega, et linn ei saa väljastada ehituslubasid uute ehitiste rajamiseks kuna piirkonnas puuduvad normidekohased veevõtukohtad ja tuleohutus seetõttu ei ole piirkonnas tagatud. Kuna aiandusühistud ei ole võimelised veevõtukohtade süsteeme oma kuludega välja ehitama, siis on vajalik leida lahendused toetusteks. Juhul kui ei leita võimalusi toetamiseks, tuleb arvestada ka seni kehtinud ehitusvõimaluste piiramisega (sh. riigi kinnistutel) kuna päästeamet ei anna kooskõlastusi ning linn ei või väljastada ehitus- ega kasutuslubasid ilma kooskõlastuseta. Hiljuti müüs riik enampakkumisel Kurdukülas Tüve tn 18 kinnistu, kus ostjad pöördusid linna poole ja taotlesid elamukruntide moodustamiseks tingimusi kuid andsime neile teada, et kuna piirkonnas ei ole tagatud elukeskkonnaks vajalik siis elamuid alale rajada ei saa.</p>	<p>vajalikud summad: 10 000 000 eurot (20 km teed) 500 000 (50 veevõtukohta). Üleriikliku vajaduse maksumus on täpsustamisel. Planeeringutel saab veevõtukohti näidata eraldi tingmärkidega või kaardikihina.</p>	<p>Ühisveevärgil asuvad tuletõrje-hüdrandid on ühisveevärgi osaks, mistõttu toimub nende rajamine koos ühisveevärgi rajamisega ning rahastamine toimub samamoodi nagu ühisveevärgi rahastamine. Ühisveevärgi, sealhulgal tuletõrjehüdrantide rajamine toimub nii liitumistasude kui ka veeteenuse hinna arvelt vastavalt ÜVVKS-le</p>	<p>ÜVVKS projektiga. Soovitada KOVi KIKi meetmest raha taotleda. Lugeda ettepanek lõpetatuks.</p>
19.	<p>Ettepanek käsitleda jäätmeseadust puudutavate ettepanekute hulgas ka jäätmeregistri teemat: Täpsustada jäätmeseaduse §-s 711 sätestatud jäätmevaldajate registri regulatsiooni.</p> <p>Jäätmevaldajate register on sätestatud jäätmeseaduse §-s 711 järgmiselt:</p> <p>(1) Kohaliku omavalitsuse üksus asutab määrusega jäätmevaldajate registri ning kehtestab registri pidamise korra.</p> <p>(2) Kohalikul omavalitsusel on õigus saada tasuta teavet jäätmeveo piirkonnas tegutsevalt jäätmevedajalt käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud registri andmete kohta.</p> <p>Jäätmeseadusega sätestatud ülesannete täitmiseks peab igal KOV-il olema jäätmevaldajate register. Seadusandja ei ole määratlenud andmekogu sisu ja sellesse kogutavate andmete koosseisu. Jäätmevaldaja mõiste jäätmeseaduses on nii lai, et jääb arusaamatuks, kelle andmeid tuleb registrisse kanda.</p> <p>Olemuslikult kogutakse registrisse jäätmetekkekohad – ehk maaüksused, mis on hoonestatud – st kinnistud, mille kasutusotstarbest tuleneb eeldus, et seal tekivad jäätmed. Objekti suhtes ei saa olla nõudeid, mistõttu on vaja objektiga seotud subjekti. Seetõttu peaks jäätmeseadus sõnaselgelt</p>	<p>IT-arenduse küsimus. Luua keskne register kõigi KOV-de jaoks. Maksumus (Tallinna näitel) täpsustub.</p>	<p>See on KEM hinnangul kohaliku elu küsimus, kuivõrd jäätmevaldajate üle arvestuse pidamine on vastavalt JäätS § 71¹ KOVi ülesanne.</p>	<p>Jätkatakse läbirääkimisi</p>

	<p>sätetama, kes korraldatud olmejäätmeveoga hõlmatud kinnisasjal jäätmete käitlemise eest vastutab. Korraldatud olmejäätmeveos on subjektide ring, kes peaks tagama jäätmetekkehohalt olmejäätmete nõuetekohase äraveo, oluliselt kitsam.</p> <p>Seadusega ei ole jäätmevaldajale kehtestatud mh kohustust tagada jäätmeregistris jäätmevedaja jaoks vajalikud andmed.</p>			
20.	<p>Eraldada vahendid riigi- ja jätkuvalt riigi omandis olevate maade, kinnistute, maaüksuste koristamiseks hüljatud jäätmetest ja riigi omandis olevate avalike veekogude ja nende kaldaalade hooldamiseks.</p> <p>Keskkonnaministeeriumi valitsemisel olevate riigimaade ja riigi omandis olevate avalike veekogude ja nende kaldaalade hooldamise kulud ja Maa-ameti omandis olevate riigi omandis ja jätkuvalt riigi omandis olevate kinnistute maaüksuste hooldamine ja jäätmetest koristamise kulud peaksid olema kaetud riigieelarvest.</p> <p>Hooldamine aitab ära hoida bioloogilise mitmekesisuse vähenemist ja tagab kaitstavatel aladel ohustatud liikide säilimise.</p>	<p>200 000 eurot</p> <p>Riigi- ja jätkuvalt riigi omandis olevate maade koristamiseks on Maa-ameti näiteks 2020 aasta eelarveläbirääkimistel andnud info, et taotleti eelarvest 0,2 mln eurot.</p>	<p>Riigi omandis ja reformimata maa hooldamiseks taotleme lisarahastust riigieelarvest 154 tuh eurot/aastas. Eelarveotsuseid ei ole veel. Heakorraprobleemidega maaüksuseid, mille suhtes KOV näeb, et need peaksid olema munitsipaalomandis, saavad KOV-id ka praegu taotleda munitsipaalomandisse.</p> <p>Täiendavalt on 2022. a eelarvesse ette nähtud Maa-ameti haldamisel olevate maade hoolduskuludeks 300 000 eurot.</p>	<p>Jätkatakse läbirääkimisi.</p> <p>Suunata maa- ja elamumajanduse töörühmale läbirääkimisteks</p>
nr	ministeeriumi ettepanekud ja selgitused			Töörühma kokkulepe, eriarvamused
	Ettepanek ja põhjendus	Märkus/maksumus	ELVL seisukoht	
1.	<p>KOV-id oma ÜVVK arengukavades peaks lähtuma reaalsest võimalusest torustiku välja ehitamiseks. Piirkondadesse, kuhu ÜVVK arengukavad näevad ette ÜVVK arendamist ei anta hajaasustusprogrammi kaudu toetust suurkaevude ja reovee lahenduste rajamiseks. Seega KOV-i reaalseid võimalusi mittearvestav ÜVVK planeerimine vähendab kohalike elanike võimalusi saada lahendust joogivee ja heitvee probleemidele.</p>		<p>ELVL koondab enda seisukoha</p>	<p>ELVL liikmete märkused ja ettepanekud eelnõule (kahes kooskõlastamise ringis) esitatud.</p> <p>Jätkatakse läbirääkimisi</p>

8. Ruumi, elamumajanduse ja maade töörühm (info koondatud seisuga 18.02.2021 ja uuendatud 08.09.2021)

nr	Eesti Linnade ja Valdade Liidu ettepanekud ja selgitused		Ministeeriumi seisukoht	Töörühma kokkulepe, eriarvamused
	Ettepanek ja põhjendus	ELVLi ettepanek maksumusest		
2	<p>Jätkata läbirääkimisi selleks, et luua KOV ülesannete täitmiseks ja arenguks vajalike maade eraomanikelt omandamise kulude kompensatsioonimehhanismid.</p> <p>Ettepanekus märgitud kompensatsioonimehhanism on vajalik omavalitsüksuse ülesannete täitmiseks. Eelkõige planeerimiseaduse § 131 kohaselt on sätestatud KOV kohustus tagada detailplaneeringukohased avalikuks kasutamiseks ette nähtud tee ja sellega seonduvate rajatiste, haljastuse, välisvalgustuse ning muude tehnorajatiste rajamine. Maareformi käigus riigi omandisse jäetavad maatükid paisatakse tsiviilkäibesse arvestamata KOV kohustusi seonduvalt avalikuks kasutuseks määratud maa tagamisega. Reformi läbiviimisel riigi poolt arvestamata jäetud KOV arenguvajadused on loonud olukorra, kus KOV-il on vajalik omandada avalikuks kasutamiseks maad eraomanikelt. Mõistlik kompenseerimismehhanism on riigi poolt tulu saamise eesmärgil võõrandatavalt maalt laekunud rahast osa eraldada KOV-idele. KAHOS jõustumine ei ole lahendanud KOV ülesannete täitmiseks ja arenguks vajalike maade eraomanikelt omandamise kulude kompenseerimist.</p>	<p>4 mln eurot</p> <p>Kompenseeritav summa kujuneb konkreetsel aastal kavandatud objektidest. Näiteks Vana-sadama trammi-tee rajamiseks on eraomanikelt vajalik osta kinnistuid või nende osi ca 4 mln euro eest.</p>	<p>Riik ei kavanda kompenseerimismehhanismi, millega oksjonil võõrandatud maalt suunatakse osa tulust KOV eelarvetesse.</p> <p>Vabariigi Valitsuse tegevusprogrammis on punkt „Ettevõtluse edendamiseks vajaliku maa kohalikele omavalitsustele üleandmise lihtsustamine“. Memorandum esitatakse valitsusele septembris 2021. a.</p>	<p>Jätkatakse läbirääkimisi</p>
2	<p>Võõrandada KOV-dele riigi maareservist tasuta maad, mis KOVide taotluste kohaselt on vajalikud arenguks, sh ettevõtluse ning tootmise ja liikluskeskkonna arendamiseks.</p> <p>Riigi ja KOVide arendamiseks tuleb luua ka soodsat ruumilist ettevõtlus-, tootmis- ja liikluskeskkonda, sealhulgas soodustada tööstusparkide ja KOV siseste liiklussõlmede rajamist. See eeldab selleks sobivate maaüksuste olemasolu ja kui KOV-il neid maaüksusi ei ole, siis taotlemist riigi maareservist. KOVide seisukohast on oluline, et käsitletud teemad võetakse arutusele ja riigi pädevad asutused esitaksid oma põhjendatud seisukohad ning pakuksid vajadusel toimivad lahendused probleemile. KOV-id (nt Tallinn, Tartu, Kuressaare jt) on valmis arutelu käigus esitama täiendavaid selgitusi ja lahendamise ettepanekuid.</p> <p>Siiani ei ole vastu võetud õigusakti, mis võimaldaks KOV-del võõrandada tasuta maad ettevõtluse ning tootmise ja liikluskeskkonna arendamiseks.</p>	<p>Otsest rahalist kulu riigile ei kaasne, küsimus on maaomandi muutumises.</p> <p>Kõik riigimaa võõrandamise kulud kannab KOV.</p>	<p>Riigivaraseadus võimaldab anda KOV-le tema seadusest tulenevate avalike ülesannete täitmiseks tasuta maad. Samuti võimaldab kehtiv õigus KOV-le anda maad alla hariliku väärtuse ettevõtluskeskkonna arendamiseks või elamumaaks. Tagamaks seda, et nii riigil kui ka kohalikul omavalitsusel oleks seadusest tulenevate ülesannete täitmiseks vajalik maa ja et seda ei võõrandataks eraomandisse, on ette nähtud riigivaraseaduses kinnisasja vajalikkuse väljaselgitamine. See tähendab, et kui riik kavandab maaüksuse müüki, siis saab KOV oma huvi kinnisasja vastu teatada. KOV huvi korral üldjuhul maaüksust ei võõrandata ja see võõrandatakse KOV-le riigivaraseaduse alusel kas tasuta või alla hariliku väärtuse. Praktikas on KOV vaid üksikutel juhtudel näidanud oma huvi ja siis on ka müügi menetlus peatatud.</p>	<p>Jätkatakse läbirääkimisi</p>

<p>Puudub § 74-1 lg (3) kohane Vabariigi Valitsuse määrus, mille alusel toiminguid teha. Muudel juhtudel riigivara tasuta võõrandamiseks pole määrust vaja. Jätaks selle siis ettevõtluskeskkonna puhul ka ära, sest selline bürokraatia ei soodusta kuidagi ettevõtluse arengut. Ettevõtluse valdkonnas tuleb, just vastupidi, teha otsuseid kiirendatud menetlusega, sest ettevõtjal pole aega oodata aastaid.</p>		<p>Vabariigi Valitsuse tegevusprogrammis on punkt „Ettevõtluse edendamiseks vajaliku maa kohalikele omavalitsustele üleandmise lihtsustamine“. Memorandum esitatakse valitsusele septembris 2021. a.</p>	
<p>2 Tunnistada kehtetuks MaaRS § 25 lõige 4 või vähendada KOV kohustust tasuda munitsipaalomandisse antud maa võõrandamisel riigieelarvesse 65% maa turuväärtusest.</p> <p>Kohaliku omavalitsuse kohustus tasuda munitsipaalomandisse antud maa võõrandamise, kasutusvaldusse andmise või hoonestusõigusega koormamise korral riigile hüvitist 65% maa harilikust väärtusest, on ebaõiglaselt koormav ega arvesta ettevõtluse arengu tagamise vajadusega. KOV-de maksustamine munitsipaalomandisse antud maa kasutusvalduse või hoonestusõigusega koormamise korral piirab oluliselt KOV võimalusi kohaliku elu ja ettevõtluse arendamiseks ega motiveeri efektiivsema maakasutuse eelduste loomiseks.</p>	<p>Ettepanek on põhimõtteline, Tallinna linn ei ole sellist maad 2020 võõrandanud ja seetõttu ei pea riigile raha üle kandma.</p>	<p>Vabariigi Valitsuse tegevusprogrammis on punkt „Ettevõtluse edendamiseks vajaliku maa kohalikele omavalitsustele üleandmise lihtsustamine“. Memorandum esitatakse valitsusele septembris 2021. a.</p>	<p>Jätkatakse läbirääkimisi</p>
<p>2 Eraldada kohalikele omavalitsustele vahendid eluasemeteenuse kättesaadavuse parandamiseks, arvestades summa määramisel elanike arvu/toimetuleku toetuse saajate arvu kohalikus omavalitsuses</p> <p>Sotsiaalhoolekande seaduse §41 sätestab eluruumi tagamise (<i>s.o. eluruumi kasutamise võimaluse kindlustamine isikule, kes ei ole sotsiaalmajanduslikust olukorrast tulenevalt võimeline enda ja oma perekonna vajadustele vastavat eluruumi tagama</i>) kui kohaliku omavalitsuse üksuse korraldatava sotsiaalteenuse. Aina suurenev teenuse vajadus ületab kohalike omavalitsuste, eriti suuremate linnade võimalusi nõudlusele pakkumisega vastata. Tallinnas oli seisuga 01.10.2020 eluruumi üürimise taotlejana arvele võetud 2285 isikut, sh 477 isikut sotsiaaleluruumi taotlejana (üksinda elavad vanurid ja vanuritest paarid, puudega isikud, kellel ei ole seadusjärgseid ülalpidajaid või kes vajavad kõrvalist abi või kelle kasutuses olevas eluruumis ei ole võimalik nende hooldamist korraldada; vähekindlustatud lastega pered, kes vajavad sotsiaalteenuseid; teistel mõjuvatel sotsiaalsetel põhjustel).</p> <p>Ettevõtlus- ja infotehnoloogiainistri 13.07.2017 määrus nr 38 „Kohaliku omavalitsuse üksuse elamufondi arendamiseks juhtumipõhise investeeringutoetuse andmise tingimused ja kord“ näeb muude eesmärkide kõrval ette ka investeeringute soodustamist sotsiaalteenuse</p>	<p>ca 2,5 mln € KOVi kohta ehk kokku 81 mln eurot</p>	<p>Tegemist oli ajutise toetusmeetmega, hetkel puuduvad RESis meetmega jätkamiseks eelarvelised vahendid.</p>	<p>Osapoolte seisukohad esitatud</p>

osutamise raames või tühjenevate haldamata korterelamute probleemi lahendamiseks vajalike eluruumide pakkumiseks sotsiaalmajanduslikult vähekindlustatud sihtgrupile. Sama määruse § 8 lg 3 sätestab maksimaalseks toetussummaks kõigi taotlusvoorude peale kokku kuni 2 500 000 eurot kohaliku omavalitsuse üksuse kohta, olenemata selle elanike arvust taotlusvoorude peale kokku kuni 2 500 000 eurot kohaliku omavalitsuse üksuse kohta, olenemata selle elanike arvust.			
---	--	--	--

9. Lõimumise töörühma kokkuvõte (info koondatud seisuga 18.02.2021)

nr	Eesti Linnade ja Valdade Liidu ettepanekud ja selgitused		Ministeriumi seisukoht	Töörühma kokkulepe, eriarvamused
	Ettepanek ja põhjendus	ELVLi ettepanek maksumusest		
1.	Toetusmeede erinevate programmide läbiviimiseks eesti keele õppe toetamisel kohalikes omavalitsustes.	Vähemalt 2021. a tase	<p>Kultuuriministerium:</p> <p>INSA eesti keele majad pakuvad eesti keele õpet Narvas, Tallinnas, Sillamäel, Kohtla-Järvel jm. Eesmärk on eesti keele õppes säilitada RES-protsessis vähemalt 2021. a tase. 2021.a. on planeeritud eesti keele õppeks 1,7 M eurot, mis tagab 3700 õppekoha olemasolu aastas. Vajalik täiendav maht 2022.a on (2 M eurot), et tagada keelepeeks 5500 õppekohta.</p> <p>Keeleõpet pakutakse ka teiste ametkondade poolt erinevatele sihtrühmadele (nt haridustöötajad (HTM), sotsiaaltöötajad (INSA), kolmandate riikide kodanikud (INSA), uussisserändajad (Siseministerium) jne. Keeleõppevõimalusi Ida-Virumaal ja Tallinnas on laiendatud eesti keele majade avamisega Tallinnas ja Narvas. Keeleõppevõimalusi pakutakse ka teistes kohalikes omavalitsustes, sh Sillamäel ja Kohtla-Järvel riigieelarveliste vahendite ja EL struktuurfondide toel. Keeleõpet pakuvad Töötukassa teenused, Integratsiooni Sihtasutus, Siseministerium ja Haridus- ja Teadusministerium.</p> <p>Haridus- ja Teadusministerium:</p> <p>Riigieelarves on suurendatud haridusliku lõimumisega seotud tegevusi, 2021.a on see ca 8 mln € (keelekümblus, pilootprojektid, uuringud jne). Õppeaastal 2021/22 anti lisaraha 0,5 mln 23-le eesti õppekeelega koolile, et toetada muu emakeelega</p>	<p>Lõimumise töörühma kokkulepe: Leida täiendav rahaline ressurss lisaks olemasolevale Integratsiooni Sihtasutuse eesti keele majade eelarvele 2022.a. eesti keele õppeks summas 2 miljonit eurot RES-ist, et pakkuda keeleõpet aastas 5500 inimesele.</p> <p>Haridus- ja noorsootöövaldkonna töörühma kokkulepe: Toetame programmide jätkamist ja rahastamise kasvu riigieelarvest, et võimaldada korraldada õppeprotsessi eesti keeles, tagades kvaliteetse hariduse.</p>

			põhikooliõpilaste täiendavat eesti keele õpet. HTM on esitanud piloodi jätkamiseks RE lisataotluse.	
2.	„Kahe kogukonna sulandamise programmi“ rahastamine KOV-dele. „Kahe kogukonna sulandamise programmi“ rahastamine riigi poolt. Kahe kogukonna sulandamise programmi eesmärk on tuua venekeelsed inimesed eesti-keelsesse kultuuriruumi.	Vajab analüüsi	Erineva emakeelega kogukondade koostöötegevusteks on planeeritud 2021.a. kaks INSA taotlusvooru mahus 250 000 eurot: koostöötegevuste taotlusvoor summas 80 000 eurot ja kultuuri- ja spordi suursündmuste taotlusvoor summas 170 000 eurot. Koostöötegevusi toetav meede kajastub Rahvastiku ja sidusa ühiskonna arengukavas 2021-2030 ning lõimumisprogrammis. Täiendavat finantstuge tegevuseks pakuvad 2021-2030 Rahandusministeeriumi Ida-Virumaa toetusmeede ja Kultuuriministeeriumi erikeelsetele kogukondadele suunatud koostöötegevuste toetusmeetmed, mida hakkab rakendama Integratsiooni Sihtasutus. Perioodil 2021-2027 on EL struktuurifondide toel plaanis ellu viia tegevusi, mis on suunatud kogukondade vaheliste kontaktide suurendamisele.	Jätkata erikeelsete kogukondade koostöötegevuste meetme elluviimist. Tegevuste täiendav rahastamine planeerida ESF 2021+ lõimumismeetmesse.
3.	Soodustada vähemusrahvuste kultuuriseltside loomist ja tegutsemist, läbi projektikonkursside kaasates neid lõimumisprotsessi ja aidata neil säilitada oma kultuuriruumi (rahastamine riigieelarvest).	2020. aasta toetus vähemusrahvaste kultuuri-autonoomia, kultuuriühingute ja katus-organisatsioonide toetamiseks kokku 642 085 eurot	2021. aastal on toetus vähemus-rahvaste kultuuriautonoomia, kultuuriühingute ja katus-organisatsioonide tegevustoetuseks ja INSA rahvuskultuuriseltside projektitaotlusvoor kokku 648 600 eurot. HTM toetab rahvusvähemuste keele- ja kultuuriõpet lastele rahvusvähemuste pühapäevakoolide toetuse kaudu. 2020. aastal tegutses 33 rahvusvähemuse pühapäevakoolide toetuseks summas 219 840 eurot. Tegevus on kaetud eelarveliste vahenditega, kuid vajalik on lisaressurss kultuuriseltside tegevustoetuse suurendamiseks. Vähemusrahvuste kultuuriseltside tegevust toetab Kultuuriministeerium Integratsiooni Sihtasutuse projektikonkursside ja tegevustoetuste kaudu eesmärgiga aidata kaasa rahvusvähemuste keele ja kultuuri säilitamisele ja tutvustamisele Eestis.	Suurendada vähemusrahvuste kultuuriseltside rahastust mahus 200 000 eurot lisaks 2021. a. mahule.
4.	Viia läbi kohalike omavalitsuste uussisserändajatega vahetult kokkupuutuvatele ametnikele tsentraliseeritud koolitused, eesmärgiga tõsta ametnike võimekust uussisserändajate kohanemise toetamisel (rahastamine riigieelarvest).	Vähemalt 2021. aasta tase.	Vähemalt 2021. aasta tase mahus 113 529 eurot (Integratsiooni Sihtasutuse tegevused KuM haldusalas). Integratsiooni Sihtasutus viib kohalike omavalitsuste uussisserändajatega vahetult kokkupuutuvate ametnike koolitused ja infopäevad läbi 2021.aastal. Tegevus on kaetud eelarveliste vahenditega Euroopa Sotsiaalfondist kuni 2023.aastani. Siseministeerium on loonud kohalikes omavalitsustes tugivõrgustiku mudeli ja pakub ametnikele koolitusi ning on toetanud 2020.a. Tallinna Keslinna Valitsust ja Tartu	Kohalike omavalitsuste uussisserändajatega vahetult kokkupuutuvate ametnike koolitused viib Integratsiooni Sihtasutus läbi koos hankelepingu partneriga 2021.a. igas Eesti maakonnas. Siseministeerium viib läbi

			Linnavalitsus valdkondliku koordinaatori palkamisel ja kohaliku tasandi kohanemise valdkonna arendamisel.	vastavad seminarid 2022.a. Tegevus on kaetud EL fondide eelarvelise ressursiga ja täiendavat rahastamist ei vaja.
5.	Rahvusvahelise kaitse saanud pagulaste toimetuleku edendamiseks on vaja tõsta tugisiku rolli ja tähtsust ning suurendada teenuse mahtu, selle eesmärgi täitmisele aitaks kaasa ka pagulase tugisiku ja omavalitsuste koostöö tihendamine. Tegemist on riigipoolse teenusega (rahastamine riigieelarve vahenditest).		Tegevus on kaetud AMIF-i eelarvelistest vahenditest, mille mahud lepitakse kokku vastavas töörühmas, kus on esindatud ka ELVL. Rahvusvahelise kaitse saajate tugisikuteenust rahastamist jätkatakse EL Varjupaiga-, rände ja integratsioonifondist (AMIF). Sotsiaalministeerium ja Sotsiaalkindlustusamet tõhustavad koostööd kohalike omavalitsustega rahvusvahelise kaitse saajate tugisikuteenuse pakkumisel.	Tugiteenuste väljaarendamise teenus on kaetud EL Solidaarsusfondide (AMIF) rahalise ressursiga. Tegevus täiendavat rahastamist ei vaja.
nr	Ministeeriumi ettepanekud ja selgitused		ELVL seisukoht	Töörühma kokkulepe, eriarvamused
	Ettepanek ja põhjendus	Märkus/ maksumus		
1.	Analüüsida kohalike omavalitsuste valmisolekut pakkuda kohalike omavalitsuste tasandil lõimumise ja kohanemise teenuseid.		Teha ettepanek analüüsida pärast INSA lõimumisvaldkonna teenuste tutvustamist maakondades 2021.a., milliseid teenuseid on kohalikud omavalitsused valmis KOV-tasandil rakendada. Teha ettepanek kajastada KOV arengukavades kohanemist ja lõimumist ja rahvuskaslaste tagasipöördumist toetavaid meetmeid ja tegevussuundi.	Toetada lõimumise ja kohanemise kajastamist kohalike omavalitsuste arengukavades. Tõsta kohalike omavalitsuste teadlikkust kohanemis- ja lõimumisvaldkonna väljakutsetest koolituste ja teabepäevade abil, sh INSA ja Kultuuriministeeriumi maakonnaturide raames. Tegevus on kaetud 2021.a ja 2022. a. eelarveliste ressursidega.
2.	Lua kohalike omavalitsuste tasandil kontaktpunktid/kontaktvõrgustik, kes on kursis lõimumise ja kohanemise teenustega, et pakkuda lõimumisvaldkonnas koostööpartnerlust KOVi-siseselt ning riigiasutustele.		Kohanemist ja lõimumist toetava kontaktvõrgustiku olemasolu KOV- ides aitab kaasa kiirele ja efektiivsele infovahetusele. Arendada välja kõikides KOV-ides kontaktvõrgustik ja määrata kontaktsik, kes tegeleb kohanemise ja lõimumise küsimustega. Lõimumist toetava kontaktvõrgustiku tegevuse koordineerimise ettepanek teha ELVL-ile.	Kiita ettepanek heaks. Käsitleda lõimumisvaldkonna kontaktvõrgustiku väljaarendamist ja sellega seotud eelarvelisi küsimusi RES töörühma kohtumisel märtsis 2021.